

**ΜΕΡΟΣ Α'**

# ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΚΕ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ

## 1.1 Εισαγωγή

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι μια πολυσύνθετη αρχή που μπορεί να εφαρμοστεί στην οικονομία της αγοράς, όπου όμως η επιδίωξη του ατομικού κέρδους δε γίνεται σε βάρος της κοινωνικής ευημερίας. Αντίθετα, η επιδίωξη του κέρδους είναι συμβατή με δραστηριότητες που ενισχύουν την προστασία του περιβάλλοντος, που προωθούν την υγεία και την ασφάλεια του ανθρώπινου δυναμικού και στηρίζουν τις τοπικές κοινωνίες με πρωτοβουλίες κοινωνικού περιεχομένου.

Στη σημερινή εποχή γίνεται όλο και πιο επίκαιρο το ζήτημα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Η ΕΚΕ αποτελεί μια σύγχρονη μορφή αντίληψης που έρχεται να αναδείξει νέες αξίες και οράματα για ένα βέβαιο και βιώσιμο μέλλον της επιχείρησης. Αυτή η μετάβαση σε έναν επιχειρηματικό κόσμο υπεύθυνο απέναντι σε σοβαρά κοινωνικά ζητήματα υπαγορεύεται κυρίως από τους ίδιους τους πολίτες, οι οποίοι απαιτούν οι εταιρείες να συμμετέχουν και «τιμωρούν» τις επιχειρήσεις που δεν ακολουθούν αυτήν τη φιλοσοφία και πρακτική. Οι ενημερωμένοι καταναλωτές δεν αρκούνται σε υποτιθέμενες ενέργειες, δεν εμπιστεύονται επικοινωνιακά τρικ εταιρειών και «ωθούν» προς την κατεύθυνση των ουσιαστικών και ειλικρινών συνεργιών επιχείρησης και κράτους.

Η Ελλάδα δεν ανήκει στις χώρες εκείνες που πρωτοπόρησαν στις εφαρμογές δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Η ΕΚΕ αποτελεί ένα σχετικά καινούριο πεδίο στην Ελλάδα παρά το γεγονός ότι στις ΗΠΑ και στις δυτικοευρωπαϊκές κοινωνίες έχει ιστορία τουλάχιστον μισού αιώνα. Όμως η έννοια της ΕΚΕ είναι στενά συνυφασμένη με τις αξίες και τις αρχές του ελληνικού πολιτισμού. Αποτελεί κατ' ουσία μια μετεξέλιξη του θεσμού της χορηγίας, που γεννήθηκε στη χώρα μας την αρχαιότητα και θεμελιώθηκε στη βάση της υπευθυνότητας, της προσφοράς και της αλληλεγγύης όντας στενά συνυφασμένη με την ανθρώπινη υπόσταση και αποτελώντας σαφές κριτήριο ωριμότητας, τεκμήριο σταθερότητας, αλλά και συνοχής μιας κοινωνίας.

Ωστόσο τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ολοένα αυξανόμενη εμπλοκή των επιχειρήσεων στη χώρα μας σε πρακτικές που εμπίπτουν ή προσδιορίζονται από τις ίδιες ως δράσεις κοινωνικής ευθύνης, κρίνοντας μάλιστα από την εντεινόμενη δημοσιότητα που τους δίνεται.

## 1.2 Ορισμοί ΕΚΕ

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι ένα από τα θέματα που βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος στο σύγχρονο επιχειρηματικό κόσμο. Ωστόσο, πρόκειται για έναν όρο που είναι αρκετά ασαφής, καθώς περικλείει μια ποικιλομορφία διαφορετικών θεμάτων. Σε διεθνές επίπεδο, πολλοί φορείς δραστηριοποιούμενοι σε θέματα ΕΚΕ προσπαθούν να οριοθετήσουν την έννοια αυτή και κατά συνέπεια δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) δίνει έναν αρκετά περιληπτικό και γενικό ορισμό για την ΕΚΕ: "Ως Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ορίζεται το σύνολο των ενεργειών που υλοποιούν οι επιχειρήσεις για την προώθηση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών αρχών".<sup>1</sup>

Το World Business Council for Sustainable Development (WBCSD), που απαριθμεί περίπου 200 επιχειρήσεις-μέλη από περισσότερες από 35 χώρες και 20 κύριους βιομηχανικούς τομείς κοινός σκοπός των οποίων είναι η βιώσιμη ανάπτυξη, όρισε αρχικά την ΕΚΕ ως τη συνεχή δέσμευση από πλευράς επιχείρησης να συμπεριφέρεται ηθικά και να συμβάλλει την οικονομική ανάπτυξη, ενώ παράλληλα να βελτιώνει την ποιότητα ζωής των εργαζομένων και των οικογενειών τους, την τοπική κοινότητα και το κοινωνικό σύνολο σε γενικό επίπεδο.<sup>2</sup>

Σε ό,τι αφορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο ορισμός που δόθηκε στην Πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2001 είναι ο εξής: "ΕΚΕ είναι η έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρίες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη." Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδιορίζει τα κύρια χαρακτηριστικά της ΕΚΕ. ως

εξής : Η ΕΚΕ είναι εθελοντική συμπεριφορά των επιχειρήσεων που υπερβαίνει τις νομικές υποχρεώσεις αποσκοπώντας στο μακροπρόθεσμο επιχειρηματικό συμφέρον, συνδέεται στενά με την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και ιδιαίτερα με τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές της διαστάσεις και αφορά τρόπο διαχείρισης των επιχειρήσεων και όχι απλώς ένα προαιρετικό πρόσθετο στις βασικές τους δραστηριότητες.<sup>3</sup>

Σημαντικός φορέας σε διεθνές επίπεδο είναι το Business for Social Responsibility το οποίο αντιλαμβάνεται την ΕΚΕ ως τη δυνατότητα μιας επιχείρησης να διασφαλίζει συνεχιζόμενη βιωσιμότητα και ικανοποιητική κερδοφορία και άρα η πραγματοποίηση εμπορικής επιτυχίας λειτουργώντας όμως με τρόπους που τιμούν τις ηθικές αξίες και σέβονται τους εργαζομένους, τις τοπικές κοινωνίες και το φυσικό περιβάλλον.<sup>4</sup>

Το Ελληνικό Δίκτυο για την κοινωνική ευθύνη έχει υιοθετήσει τον εξής ορισμό για την ΕΚΕ : "Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η οικειοθελής δέσμευση των επιχειρήσεων για ένταξη στις επιχειρηματικές τους πρακτικές κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων, που είναι πέρα και πάνω από όσα επιβάλλονται από τη νομοθεσία και έχουν σχέση με όλους όσους επηρεάζονται από τις δραστηριότητές τους (εργαζόμενοι, μέτοχοι, συνεργάτες, προμηθευτές, επενδυτές, καταναλωτές, κοινότητες μέσα στις οποίες είναι δραστηριοποιημένες, κ.λ.π.)."<sup>5</sup>

Στη διπλωματική αυτή εργασία κρίναμε σκόπιμο όταν αναφερόμαστε στον όρο "εταιρική κοινωνική ευθύνη" να έχουμε ως σημείο αναφοράς τον ορισμό του Ελληνικού Δικτύου, καθώς άλλωστε αντικείμενο αυτής της εργασίας είναι οι δράσεις των ελληνικών επιχειρήσεων στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι ο ορισμός του Ελληνικού Δικτύου είναι συγκριτικά ο πληρέστερος ή ο πλέον ακριβής, είναι όμως καλύτερα προσαρμοσμένος στα ελληνικά δεδομένα χωρίς να διαφέρει σημαντικά από τους ορισμούς που έχουν ενστερνιστεί οι κύριοι παγκόσμιοι φορείς εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

### 1.3 Απόψεις για την ΕΚΕ

Η ανάληψη δράσεων κοινωνικής ευθύνης αποτελεί πρόκληση για τις σύγχρονες επιχειρήσεις. Αναφορικά, πρόκειται για την τάση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στον επιχειρηματικό κόσμο και που αποσκοπεί στη θεώρηση των επιχειρήσεων ως υπεύθυνες για τις συνέπειες των ενεργειών τους που έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα τον ευρύτερο κοινωνικό τους περίγυρο.

Οι θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με την ανάπτυξη κοινωνικής ευθύνης από μέρους των επιχειρήσεων έρχονται να αντικαταστήσουν προσεγγίσεις του παρελθόντος. Οι θεωρίες αυτές υποστήριζαν – και σε μεγάλο βαθμό συνεχίζουν να υποστηρίζουν – ότι η επίτευξη οικονομικών στόχων, και δη η μεγιστοποίηση των κερδών είναι η μοναδική ευθύνη της επιχείρησης. Κατ' επέκταση, η επιδίωξη οποιουδήποτε άλλου στόχου που μπορεί να παρεμποδίσει τον πρωταρχικό αυτό στόχο είναι αντίθετη με τον ίδιο το σκοπό της ύπαρξης ενός κερδοσκοπικού οργανισμού.

Ο πιο γνωστός πρεσβευτής της ιδέας αυτής είναι ο διάσημος οικονομολόγος και Νομπελίστας, Milton Friedman. Ο Friedman υποστήριξε ότι η επιχείρηση είναι πρωτίστως μια οικονομική οντότητα, που η ίδια της η ύπαρξη συνεπάγεται τη δημιουργία κέρδους και υφίσταται όταν παράγει προϊόντα ή προσφέρει υπηρεσίες με ικανοποιητικά για την ίδια ανταλλάγματα οικονομικής φύσεως. Εν συντομία η θεωρία του συνοψίζεται στην πρότασή του ότι "υπάρχει μία και αποκλειστικά μόνο μία κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, να συμμετέχει σε δραστηριότητες, οι οποίες σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να αυξάνεται το κέρδος των επιχειρήσεων, τηρώντας βέβαια τους κανόνες του παιχνιδιού. Οι κανόνες αυτοί είναι ο ανοικτός και ελεύθερος ανταγωνισμός και η αποφυγή απάτης και δόλου".<sup>6</sup> Κατά τον Friedman κοινωνική ευθύνη μπορεί να έχουν μόνο τα φυσικά πρόσωπα και όχι οι επιχειρήσεις, οι οποίες είναι τεχνητά δημιουργήματα του ανθρώπου. Τα στελέχη που ασκούν κοινωνική υπευθυνότητα με τους πόρους της εταιρείας δρουν ενάντια στα συμφέροντα των μετόχων, των οποίων τα συμφέροντα πρέπει πρωτίστως να εξυπηρετούν.

Η κοινωνική συνείδηση της επιχείρησης μπορεί, κατά τον Friedman, να οδηγήσει στο δημόσιο έλεγχο των επιχειρήσεων με οδυνηρές για αυτές συνέπειες.<sup>7</sup> Δεν

είναι όμως ο μόνος οικονομολόγος που εκφράζει απόψεις ενάντια στην κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων. Ο Th. Levitt πιστεύει ότι αν η επιχείρηση απασχολείται με δραστηριότητες κοινού συμφέροντος, τότε υπάρχει κίνδυνος αποπροσανατολισμού της από τους πραγματικούς της σκοπούς.<sup>8</sup> Σύμφωνα με τον David Henderson, πρώην επικεφαλής οικονομολόγο του OSCE, η υιοθέτηση της ΕΚΕ εντός των επιχειρήσεων συνοδεύεται με μια μεγάλη πιθανότητα αύξησης του κόστους και μειωμένης απόδοσης. Τα διευθυντικά στελέχη οφείλουν να λάβουν υπόψη τους ένα ευρύτερο πλαίσιο στόχων και ανησυχιών και να εμπλακούν σε νέες χρονοβόρες διαδικασίες και συσκέψεις με εξωεταιρικούς παράγοντες.<sup>9</sup>

Σε αντίθεση με τις παραπάνω απόψεις, οι υποστηρικτές της άποψης της κοινωνικής ευθύνης αναγνωρίζουν επιπλέον ευθύνες των επιχειρήσεων πέρα από την προφανή που είναι η μεγιστοποίηση των κερδών προς όφελος ιδιοκτητών και μετόχων. Οι βασικές ευθύνες τους είναι η προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων και η αποφυγή κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων που να απορρέουν από τη λειτουργία τους. Οι ευθύνες τους όμως απέναντι στην κοινωνία, κατά τους υποστηρικτές αυτής της άποψης, δεν περιορίζονται στο να μην πραγματοποιούν ενέργειες που να στρέφονται ενάντια στο περιβάλλον, την κοινωνία και γενικά κάθε ενδιαφερόμενο μέρος. Ως ισχυρές δυνάμεις έχουν την επιπρόσθετη υποχρέωση να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για μια σειρά προβλημάτων (ανεργία, απασχόληση ατόμων με αναπηρία, μόλυνση του περιβάλλοντος κτλ.), ανεξάρτητα αν δεν είναι εκείνες υπεύθυνες για τη δημιουργία αυτών των προβλημάτων. Κύριος εκφραστής της άποψης περί κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων είναι ο Keith Davis. Ο Davis χαρακτηριστικά υποστηρίζει ότι, εφόσον η επιχείρηση έχει τη δύναμη, τότε το δίκαιο είναι να φέρει επίσης και την ευθύνη για τη δράση της σε αυτές τις περιοχές. Μακροπρόθεσμα, εκείνοι που δεν χρησιμοποιούν τη δύναμη κατά τρόπο που η κοινωνία θεωρεί δίκαιο θα τείνουν να τη χάσουν.

Η κοινωνία, έχοντας δώσει δύναμη στην επιχείρηση, κρίνει κατά πόσο η επιχείρηση χρησιμοποιεί προς όφελος και της κοινωνίας τη δύναμη αυτή. Θεωρητικά, η συμβολή της επιχείρησης στη βελτίωση της κοινωνίας, στην οποία είναι εγκατεστημένη, θα την ωφελήσει μακροπρόθεσμα. Η απόκριση εξάλλου της επιχείρησης στα κοινωνικά θέματα θα βοηθήσει στον περιορισμό της κρατικής παρέμβασης στις επιχειρήσεις.<sup>10</sup> Ο Melvin Anshen θεωρεί ότι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, και όχι μόνο οι ιδιοκτήτες και οι μέτοχοι, προσδίδουν αξία

στην επιχείρηση. Άρα και τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να απαιτούν κάτι από αυτήν.<sup>11</sup>

#### 1.4 Ιστορική αναδρομή της ΕΚΕ

Μια πρώτη έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, και όχι βέβαια στη σημερινή ευρύτητα του όρου, εμφανίζεται με τους πεφωτισμένους επιχειρηματίες του 18<sup>ου</sup> και 19<sup>ου</sup> αιώνα αρχικά στην Αγγλία και τη Γαλλία. Η Βιομηχανική Επανάσταση δημιούργησε άθλιες συνθήκες εργασίας για τους εργάτες στα εργοστάσια. Επιφανείς επιχειρηματίες της εποχής, όπως οι Attwood, Bessemer, Cunard κ.α αντιλήφθηκαν ότι έχουν αντικειμενικές ευθύνες για την κατάσταση που είχε δημιουργηθεί και έδρασαν για την αντιμετώπισή της. Συγκεκριμένα, φρόντισαν για τη δημιουργία πιο υγιεινών συνθηκών εργασίας με την καθαριότητα και τον αερισμό του εργοστασίου, απαρνήθηκαν την παιδική εργασία που ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη την εποχή εκείνη και προσέφεραν ένα ελάχιστο πλαίσιο ασφαλείας στην εργασία.

Στα τέλη του 19<sup>ου</sup> αιώνα και στις αρχές του 20<sup>ου</sup> την πρωτοπορία σε θέματα κοινωνικής ευθύνης των εταιρειών έχουν οι ΗΠΑ. Η ΕΚΕ παίρνει τότε τη μορφή φιλανθρωπίας. Οι μεγάλες σε μέγεθος και ισχύ επιχειρήσεις της εποχής είχαν να αντιμετωπίσουν την έντονη κοινωνική δυσαρέσκεια λόγω των αντικοινωνικών πρακτικών που ακολουθούσαν. Μπροστά σε αυτή την κατάσταση που έφερνε τις επιχειρήσεις σε αντίθεση με το κοινωνικό σύνολο, ορισμένα στελέχη, διαβλέποντας τον κίνδυνο για τις επιχειρήσεις, συμβούλευσαν τις επιχειρήσεις να αναλάβουν εθελοντικά δράση για κοινωνικούς σκοπούς και όχι μόνο για την επίτευξη κέρδους. Επιχειρηματίες όπως οι Rockefeller και Hudson ίδρυσαν φιλανθρωπικά ιδρύματα και φρόντισαν για τη βελτίωση των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων. Τα κίνητρα βέβαια δεν ήταν πάντοτε απολύτως ανιδιοτελή, καθώς, για παράδειγμα, τα ιδρύματα μείωναν τη συνολική φορολογία της επιχείρησης<sup>12</sup>. Γενικότερα όμως, οι επιχειρηματίες της εποχής εκείνης αναγνώρισαν ότι οι επιχειρήσεις έχουν ευρύτερες ευθύνες απέναντι στην κοινωνία.

Στις πρώιμες αυτές ιδέες στηρίχθηκαν οι δύο γενικές αρχές που αποτελούν τα θεμέλια του σύγχρονου περιεχομένου της ΕΚΕ :

1. Αρχή της “φιλανθρωπίας” : Κατά την αρχή αυτή , η εταιρεία προσφέρει οικιοθελώς την υποστήριξή της σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες , καθώς και σε οργανισμούς που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες. Με άλλα λόγια δηλαδή, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αναλαμβάνουν δράσεις για την προώθηση του κοινού κοινωνικού καλού.

2. Αρχή του “θεματοφύλακα” : Αναφέρεται στη δράση των στελεχών με βάση το συμφέρον όλων των ενδιαφερομένων μερών. Δηλαδή όταν τα στελέχη λαμβάνουν αποφάσεις πρέπει να σκέφτονται το συμφέρον όλων των μελών της κοινωνίας που επηρεάζονται από τις αποφάσεις και τις πολιτικές της επιχείρησης.

Το θέμα φαίνεται να παίρνει πιο οριστική μορφή στη δεκαετία του 1970. Το 1971 η Επιτροπή Οικονομικής Ανάπτυξης (Committee for Economic Development), οργανισμός αποτελούμενος από περίπου 200 επιχειρηματίες και ακαδημαϊκούς, συμμετείχε σε μια γενικευμένη έρευνα και μελέτη ζητημάτων πολιτικού, κοινωνικού και οικονομικού χαρακτήρα. Τα πορίσματα της μελέτης αυτής καταγράφηκαν στο κείμενο “The Social Responsibility of Business Corporations” που παρουσιάζει δύο βασικούς λόγους για την υιοθέτηση εταιρικής κοινωνικής ευθύνης: το μεταβαλλόμενο “κοινωνικό συμβόλαιο” (social contract) και το “πεφωτισμένο προσωπικό συμφέρον” (enlightened self-interest). Η κεντρική έννοια του κοινωνικού συμβολαίου είναι ότι η επιχείρηση λειτουργεί για την εξυπηρέτηση των αναγκών της κοινωνίας , ενώ αυτή του πεφωτισμένου προσωπικού συμφέροντος ότι η επιχειρησιακή ιδιοτέλεια είναι αναμεμιγμένη στην κοινωνική ευημερία<sup>13</sup>.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ως ιδέα με το σημερινό της περιεχόμενο πρωτοεμφανίστηκε το 1972 στην 1<sup>η</sup> Σύνοδο του ΟΗΕ στη Στοκχόλμη, όπου και συσχετίστηκε με τις έννοιες της αιφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης. Το 1974, ο Peter Drucker χρησιμοποίησε τον όρο social responsibility στο έργο του Tasks, Responsibilities, Practices τονίζοντας ότι η κοινωνική ευθύνη πρέπει να είναι μία από τις 8 περιοχές όπου η εταιρεία χρειάζεται να έχει αντικειμενικούς στόχους.

<sup>14</sup> Το 1976 κυκλοφόρησαν οι “Κατευθυντήριες Γραμμές του ΟΟΣΑ (OECD) για τη



λειτουργία των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων” οι οποίες αφορούσαν εθελοντικές αρχές και πρότυπα υπεύθυνης συμπεριφοράς και ρύθμιζαν εργασιακά ζητήματα.

Το 1999 αναπτύχθηκαν δύο σημαντικές πρωτοβουλίες: Α) Οι Διεθνείς Επιχειρηματικές αρχές Sullivan ( Sullivan principles ) οι οποίες αφορούσαν υποχρεώσεις των εταιρειών σε θέματα δικαιοσύνης , σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εκπαίδευσης- απασχόλησης υπαλλήλων που ανήκουν σε μειονότητες. Β) Το Οικουμενικό Σύμφωνο ( United Nations Global Compact ) των Ηνωμένων Εθνών με πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα των Η.Ε. , Kofi Annan. Σύμφωνα με αυτό, οι επιχειρήσεις καλούνται να σεβαστούν και να υιοθετήσουν σε εθελοντική βάση ένα σύνολο δέκα αρχών που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα ,τις εργασιακές ελευθερίες και την προστασία του περιβάλλοντος. Το σύμφωνο τέθηκε σε εφαρμογή το 2000.

Στη Σύνοδο Κορυφής στη Λισσαβόνα το Μάρτιο του 2000, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τους επιχειρηματίες να αναλάβουν τον κοινωνικό τους ρόλο. Τον Ιούλιο του 2002 και σε συνέχεια του διαλόγου που ξεκίνησε με την Πράσινη Βίβλο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε την Ανακοίνωση "Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Μια συνεισφορά των επιχειρήσεων στην βιώσιμη ανάπτυξη". Το Νοέμβριο του 2004 έγινε στο Maastricht μεγάλο συνέδριο με θέμα την ΕΚΕ , στο οποίο συμμετείχαν περισσότεροι από 700 σύνεδροι, και αποδείχτηκε ότι η ΕΚΕ εξαπλώνεται ολοένα και περισσότερο. Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις αρχές του 2006, έκανε μια νέα αρχή στην κατεύθυνση της συνεννόησης και της συνεργασίας μεταξύ αυτής και ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, αναγνωρίζοντας ότι διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στο θέμα της ΕΚΕ.<sup>15</sup>

### **1.5 Οι Διαστάσεις της ΕΚΕ**

Η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης περιλαμβάνει την εσωτερική και την εξωτερική της διάσταση. Η εσωτερική αφορά το ενδοεπιχειρησιακό περιβάλλον και συγκεκριμένα τη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, την υγεία και ασφάλεια στην εργασία, την προσαρμογή στην αλλαγή και την υιοθέτηση περιβαλλοντικά υπεύθυνων πρακτικών. Η εξωτερική διάσταση αφορά την ευθύνη της που επεκτείνεται πέρα από την εταιρεία προς την τοπική κοινότητα και αφορά ένα ευρύ σύνολο ενδιαφερομένων μερών και περιλαμβάνει επιπλέον τα

ανθρώπινα δικαιώματα. Η υιοθέτηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης πρέπει να ξεκινά από το εσωτερικό μιας επιχείρησης και να επεκτείνεται στο εξωτερικό περιβάλλον.

### **1.5.1 Εσωτερική Διάσταση της ΕΚΕ**

#### Διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού :

Αφορά επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο με πολιτικές υπεύθυνων προσλήψεων, καθώς και καταπολέμηση των όποιων διακρίσεων μεταξύ των εργαζομένων. Οι υπεύθυνες πρακτικές πρόσληψης, πιθανότατα θα διευκολύνουν την πρόσληψη γυναικών, ατόμων από εθνικές μειονότητες και μακροχρόνια ανέργων . Η κοινωνικά υπεύθυνη διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού περιλαμβάνει ακόμη τη δια βίου εκπαίδευση συμβάλλοντας κατά αυτόν τον τρόπο στον καλύτερο καθορισμό των αναγκών σε επαγγελματική κατάρτιση και υποστηρίζοντας τη μετάβαση των νέων από το σχολείο στην εργασία <sup>16</sup>. Επεκτείνεται επίσης στην παραχώρηση αρμοδιοτήτων ή ακόμη και παροχής μεριδίων και μετοχικού κεφαλαίου στους εργαζομένους, ώστε να νιώθουν ότι είναι και αυτοί μέρος της επιχείρησης και να ενδιαφέρονται για την πρόοδό της.

#### Υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων :

Στον τομέα αυτό, στις κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές συγκαταλέγονται τα εθελοντικά συστήματα ελέγχου και σχέδια πιστοποίησης των συστημάτων διαχείρισης. Οι προσεγγίσεις βέβαια του θέματος της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία παραδοσιακά έγκειται σε νομοθετικά μέτρα και σε δραστηριότητες ελέγχου από τις δημόσιες αρχές, οπότε τα εθελοντικά συστήματα μπορούν να θεωρηθούν περισσότερο ως συμπληρωματικά. <sup>17</sup> Αντίθετα όμως με τα παραπάνω, δεν αποτελεί κατοχυρωμένο δικαίωμα του εργαζομένου η εργασία σε ένα ποιοτικά αναβαθμισμένο περιβάλλον, αλλά είναι θέμα καλύτερης ισορροπίας και εταιρικής κουλτούρας η παροχή θετικών και ολοκληρωμένων εργασιακών

συνθηκών.<sup>18</sup> Όμως το εργασιακό περιβάλλον μπορεί να έχει έμμεσες επιπτώσεις στην ψυχική κυρίως υγεία των εργαζομένων. Συνεπώς, μια κοινωνικά υπεύθυνη επιχείρηση έχει ολοκληρωτικά την ευθύνη διαμόρφωσης του κατάλληλου περιβάλλοντος εργασίας.

#### Προσαρμογή στην αλλαγή :

Οι επιχειρούμενες αλλαγές στοχεύουν κατά κύριο λόγο στην αύξηση της απόδοσης του προσωπικού, την αύξηση του μεριδίου αγοράς, την αύξηση της παραγωγικότητας, τη μείωση των αποχωρήσεων των εργαζομένων, την αύξηση του βαθμού παρακίνησης ή την επίτευξη κοινωνικής αποδοχής. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, ο οργανισμός θα πρέπει να αντιδράσει έγκαιρα και αποτελεσματικά στις απαιτήσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος και παράλληλα όμως να επιτύχει την ανάλογη αλλαγή στη συμπεριφορά των εργαζομένων, αντιδρώντας στις απαιτήσεις –πίεσεις που δημιουργούνται στο εσωτερικό του περιβάλλον. Η οποιαδήποτε επιχειρούμενη οργανωσιακή αλλαγή, που αφορά είτε τη δομή του οργανισμού είτε την τεχνολογία είτε πάνω από όλα το ανθρώπινο δυναμικό προκαλεί αντιδράσεις από όλους εκείνους που επηρεάζονται. Η αβεβαιότητα που προκαλεί το άγνωστο της επιχειρούμενης αλλαγής προκαλεί, συνήθως ανασφάλεια και οδηγεί τα άτομα στην αντίθεση για την αλλαγή.<sup>19</sup> Η αναδιάρθρωση με τρόπο κοινωνικά υπεύθυνο σημαίνει ότι εξισορροπούνται και λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα και οι ανησυχίες όλων εκείνων που θίγονται από τις αλλαγές και τις αποφάσεις.<sup>20</sup>

#### Διαχείριση του περιβαλλοντικού αντίκτυπου και των φυσικών πόρων :

Μερικές δεκαετίες πριν, οι υπεύθυνοι για την περιβαλλοντική πολιτική και οι ομάδες πίεσης που ενδιαφέρονται έντονα για την προστασία του περιβάλλοντος έβλεπαν το σύστημα της αγοράς σαν ένα ισχυρό και δυνητικά επικίνδυνο αντίπαλο. Από την άλλη, οι υποστηρικτές της ανάπτυξης έβλεπαν τις ανησυχίες για το περιβάλλον σαν εμπόδιο στην υλοποίηση επενδυτικών προγραμμάτων που θα μπορούσαν να ανεβάσουν σημαντικά τα βιοτικά επίπεδα. Το κλίμα για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι ανησυχίες και των δύο πλευρών έχει

βελτιωθεί εντυπωσιακά κατά τα τελευταία χρόνια. Από τη μία πλευρά, οι υποστηρικτές της ανάπτυξης συνειδητοποίησαν ότι, σε πολλές περιπτώσεις, τα βραχυπρόθεσμα σχέδια αύξησης του πλούτου, τα οποία υποβαθμίζουν το περιβάλλον, αποδεικνύονται τελείως αντιπαραγωγικά, και από την άλλη, οι περιβαλλοντικές ομάδες έχουν πλέον αντιληφθεί ότι η φτώχεια είναι μείζων απειλή για την προστασία του περιβάλλοντος. Δεν τοποθετούνται πλέον διαζευτικά η οικονομική μεγέθυνση και η προστασία του περιβάλλοντος. Η προσέγγιση της περιβαλλοντικής πολιτικής μέσω των οικονομικών κινήτρων έγινε, στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, σημαντική συνιστώσα της πολιτικής που αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Με τη μεταβολή των οικονομικών κινήτρων, μια επιχείρηση –ρυπαντής έχει τη δυνατότητα να επιλέξει η ίδια, η οποία άλλωστε διαθέτει και τα τις πληρέστερες πληροφορίες, τους τρόπους με τους οποίους θα ανταποκριθεί στις ευθύνες που της αναθέτει η περιβαλλοντική πολιτική.<sup>21</sup> Οι περιβαλλοντικές επενδύσεις αναγνωρίζονται πλέον ουσιαστικά ως “ευκαιρίες διπλού κέρδους”, τόσο για την επιχείρηση όσο και για το περιβάλλον.<sup>22</sup>

Βέβαια, το σύστημα της αγοράς από μόνο του δεν μπορεί να εξασφαλίσει ικανοποιητικές περιβαλλοντικές λύσεις. Αυτό δεν σημαίνει όμως ότι δεν μπορούν να γίνουν ενέργειες μέσω ιδιωτικών συμφωνιών που να επιφέρουν βελτιώσεις στον τρόπο διαχείρισης των περιβαλλοντικών υποθέσεων.<sup>23</sup> Αρκετές εταιρείες έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι συμφωνίες μεταξύ τους για μειωμένη χρήση πόρων μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη αποδοτικότητα και ανταγωνιστικότητα.<sup>24</sup>

### **1.5.2 Εξωτερική Διάσταση της ΕΚΕ**

#### Τοπικές κοινότητες :

Μια εταιρεία συνεισφέρει στην κοινότητα που δραστηριοποιείται και αντλεί δύναμη από τη σταθερότητα και την ευημερία της τοπικής κοινωνίας. Παρέχει θέσεις εργασίας, μισθούς, φόρους και συχνά χρηματοδοτεί σειρά πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων.

Παράλληλα, μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού της το απορροφά από τα μέλη της τοπικής κοινωνίας και άρα έχουν άμεσο συμφέρον να είναι άμεσες οι δεξιότητες που χρειάζονται επί τόπου. Επιπρόσθετα, διευκολύνουν την ανάπτυξη υποδομών που βελτιώνουν τη ζωή των κατοίκων και προστατεύουν το περιβάλλον από τις δραστηριότητές τους ή διαθέτουν κεφάλαια για την ανάπτυξη καθαρών παρεμβάσεων που θα μειώνουν τη φθορά που επέρχεται στο περιβάλλον από τη λειτουργία τους. Η προστασία του φυσικού αλλά και του πολιτιστικού περιβάλλοντος σε μια περιοχή μπορεί να αποφέρει πολλαπλά κέρδη στην εταιρεία που θα τα αναδείξει.<sup>25</sup>

#### Επιχειρηματικοί εταίροι, προμηθευτές και καταναλωτές :

Η εταιρική υπευθυνότητα καθορίζεται και από το πλέγμα σχέσεων που διαμορφώνεται με τους επιχειρηματικούς εταίρους, τους προμηθευτές και τους καταναλωτές .

Η επιλογή των προμηθευτών, αλλά και των "εταίρων" στους οποίους ανατίθεται συχνά ένα μέρος της παραγωγής του προϊόντος ή των υπηρεσιών τους, αναδεικνύει την κοινωνική υπευθυνότητα της επιχείρησης. Η επιχείρηση πρέπει να διατηρεί μια καλή, ομαλή και έμπιστη σχέση με τους προμηθευτές της , τηρώντας τις ηθικές αξίες και τους σχετικούς κανόνες της κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας , ώστε να υπάρχει μια σωστή συνεργασία.

Οι καταναλωτές κρίνουν την ηθική συμπεριφορά μιας επιχείρησης και προσδοκούν η ΕΚΕ να είναι μέρος της επιχειρησιακής στρατηγικής. Με την πάροδο του χρόνου αναγνωρίζουν τις επιχειρήσεις που κάνουν προσπάθειες πάνω σε ηθικά και κοινωνικά θέματα και τις προτιμούν.<sup>26</sup> Είναι δηλαδή πρόθυμοι να επιβραβεύσουν τις κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις ,από την πλευρά τους, έχουν την υποχρέωση απέναντι στους καταναλωτές να αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους με γνώμονα δύο άξονες κυρίως. Πρώτον την ενημέρωση του πολίτη, πράγμα που οφείλουν να κάνουν με αμεσότητα, συνέπεια και συνέχεια, ειλικρίνεια και διαφάνεια. Δεύτερον, τη διαρκή προσπάθεια για ενσωμάτωση στις διαδικασίες παραγωγής καινοτομιών που να επιδιώκουν τη βελτίωση της ασφάλειας των προϊόντων για τον καταναλωτή.

## Ανθρώπινα δικαιώματα :

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη εκδηλώνεται και στη συνεργασία της επιχείρησης με κυβερνητικούς οργανισμούς, ομάδες καταναλωτών και συνδικαλιστικά σωματεία για ιδιαίτερα σοβαρά θέματα όπως ο σεβασμός των ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων στις διεθνείς δραστηριότητες και τις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού.

Η κοινωνικά υπεύθυνη επιχείρηση καλείται να συμβάλλει έμπρακτα στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναλαμβάνοντας τις ευθύνες της πέραν των βασικών καθιερωμένων από νόμους και ρυθμίσεις.<sup>27</sup> Παιδική εργασία, κώδικες συμπεριφοράς, διακρίσεις, εξαναγκαστική εργασία ή εργασία φυλακισμένων, ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, υγεία και ασφάλεια, εργασία μεταναστών, μισθοί που εξασφαλίζουν τα προς το ζην, ωράριο εργασίας, δικαιώματα των ανθρώπων που ζουν στις περιοχές της επιχειρηματικής λειτουργίας, είναι μόνο μερικά από τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα για τα οποία οι επιχειρήσεις αξιολογούνται θετικά ή αρνητικά. Οι κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις, όμως, θα πρέπει να δρουν και προς την κατεύθυνση της απόκτησης προστιθέμενης αξίας μέσα από τις εργασιακές σχέσεις. Ένας κοινωνικά υπεύθυνος πρέπει να ενθαρρύνει τους εργαζομένους του έτσι ώστε να μεταβάλλονται σε ένθερμους υποστηρικτές της επιχείρησης και να συμμετέχουν ταυτόχρονα στην πρακτική της κοινωνικής ευθύνης θεωρώντας ότι είναι εξίσου υπεύθυνοι.<sup>28</sup>

### **1.6 Τα οφέλη της ΕΚΕ**

Τα πλεονεκτήματα μιας κοινωνικά υπεύθυνης εταιρείας σε σύγκριση με τον ανταγωνισμό είναι πολλά και σημαντικά. Καταρχήν, έχει αποδειχθεί ότι επιχειρήσεις με προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης έχουν βελτιώσει τη φήμη τους, έχουν διεισδύσει σε δύσκολες ομάδες κοινού και έχουν ενισχύσει μακροπρόθεσμα τα οικονομικά τους αποτελέσματα. Αυτό είναι απόλυτα λογικό αν αναλογιστούμε ότι πλέον έχουμε να κάνουμε με μια παγκόσμια αγορά με πρωτοφανή χαρακτηριστικά στην ιστορία. Οι καταναλωτές έχουν σήμερα πάρα πολλές επιλογές. Μπορούν να επιλέγουν μεταξύ ομοειδών προϊόντων και με μεγάλη ευκολία να αλλάζουν προϊόν, υπηρεσία ή εταιρεία. Παράλληλα, είναι πιο ενημερωμένοι

και ευαισθητοποιημένοι σε σχέση με το παρελθόν. Η ανάγκη τους επομένως ξεπερνά την απλή προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών. Πίσω από τις εταιρείες, τα προϊόντα και υπηρεσίες, οι καταναλωτές αγοράζουν αξίες, ιδέες, συμπεριφορές. Θέτουν επομένως ένα επιπλέον κριτήριο επιλογής, τη συνείδηση και τη σωστή κοινωνική συμπεριφορά των επιχειρήσεων.<sup>29</sup> Η καχυποψία, η ανησυχία και η γενικότερη κριτική στάση του κοινού είναι πιο εύκολο να αντιμετωπιστούν, όταν μια εταιρεία διαθέτει ένα από πλαίσιο δράσεων Κοινωνικής Ευθύνης.<sup>30</sup>

Τα βασικότερα πλεονεκτήματα που έχουν πείσει τις πιο σημαντικές επιχειρήσεις της Ευρώπης να υιοθετήσουν ένα μοντέλο ανάπτυξης και διαχείρισης της ΕΚΕ είναι συνοπτικά τα ακόλουθα:

- Αξιολόγηση και διαχείριση των πιθανών επιχειρηματικών κινδύνων και ιδιαίτερα των σχετικών με τη φήμη της εταιρίας. Χάρη στην πρόβλεψη των κινδύνων, η εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας ΕΚΕ συντελεί στην καλύτερη διαχείριση των κρίσεων ή ακόμη και στην αποτροπή τους, ιδίως όταν πρόκειται για κίνδυνο κακοδιαχείρισης και για τεχνολογικούς και βιομηχανικούς κινδύνους. Οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται ενεργά σε διάλογο και συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν καλύτερη εικόνα για τους πιθανούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν και παράλληλα, τη δυνατότητα να χειριστούν καλύτερα μια πιθανή κρίση και να εξέλθουν ταχύτερα και με μικρότερες απώλειες από αυτήν. Για παράδειγμα, τα ατυχήματα είναι λιγότερα όταν το προσωπικό εργάζεται με ασφάλεια, επειδή έχει λάβει τη σωστή κατάρτιση και έχουν γίνει οι δέουσες επενδύσεις. Έτσι, οι πρακτικές ΕΚΕ μπορούν να οδηγήσουν σε μετρήσιμη μείωση των παρατηρούμενων ή των προβλεπόμενων κινδύνων.
- Αναγνώριση των ενδιαφερομένων μερών (stakeholder groups – όπως π.χ. εργαζόμενοι, πελάτες, μέτοχοι, κυβερνήσεις και κρατικοί φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, τοπικές κοινότητες κ.α.). Η συστηματική προσέγγιση αποκαλύπτει συχνά ενδιαφερόμενα μέρη που η εταιρία αγνοούσε στο παρελθόν και διαστάσεις του ενδιαφέροντός τους που αν και σημαντικές δεν είχαν γίνει κατανοητές στο παρελθόν.
- Συμμόρφωση με το υπάρχον και μελλοντικό κανονιστικό πλαίσιο σε τομείς όπως η προστασία του περιβάλλοντος, τα εργασιακά δικαιώματα και η παροχή πληροφοριών.
- Βελτίωση της εικόνας και εταιρικής φήμης. Συχνά αποτελεί τον πρώτο λόγο που αναφέρεται από τη διοίκηση μιας επιχείρησης για την ενασχόληση με την ΕΚΕ. Η εταιρική φήμη που στηρίζεται στην εκτίμηση και την εμπιστοσύνη, χρειάζεται χρόνια

για να οικοδομηθεί, αλλά μπορεί να χαθεί σε μικρό χρονικό διάστημα αν η εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων μερών και της κοινής γνώμης χαθεί. Οι επιχειρήσεις ξοδεύουν τεράστια ποσά για να υποστηρίξουν άλλες μορφές των άυλων περιουσιακών τους στοιχείων, αλλά συχνά αγνοούν τις συνέπειες που το κοινωνικό προφίλ μπορεί να έχει στα επιχειρηματικά τους αποτελέσματα. Η βελτίωση της φήμης της επιχείρησης συμβάλλει και στην προσέλκυση των καλύτερων στελεχών, ενώ ενδυναμώνει το αίσθημα ευθύνης και περηφάνιας και ως εκ τούτου την παραγωγικότητα των εργαζομένων. Επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δράσεις ΕΚΕ, αντιμετωπίζουν λιγότερες δυσκολίες στην εύρεση εργατικού δυναμικού και αυτό συντελεί σε μείωση του κόστους πρόσληψης, αλλά και του κόστους εκπαίδευσης και ανάπτυξης προσωπικού.

- Οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ της επιχείρησης και του εξωτερικού της περιβάλλοντος, μέσα από τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών για τα ζητήματα κοινωνικής ευθύνης της εταιρίας.
- Βελτίωση εταιρικής διακυβέρνησης, μέσω της καλύτερης κατανόησης των σημαντικών ζητημάτων που αντιμετωπίζει η επιχείρηση στους τομείς της εργασίας, του περιβάλλοντος και της κοινωνικής προσφοράς, αλλά και μέσα από τη συστηματική θεώρηση των συναφών με τα θέματα αυτά διαδικασιών που ακολουθεί.
- Μακροπρόθεσμη οικονομική επιτυχία μέσα από την ικανοποίηση των σημαντικότερων ενδιαφερομένων μερών για τη λειτουργία της επιχείρησης και τη δημιουργία αμοιβαία επωφελών σχέσεων. Ενδεικτικά αναφέροντας, ένα θετικό εργασιακό κλίμα είναι πρόδηλο ότι οδηγεί σε αύξηση της παραγωγικότητας. Εξάλλου, η επανεξέταση της χρήσης των πόρων για οικολογικούς σκοπούς μπορεί να αυξήσει την αποδοτικότητα. Άλλωστε όταν η διαχείριση των ανθρώπινων πόρων περιλαμβάνει τη διά βίου μάθηση και τη διατήρηση των μεγαλύτερων σε ηλικία εργαζομένων στην εργασία, βελτιστοποιείται η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης και επιτυγχάνεται συμβολή στην παράταση του επαγγελματικού βίου.

Όλα τα παραπάνω μεταφράζονται σε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για μια επιχείρηση, καθώς γίνεται πιο ανθεκτική σε μια αιφνίδια κρίση της αγοράς και αυξάνει την πιθανότητα προσέλκυσης και διατήρησης πελατών και εργαζομένων. Οι επιχειρήσεις που καθιστούν την εταιρική ευθύνη ως αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής επιχειρηματικής πρακτικής τους έχουν τη δυνατότητα να προβλέψουν και να αντιμετωπίσουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα που ενδέχεται να έχουν



επίδραση στην ανταγωνιστικότητά τους και, τελικά, να βελτιώσουν την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική της επίδοση με οφέλη σταθερά και διαχρονικά.

## 1.7 Τρόποι δημοσιοποίησης δράσεων ΕΚΕ

Κάποιες επιχειρήσεις - μικρές συνήθως- δεν δημοσιοποιούν τις δράσεις τους στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Αυτό γίνεται για να μη θεωρηθούν οι δράσεις τους αυτές ως επιφανειακές ή κατά έναν τρόπο ως τέχνασμα του Μάρκετινγκ.

Στην πραγματικότητα όμως, η κοινή γνώμη ενδιαφέρεται να πληροφορείται σχετικά με τις αξίες των επιχειρήσεων και τις συγκεκριμένες ενέργειες τους στον τομέα της ΕΚΕ. Στη συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων –μικρών ή μεγάλων – είναι εμφανές ότι οι τακτικές, αποτελεσματικές ενημερώσεις μπορούν να έχουν άμεσο και θετικό αντίκτυπο.

Καταρχήν είναι πάρα πολύ σημαντικό το προσωπικό να είναι ενημερωμένο και να εμπλέκεται στις προσπάθειες της επιχείρησης προς την κατεύθυνση της υπεύθυνης επιχειρηματικότητας. Η εσωτερική επικοινωνία είναι συνεπώς είναι ένας πρώτος και σημαντικός τρόπος δημοσιοποίησης δράσεων ΕΚΕ της επιχείρησης στο εσωτερικό της. Συγκεκριμένα, τα μέσα που διαθέτει η επιχείρηση για να ενημερώνει τους εργαζομένους της σε θέματα ΕΚΕ είναι τα εξής:

α) Τακτικές Συναντήσεις όλου του Προσωπικού : Όσο μικρότερη είναι μία επιχείρηση, τόσο ευκολότερο είναι να γίνονται τακτικά συναντήσεις με όλο το προσωπικό. Κάθε συνάντηση είναι μία ευκαιρία για ενημέρωση του προσωπικού σχετικά με την πρόοδο της επιχείρησης ως προς τις πρωτοβουλίες υπεύθυνης επιχειρηματικότητας και τη δέσμευση της επιχείρησης προς αυτή.

β) Αφίσες και Πανό : Οι αφίσες και τα πανό γίνονται εύκολα και μπορούν να τοποθετηθούν όπου συγκεντρώνονται οι υπάλληλοί της επιχείρησης ώστε να αποτελούν έντονη οπτική υπενθύμιση των αξιών και των δράσεων της επιχείρησης.

γ) Ειδησεογραφικά Δελτία : Τα τακτικά εσωτερικά ειδησεογραφικά δελτία μπορούν να είναι πολύ χρήσιμα για την ενημέρωση του εργατικού δυναμικού μίας επιχείρησης σχετικά με τα όσα συμβαίνουν στην επιχείρηση και συχνά περιλαμβάνουν ένα τακτικό άρθρο αφιερωμένο στην υπεύθυνη επιχειρηματικότητα.

δ) Ενδοδίκτυα : Οι τεχνολογικά εξελιγμένες επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα ενδοδίκτυα (ιστοσελίδες ελεγχόμενης πρόσβασης προς εσωτερική χρήση) για να ενημερώσουν τους εργαζομένους αναφορικά με δραστηριότητες της υπεύθυνης επιχειρηματικότητας.<sup>31</sup>

Στη συνέχεια έχουμε τη δημοσιοποίηση των δράσεων ΕΚΕ στην κοινότητα που δραστηριοποιείται η επιχείρηση , στην ευρύτερη κοινή γνώμη και βέβαια στον τύπο. Η ενημέρωση εδώ γίνεται με τους εξής τρόπους :

α) Κοινωνικός Απολογισμός : Αποτελεί το ένα από τα τρία σκέλη του απολογισμού μιας επιχείρησης και αναφέρεται στην έκδοση φυλλαδίου που περιλαμβάνει το σύνολο των ευθυνών της επιχείρησης απέναντι στα ενδιαφερόμενα μέρη. Αντανακλά τη στάση της εταιρείας ως ενεργού, συνειδητοποιημένου, υπεύθυνου πολίτη, ανταποκρινόμενη στις θεμελιώδεις επιταγές της σύγχρονης επιχειρησιακής δεοντολογίας για την αειφόρο ανάπτυξη. Ο Κοινωνικός Απολογισμός ή Έκθεση Αειφορίας όπως έχει πια καθιερωθεί ως δόκιμος όρος, είναι από τα θέματα που απασχολούν τις περισσότερες πολυεθνικές και άλλες επιχειρήσεις τα τελευταία χρόνια σε παγκόσμια κλίμακα. Στις ετήσιες αυτές εκθέσεις οι εταιρείες παρουσιάζουν την προσέγγιση τους σχετικά με την ΕΚΕ και πιο συγκεκριμένα αναλύουν τις δραστηριότητές τους όσον αφορά τις τρεις βασικές διαστάσεις της ΕΚΕ, την κοινωνική, την οικονομική και την περιβαλλοντική. Με άλλα λόγια, η μέχρι πρόσφατα εταιρική ετήσια αναφορά αποκλειστικά σε οικονομικούς δείκτες και επιδόσεις δεν καλύπτει ούτε αντιπροσωπεύει τις αυξημένες απαιτήσεις και προσδοκίες ενδιαφερόμενων ομάδων όπως οι καταναλωτές, οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, οι μέτοχοι και πολλοί άλλοι.

β) Θεματικός Απολογισμός : Αφορά την έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων μέσω των οποίων η εταιρεία επιθυμεί να εκφράσει τη θέση της σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό ζήτημα. .<sup>32</sup>

γ) Κώδικας Δεοντολογίας : Το αυξανόμενο ενδιαφέρον του κοινού για τον κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο και τα πρότυπα δεοντολογίας της βιομηχανίας ώθησε

πολλές επιχειρήσεις, ιδίως τις επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα, να υιοθετήσουν κώδικες δεοντολογίας που αφορούν τα εργατικά θέματα, τα ανθρώπινα δικαιώματα, το περιβάλλον και την αποφυγή παραπλανητικής ή αρνητικής διαφήμισης. Οι κώδικες δεοντολογίας είναι καινοτομικά και σημαντικά εργαλεία για την προώθηση των θεμελιωδών ανθρωπίνων, εργατικών και περιβαλλοντικών δικαιωμάτων και των πρακτικών κατά της .Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι συμπληρώνουν χωρίς να υποκαθιστούν την εθνική νομοθεσία, τη νομοθεσία της ΕΕ και τη διεθνή νομοθεσία και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις .Η μεγαλύτερη πρόκληση σε σχέση με τους κώδικες είναι να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή, παρακολούθηση και επαλήθευσή τους.

γ) Πρότυπα και ετικέτες των προϊόντων : Τα πρότυπα αποτελούν ένα σύνολο πλαισίων, διαδικασιών και πρακτικών για την ποιότητα, το περιβάλλον , την υγεία και την ασφάλεια που δημοσιοποιούν την κοινωνική δράση μιας επιχείρησης. Τέτοια πρότυπα είναι το SA 8000 για τις εργασιακές συνθήκες, το OHSAS 18001 για την υγεία και την ασφάλεια στο χώρο της εργασίας, το ISO 9000 που είναι πρότυπο διαχείρισης ποιότητας, το EMAS και το ISO 14000 που είναι πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Οι ετικέτες των προϊόντων πληροφορούν και αυτές ότι η επιχείρηση έχει αναλάβει μία δέσμευση απέναντι στην υπεύθυνη επιχειρηματικότητα .

δ) Δραστηριότητες : Αφορά της διοργάνωση κάποιας συγκεκριμένης εκδήλωσης (όπως είναι μία δεξίωση ή μία μικρή συνάθροιση εκπροσώπων του τύπου) προκειμένου να επικεντρωθεί η προσοχή σε κάποια πρωτοβουλία ΕΚΕ της επιχείρησης.

ε) Ιστοσελίδες : Η επιχείρηση μπορεί να πληροφορεί τους επισκέπτες της αναφορικά με τη δέσμευσή της προς την υπεύθυνη επιχειρηματικότητα. Οι ιστοσελίδες είναι παρά πολύ χρήσιμες για αυτό επειδή προσφέρουν πληροφορίες σε κάθε κοινό – στόχο, και επειδή είναι πολύ εύκολη και ανέξοδη η ενημέρωσή τους.

στ ) Ειδησεογραφικά δελτία και εκθέσεις της επιχείρησης : Είναι ένας καλός τρόπος για να μένουν οι πελάτες και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη της επιχείρησης ενήμερα για τα όσα συμβαίνουν στην επιχείρηση. <sup>33</sup>

## Σημειώσεις

1. Κουρμούσης, Φ.,(2007):" Περιβάλλον πυρήνας των εξελίξεων", περ. "Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη", εφημ. "ΕΘΝΟΣ" σελ.41
2. [www.wbcd.ch](http://www.wbcd.ch) (2007)
3. [www.eur-lex.europa.eu](http://www.eur-lex.europa.eu) (2007)
4. [www.bsr.org](http://www.bsr.org) (2007)
5. [www.crshellas.gr](http://www.crshellas.gr) (2007)
6. Daft, R., (2006) The New Era of Management, International Edition
7. Friedman,M.(1970) : " The Social Responsibility of Business is to Increase Its Profits",The New York Times Magazine, σελ.33
8. Levitt,Th., (1958): "The Dangers of Social Responsibility", Harvard Business Review, σελ.41-50
9. [www.abc.net.au](http://www.abc.net.au) (2007)
10. Davis, K.(1960): "Can Business Afford to Ignore Social Responsibilities?", California Management Review
11. Shaw, W. , Vincent, B. ,(1998) ,Moral Issues in Business, 7<sup>th</sup> edition
12. Δασκαλόπουλος,Δ.(2007) : " Η έννοια της ΕΚΕ στον 21<sup>ο</sup> αιώνα ", περ. "Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη", εφημ. "ΕΘΝΟΣ", σελ.22
13. [www.euro2day.gr](http://www.euro2day.gr) (2007)
14. Θανόπουλος, Ι., (2003), Επιχειρηματική Ηθική & Δεοντολογία, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα

15. [www.ec.europa.eu](http://www.ec.europa.eu) (2007)
16. Νίνα-Παζαρζή, Ε., (2006), Σημειώσεις μαθήματος Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητας, Πειραιάς
17. Νίνα-Παζαρζή, Ε., (2006), Σημειώσεις μαθήματος Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητας, Πειραιάς
18. Θανόπουλος, Ι., (2003), Επιχειρηματική Ηθική & Δεοντολογία, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα
19. Χυτήρης, Λ. (2001), Οργανωσιακή Συμπεριφορά, Εκδόσεις Interbooks, 3<sup>η</sup> έκδοση, Αθήνα
20. Νίνα-Παζαρζή, Ε., (2006), Σημειώσεις μαθήματος Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητας, Πειραιάς
21. Tietenberg, T. ,(1996), Environmental and Natural Resource Economics, Harper Collins College Publishers , μτφρ. Σταματάκης , Ν. ,(2001),Για την έκδοση στην ελληνική γλώσσα: Οικονομική του Περιβάλλοντος και των Φυσικών Πόρων, Τόμος β' ,Εκδόσεις Gutenberg, 3<sup>η</sup> έκδοση
22. Νίνα-Παζαρζή, Ε.(2004):" Business Social Responsibility : Challenges in the 21<sup>st</sup> Century", Conference of Economic Sociology Network, European Sociological Association "Economic Sociology : Problems and Prospects", Ρέθυμνο
23. Κώπτης, Γ.,(1994), Οικολογία και Οικονομία, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
24. Νίνα-Παζαρζή, Ε., (2006), Σημειώσεις μαθήματος Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητας, Πειραιάς
25. Τσίτσας, Ν.(2007):" Η μεγάλη κοινωνική πρόκληση ", περ. "Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη", εφημ. "ΕΘΝΟΣ", σελ.68
26. Τσίτσας, Ν.(2007):" Η μεγάλη κοινωνική πρόκληση ", περ. "Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη", εφημ. "ΕΘΝΟΣ", σελ.68-69

27. Νίνα-Παζαρζή, Ε., (2005).:” Business Social Responsibility and Discriminatory Behavior in Organisations”, 37<sup>th</sup> World Congress of the International Institute of Sociology “Frontiers of Sociology”, Stockholm
28. [www.disabled.gr](http://www.disabled.gr) (2007)
29. [www.agoraideon.gr](http://www.agoraideon.gr) (2007)
30. [www.ec.europa.eu](http://www.ec.europa.eu) (2007)
31. [www.crshellas.gr](http://www.crshellas.gr) (2007)
32. [www.ec.europa.eu](http://www.ec.europa.eu) (2007)
33. [www.eurocharity.gr](http://www.eurocharity.gr) (2007)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : Η Ε.Κ.Ε. ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

### 2.1 Η Παγκόσμια Πρωτοβουλία υποβολής εκθέσεων ΕΚΕ ( Global Reporting Initiative)

Την τελευταία δεκαετία, διαρκώς περισσότερες επιχειρήσεις άρχισαν να δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με την κοινωνική και περιβαλλοντική τους επίδοση. Η δημοσίευση στις εκθέσεις του "τριπλού αποτελέσματος" βάσει οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δεικτών αναδύεται ως ορθή πρακτική. Σε αυτό το πρώιμο στάδιο πειραματισμού, η ευελιξία μπορεί να εξασφαλίσει ότι η υποβολή εκθέσεων είναι κατάλληλη για την κάθε μεμονωμένη επιχείρηση. Ωστόσο, μεγαλύτερη ομοφωνία σχετικά με το είδος των πληροφοριών που πρέπει να αποκαλύπτονται, τη μορφή των εκθέσεων, τους χρησιμοποιούμενους δείκτες και την αξιοπιστία της διαδικασίας αξιολόγησης και ελέγχου θα επέτρεπε μια πιο χρήσιμη συγκριτική αξιολόγηση και ανακοίνωση της επίδοσης των επιχειρήσεων σε συγκεκριμένους τομείς και για επιχειρήσεις παρόμοιου μεγέθους. Η πιο δημοφιλής σχετική πρωτοβουλία είναι το Global Reporting Initiative (GRI) που ξεκίνησε το 1997 από την Ένωση των Περιβαλλοντικά Υπεύθυνων Οικονομιών (Coalition for Environmentally Responsible Economies) σε συνεργασία με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) και αποτελεί ένα καλό παράδειγμα κατευθυντήριων γραμμών για την υποβολή εκθέσεων που θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση αυτής της ομοφωνίας. Αρχικός στόχος ήταν η βελτίωση των απολογισμών βιωσιμότητας ως προς την ποιότητα, την αυστηρότητα και τη χρησιμότητα. Η πρωτοβουλία δέχτηκε την ενεργό υποστήριξη και τη συμμετοχή εκπροσώπων του επιχειρηματικού κλάδου, καθώς και εκπροσώπων ομάδων προάσπισης, λογιστικών σωμάτων, οργανώσεων επενδυτών, εργατικών σωματείων και πολλών άλλων. Μαζί, όλοι αυτοί οι φορείς εργάστηκαν για την επίτευξη της συναίνεσης αναφορικά με ένα σύνολο Κατευθυντήριων Οδηγιών έκδοσης απολογισμών, με στόχο την εξασφάλιση παγκόσμιας αποδοχής.<sup>1</sup>

Το πρώτο σύνολο Κατευθυντήριων Οδηγιών για την έκδοση απολογισμών βιωσιμότητας του GRI παρουσιάστηκε ως σχέδιο προτεινόμενου προτύπου το 1999. Μετά τη δοκιμαστική εφαρμογή τους και τα δημόσια σχόλια που διατυπώθηκαν, το GRI εξέδωσε τις Κατευθυντήριες Οδηγίες του Ιουνίου 2000. Ο εκτεταμένος δημόσιος σχολιασμός από τα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) σε όλον τον κόσμο, απέφερε

οφέλη για τη διαδικασία. Ακολούθως λοιπόν μετεξελίχθηκε ώστε να συμπεριλαμβάνει σήμερα εκπροσώπους από μη κυβερνητικές οργανώσεις, επιχειρήσεις, ελεγκτικές εταιρείες, ενώσεις επιχειρήσεων, ακαδημαϊκούς και πολλούς ακόμη εταίρους.

Οι επιχειρήσεις και οι άλλοι οργανισμοί δεν έχουν πλέον δικαιολογία στο έτος που βρισκόμαστε (2009) να μην καταρτίζουν έγκυρους Κοινωνικούς και Περιβαλλοντικούς Απολογισμούς όπως ακριβώς κάνουν και με τους Οικονομικούς Απολογισμούς τους. Η νεότερη έκδοση των Κατευθυντήριων Οδηγιών (G3) που ανακοινώθηκαν τον Οκτώβρη του 2006 έχουν «σμιλευτεί» για να ταιριάζουν με συγκριτική σχεδόν ανατομία στις ανάγκες όλων των εμπλεκομένων. Δηλαδή στα στελέχη που καταρτίζουν τους απολογισμούς και σε όλους τους χρήστες της περιλαμβανομένων των επενδυτών, των καταναλωτών, της ενεργού κοινωνίας και των εργαζομένων. Η τρίτη γενιά οδηγιών GRI (οι προηγούμενες ήταν του 2000 και 2002), η οποία εκδόθηκε τον Οκτώβρη του 2006, ονομάζεται «G3», επειδή περιέχει τρεις βασικές παραμέτρους: α) καινοτομίες όσον αφορά τους δείκτες, την εφαρμογή των οδηγιών και τις συσχετίσεις με τα άλλα εργαλεία Ε.Κ.Ε και τις οικονομικές αγορές β) ψηφιακές λύσεις που θα διευκολύνουν τη χρήση των οδηγιών και θα περιλαμβάνουν βελτιωμένη ιστοσελίδα GRI και γ) προγράμματα εκπαίδευσης και πιστοποίησης π.χ σεμινάρια και πρότυπα γύρω από το περιεχόμενο και την εφαρμογή των αρχών και δεικτών. Οι παράμετροι αυτοί έχουν τους εξής στόχους :

- Την καλύτερη ευθυγράμμιση της εξωτερικής έκθεσης με τις εσωτερικές διεργασίες διαχείρισης
- Τη βελτίωση της σαφήνειας των οδηγιών και της συγκρισιμότητας των εκθέσεων
- Την πρόοδο της εναρμόνισης με τις οδηγίες
- Τη βελτίωση της ευκολίας εφαρμογής των οδηγιών
- Τη βελτίωση της σχετικότητας και της χρησιμότητας των πληροφοριών των εκθέσεων

Το GRI (Global Reporting Initiative) πάνω από όλα είναι δημοκρατικό. Δεν επιβάλλει, δεν απαιτεί τίποτε άλλο από την ανοικτή διαβούλευση με τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς που επιλέγουν να κάνουν χρήση των Κατευθυντήριων Οδηγιών του προκειμένου -με βάση τους Δείκτες να καταρτίσουν έναν τεκμηριωμένο έγκυρο, κοινωνικό και περιβαλλοντικό απολογισμό τους. Είναι ένα ανοικτό παγκόσμιο Δίκτυο, ανεξάρτητος Οργανισμός του ΟΗΕ και με τη μεθοδολογία που εφαρμόζει αξιολογεί την Οικονομική, την Περιβαλλοντική και την Κοινωνική δραστηριότητα των επιχειρήσεων και οργανισμών που εφαρμόζουν πολιτικές Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.



Το Global Reporting Initiative (GRI) είναι μια μακροπρόθεσμη διεθνής διαδικασία πολλών ενδιαφερομένων μερών (multi-stakeholder), αποστολή της οποίας είναι η ανάπτυξη και η διάδοση Κατευθυντήριων οδηγιών για απολογισμούς βιωσιμότητας ("Κατευθυντήριες οδηγίες") που θα εφαρμόζονται σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτές οι Κατευθυντήριες οδηγίες προορίζονται για οικειοθελή χρήση από τους οργανισμούς για την κατάρτιση απολογισμών σχετικά με τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαστάσεις των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών τους. Η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί την πιο έγκυρη και ευρέως αποδεκτή προσπάθεια για την παραγωγή ενός πλαισίου προδιαγραφών και οδηγιών έκδοσης ετήσιων περιβαλλοντικών και κοινωνικών απολογισμών. Οι οργανισμοί μπορούν να ακολουθήσουν τις οδηγίες αυτές ώστε να παράγουν έναν ολοκληρωμένο απολογισμό των δραστηριοτήτων τους, που θα συμπεριλαμβάνει την περιβαλλοντική και κοινωνική τους επίδοση. Το επόμενο στάδιο της εργασίας του GRI που έχει ήδη ξεκινήσει θα είναι να διαχωρίσει τις απαιτήσεις κάθε κλάδου δραστηριότητας, ώστε τα στοιχεία που δημοσιοποιούν οι εταιρείες να είναι κατανοητά αλλά και συγκρίσιμα μεταξύ τους. Το GRI αποτελεί αυτή τη στιγμή το πληρέστερο και καλύτερο μοντέλο που υποστηρίζεται τόσο από τα Ηνωμένα Έθνη όσο και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χρησιμοποιείται δε ήδη από εταιρείες αλλά και από κράτη, γεγονός που υποδεικνύει ότι είναι πιθανόν να αποτελέσει τη βάση για μελλοντική νομοθετική ρύθμιση σχετικά με τη δημοσιοποίηση της περιβαλλοντικής και κοινωνικής επίδοσης οργανισμών και επιχειρήσεων. Ήδη κράτη όπως η Δανία, η Ολλανδία και πρόσφατα η Γαλλία δίνουν κίνητρα ή και υποχρεώνουν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό τις εισηγμένες εταιρείες να δημοσιεύουν στοιχεία σχετικά με την περιβαλλοντική και την κοινωνική τους επίδοση σε περιοδική βάση.<sup>2</sup>

Το δίκτυο GRI έχει πρωτοστατήσει στην ανάπτυξη του πιο διαδεδομένου πλαισίου αρχών για τους απολογισμούς εταιρικής υπευθυνότητας, καθορίζοντας τους δείκτες, που μπορούν να χρησιμοποιούν οι οργανισμοί για να μετρούν και να δημοσιοποιούν την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική επίδοσή τους. Μέχρι σήμερα πάνω από 1000 οργανισμοί διεθνώς, μεταξύ των οποίων πολλές από τις κορυφαίες εταιρείες, έχουν ανακοινώσει την οικειοθελή υιοθέτηση των αρχών του GRI.

Οι κατευθυντήριες αρχές G3 έχουν πλέον καθιερωθεί ως το διεθνές πρότυπο σε θέματα Εταιρικής Υπευθυνότητας. Το δίκτυο GRI βρίσκεται επίσης σε διαρκή συνεργασία με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών, ενώ αναγνωρίζεται και από τη διεθνή επενδυτική κοινότητα.

### 2.1.1 Σκοπός των Κατευθυντήριων Οδηγιών

Σκοπός των Κατευθυντήριων Οδηγιών είναι η παροχή βοήθειας στους οργανισμούς που εκδίδουν απολογισμούς και στα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) αυτών των οργανισμών, όσον αφορά τη διατύπωση και την κατανόηση της συνολικής συνεισφοράς των οργανισμών αυτών στη βιώσιμη ανάπτυξη. Από τη δημοσίευση των πρώτων Κατευθυντήριων Οδηγιών για απολογισμούς βιωσιμότητας, τον Ιούνιο του 2000, οι τάσεις που αποτέλεσαν τον καταλύτη για τη δημιουργία του GRI συνέχισαν να υφίστανται αμείωτες και, στις περισσότερες περιπτώσεις, κατέστησαν εντονότερες. Τα ζητήματα –παγκοσμιοποίηση και εταιρική διακυβέρνηση, υπευθυνότητα και κοινωνική ευθύνη– έχουν εξελιχθεί σε κυρίαρχο αντικείμενο των συζητήσεων περί πολιτικής και διαχείρισης σε πολλούς οργανισμούς. Η υποστήριξη για τη δημιουργία ενός νέου, γενικά αποδεκτού πλαισίου δημοσιοποίησης για την έκδοση απολογισμών βιωσιμότητας, συνεχίζει να αναπτύσσεται μεταξύ των ενδιαφερομένων από τους τομείς των επιχειρήσεων, των αστικών πληθυσμών κοινωνίας, της κυβέρνησης και το χώρο των εργαζομένων. Η ταχεία εξέλιξη του GRI από ένα τολμηρό όραμα σε ένα νέο πάγιο παγκόσμιο θεσμό, μέσα σε λίγα μόνο χρόνια, αντικατοπτρίζει την αναγκαιότητα και την αξία που αποδίδεται από τα εμπλεκόμενα μέρη σε ένα τέτοιο πλαίσιο δημοσιοποίησης. Η διαδικασία GRI, που βασίζεται στην περιεκτικότητα, τη διαφάνεια, την ουδετερότητα και τη συνεχή βελτίωση, επέτρεψε στο GRI να αποτελέσει τη σαφή και συγκεκριμένη έκφραση της υπευθυνότητας.

Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες GRI είναι ένα πλαίσιο προδιαγραφών για την έκδοση απολογισμών σχετικά με την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική επίδοση ενός οργανισμού. Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες παρουσιάζουν τις αρχές έκδοσης απολογισμών και ειδικό περιεχόμενο για την καθοδήγηση της προετοιμασίας απολογισμών βιωσιμότητας σε επίπεδο οργανισμού· βοηθούν τους οργανισμούς στην παρουσίαση μιας ισορροπημένης και εύλογης εικόνας της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής τους επίδοσης· προωθούν τη συγκρισιμότητα των απολογισμών βιωσιμότητας, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα πρακτικά θέματα που σχετίζονται με τη δημοσιοποίηση πληροφοριών σε ένα ευρύ φάσμα οργανισμών, πολλοί από τους οποίους διαθέτουν εκτεταμένες και γεωγραφικά διεσπαρμένες λειτουργίες· υποστηρίζουν τον εντοπισμό σημείου σύγκρισης (benchmarking) και την εκτίμηση της επίδοσης βιωσιμότητας με βάση κώδικες, πρότυπα επίδοσης και εθελοντικές πρωτοβουλίες και χρησιμεύουν ως όργανο για τη διευκόλυνση της ενεργού

συμμετοχής των ενδιαφερομένων μερών. Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες GRI οργανώνουν την "έκδοση απολογισμών βιωσιμότητας" όσον αφορά την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική επίδοση (που ονομάζεται και "τριπλό αποτέλεσμα"). Η δομή αυτή επελέγη λόγω του ότι αντανάκλα τη σύγχρονη και ευρύτερα αποδεκτή προσέγγιση ως προς τον ορισμό της βιωσιμότητας. Το GRI αναγνωρίζει ότι, όπως οποιαδήποτε απλούστευση μιας περίπλοκης πρόκλησης, ο ορισμός αυτός έχει και τους περιορισμούς του. Η επίτευξη της βιωσιμότητας απαιτεί εξισορρόπηση των περίπλοκων συσχετισμών μεταξύ των τρεχουσών οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών αναγκών με έναν τρόπο που να μην αποβαίνει εις βάρος των μελλοντικών αναγκών. Ο ορισμός της βιωσιμότητας με βάση τρία διαφορετικά στοιχεία (οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό) ενδέχεται ορισμένες φορές να οδηγήσει στο να σκέπτεται κανείς για κάθε στοιχείο μεμονωμένα και όχι με ενιαίο τρόπο. Παρ' όλα αυτά, το "τριπλό αποτέλεσμα" είναι ένα σημείο αφετηρίας κατανοητό σε πολλούς και έχει επιτύχει ένα βαθμό συναίνεσης ως εύλογο σημείο έναρξης σε ένα πολυσύνθετο ζήτημα. Την τελευταία δεκαετία, υπήρξε μια πληθώρα εργαλείων για την παροχή βοήθειας στους οργανισμούς, και ιδιαίτερα στις επιχειρήσεις, για τη διαχείριση της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής επίδοσής τους. Τα εργαλεία αυτά εμφανιστήκαν με πολλές μορφές, που ξεκινούν από τους κώδικες συμπεριφοράς και φθάνουν μέχρι τα συστήματα διαχείρισης και τις μεθοδολογίες εσωτερικής αξιολόγησης της επίδοσης. Αντιθέτως, το GRI είναι ένα εξωτερικό πλαίσιο για την έκδοση απολογισμών, το οποίο επιτρέπει στους οργανισμούς τη γνωστοποίηση: 1) των ενεργειών που πραγματοποιούνται για τη βελτίωση της οικονομικής, περιβαλλοντικής και οικονομικής επίδοσης, 2) των αποτελεσμάτων των ενεργειών αυτών και 3) των μελλοντικών στρατηγικών βελτίωσης.<sup>3</sup>

### **2.1.2 Δείκτες στο πλαίσιο GRI**

Το GRI έχει δομήσει τους δείκτες επίδοσης σύμφωνα με μια ιεραρχία κατηγοριών, θεμάτων και δεικτών. Οι ορισμοί που χρησιμοποιούνται από το GRI στο πλαίσιο αυτής της ιεραρχίας είναι ευθυγραμμισμένοι με τα διεθνή πρότυπα, αλλά προσαρμοσμένοι στο πλαίσιο GRI. Η λειτουργία των δεικτών επίδοσης GRI είναι η παροχή πληροφοριών σχετικά με τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδράσεις του οργανισμού που εκδίδει τον απολογισμό, με τρόπο που να βελτιώνει τη

συγκρισιμότητα μεταξύ των απολογισμών και των οργανισμών που εκδίδουν απολογισμούς.

Στην περίπτωση του GRI, οι δείκτες είναι σχεδιασμένοι για να παρέχουν πληροφόρηση τόσο στον οργανισμό που εκδίδει τον απολογισμό, όσο και στα ενδιαφερόμενα μέρη που επιδιώκουν να αξιολογήσουν την επίδοση του οργανισμού. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, η επίδοση δεν πρέπει μόνο να ορίζεται με βάση τους εσωτερικούς σκοπούς διαχείρισης και τις εσωτερικές προθέσεις, αλλά πρέπει και να αντικατοπτρίζει το ευρύτερο εξωτερικό πλαίσιο λειτουργίας του οργανισμού που εκδίδει τον απολογισμό. Το εξωτερικό αυτό πλαίσιο βρίσκεται στο επίκεντρο των απολογισμών για την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική επίδοση. Τελικά, αναφέρεται στον τρόπο, με τον οποίο ένας οργανισμός συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών αλληλεπιδράσεων με τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη.<sup>4</sup>

## Σημειώσεις

1. [www.ceres.org](http://www.ceres.org) (2009)
2. Beatty,A.(2006) : "G3: the new edition of the Global Reporting Initiative's sustainability reporting framework.", Australasian Business Intelligence
3. [www.qualitynet.gr](http://www.qualitynet.gr) (2009)
4. [www.globalreporting.org](http://www.globalreporting.org)(2008)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΕΚΕ : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

### 3.1 Η ελληνική ΕΚΕ

Οι φορείς που ασχολούνται με την προώθηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ελλάδα είναι κυρίως το Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ και ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών . Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής .

#### 3.1.1 Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ

Το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι ένα Δίκτυο επιχειρήσεων με τη μορφή μη κερδοσκοπικού Σωματείου. Δημιουργήθηκε τον Ιούνιο του 2000 από 13 επιχειρήσεις και 3 συλλογικούς επιχειρηματικούς φορείς με κύρια αποστολή την προώθηση και ανάπτυξη της έννοιας της ΕΚΕ στις ελληνικές επιχειρήσεις και την ευρύτερη κοινή γνώμη, με απώτερο στόχο την ισόρροπη επίτευξη κερδοφορίας και βιώσιμης ανάπτυξης.

Στη Γενική Συνέλευση του Δικτύου συμμετέχουν περισσότεροι από 80 Γενικοί Διευθυντές επιχειρήσεων, Διευθυντές Ανθρώπινου Δυναμικού, Διευθυντές Εταιρικών Υποθέσεων και Δημοσίων Σχέσεων, Εκπρόσωποι Φορέων, οι οποίοι και αποφασίζουν την πραγματοποίηση των στόχων του Δικτύου σε τακτικές και έκτακτες συνελεύσεις.

Για την πραγμάτωση της Αποστολής του, το Δίκτυο έχει θέσει ως στόχους:

1. Τη συνεχή ενημέρωση και διάδοση πληροφοριών στον τομέα της Ε.Κ.Ε.
2. Τη δικτύωση και συνεργασία με επιχειρήσεις, συλλογικούς και άλλους φορείς σε κάθε επίπεδο για την ανταλλαγή και διάχυση πληροφοριών.
3. Την ευαισθητοποίηση της επιχειρηματικής κοινότητας και του κοινού για την κοινωνική δράση και συμβολή των επιχειρήσεων σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.
4. Την κινητοποίηση και ανάπτυξη συνεργασιών για την προώθηση προγραμμάτων συλλογικής προσφοράς και την από κοινού αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων.
5. Τη μεταφορά, προσαρμογή και διάδοση καλών πρακτικών στον τομέα της κοινωνικής συνοχής και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

6. Την με κάθε άλλη μορφή ανάπτυξη δράσης των επιχειρήσεων για την επίτευξη των σκοπών του Δικτύου.

Για την επίτευξη των στόχων του το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αναπτύσσει δράσεις για την ανάδειξη και αξιοποίηση εμπειριών και καλών πρακτικών των επιχειρήσεων και αξιοποιεί την τεχνογνωσία και πληροφόρηση σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο για την υποστήριξη των επιχειρήσεων και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στην ανάπτυξη σχετικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, κινητοποιεί τις επιχειρήσεις, αξιολογεί και προωθεί εργαλεία που αποσκοπούν στην εφαρμογή των αρχών της ΕΚΕ. τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, συμμετέχοντας σε έρευνες και μελέτες καθώς και σε προγράμματα που σχετίζονται με τον σκοπό του. Παράλληλα, διοργανώνει εκπαιδευτικές, ενημερωτικές και άλλες εκδηλώσεις, προβάλλει και δημοσιοποιεί με ποικίλους τρόπους τη δράση των επιχειρήσεων στον τομέα της ΕΚΕ., συμμετέχει ως μέλος και συνεργάζεται με διάφορους φορείς ή όργανα συναφών ενδιαφερόντων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και τέλος συμμετέχει ενεργά στον ευρύτερο διάλογο και σε εκδηλώσεις και συζητήσεις σχετικές με την ΕΚΕ.<sup>1</sup>

Στον Πίνακα 3.1 δίνεται ο κατάλογος των επιχειρήσεων που είναι κύρια μέλη του Ελληνικού Δικτύου ΕΚΕ.

**Πίνακας 3.1 : Κύρια Μέλη του Ελληνικού Δικτύου για την ΕΚΕ**  
([www.csrhellas.gr](http://www.csrhellas.gr))

Abbot	ΑΚΤΩΡ	ΑΛΟΥΜΥΛ- ΜΥΛΩΝΑΣ Α.Ε.	AMACON Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε.	Ατλάντικ Α.Ε.
Axima Services	Bayer CropScience Ελλάς Α.Β.Ε.Ε.	BIBEXΡΩΜ Α.Ε.	BP Hellas Α.Ε.	British American Tobacco Hellas S.A.
Όμιλος Εταιριών Γερμανός	C & C International S.A.	Coca-Cola Hellas Α.Ε.	Coca-Cola Ελληνική Εταιρεία Εμφιαλώσεως Α.Ε.	COCO-MAT
COSMOTE Κινητές Τηλεπικοινωνίες Α.Ε.	ΔΕΗ Α.Ε.	Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	ΕΚΟ-ΕΛΔΑ Α.Ε.Β.Ε.
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.	ΟΜΙΛΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ	Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία Α.Ε.	Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.	Εμπορικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών
Erikinonia Business Communications Network Α.Ε.	EPT	EFG Eurobank Εργασίας Α.Ε.	Α.Γ.Ε.Τ ΗΡΑΚΛΗΣ	GlaxoSmithKlin α.ε.β.ε.
INFOTE Α.Ε.	Interamerican	Ιντερμπετόν Δομικά Υλικά	Intracom Α.Ε.	Intralot Α.Ε.
Janssen-Cilag Φαρμακευτική Α.Ε.Β.Ε.	Johnson & Johnson Ελλάς Α.Ε.Β.Ε.	JohnsonDiversey Ελλάς Α.Ε.	JT International Hellas AEBE	Κ.Βλαχόπουλο Α.Ε.
Lamda Development Α.Ε.	Lannet Communications	Larco	Marfin Egnatia Bank	Mellon Group Companies
Microsoft Ελλάς Α.Β.Ε.Ε.	MONOTEZ Α.Β.Ε.Ε.	ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ Α.Ε.	Μυτιληναίος Α.Ε. - Όμιλος Επιχειρήσεων	ΝΗΡΕΥΣ Α.Ε.



Novartis (Hellas) A.E.B.E.	ΟΤΕ Α.Ε.	ΟΤΕNET	Παντεχνική ΑΕ	Pipe Life
Piscines Ideales	Πρόκτερ & Γκάμπλ Ελλάς Ε.Π.Ε.	S&B Βιομηχανικά Ορυκτά Α.Ε.	WIND	ΣΗΜΑ Α.Τ.Ε.Μ
PricewaterhouseCoopers	ΣΕΚΑΠ	Sea Levant Ελλάς Ε.Π.Ε.	Shell Hellas Α.Ε.	Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος
Α.Ε. Τιμέντων TITAN	Toyota Ελλάς α.β.ε.ε.	Tradelink Α.Ε.	Τράπεζα Κύπρου ΛΤΔ	Τράπεζα Πειραιώς
TUV Hellas Α.Ε.	ΦΑΓΕ Βιομηχανία Γάλακτος Α.Ε.	FHL Η. Κυριακίδης Α.Ε	VODAFONE - ΠΑΝΑΦΟΝ Α.Ε.Ε.Τ.	VIVARTIA Α.Ε.
ΧΑΛΥΨ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε.				

Υπάρχουν όμως και τα απλά μέλη του Δικτύου που περιλαμβάνονται στον παρακάτω Πίνακα 3.2 .

**Πίνακας 3.2 : Απλά Μέλη του Ελληνικού Δικτύου για την ΕΚΕ**  
([www.csrhellas.gr](http://www.csrhellas.gr))

ΒΙΟΑΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΗ	Alpha Mentor Ε.Π.Ε.	APIVITA	ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ Α.Ε.Γ.Α	BPM Α.Ε. Σύμβουλοι Επιχειρήσεων
BROKINS -3	Όμιλος Εταιρειών Γερολυμάτος	Connective Communications Ltd	DHL International Hellas S.A.	Δημιουργική Α.Ε.
Εκπαιδευτήρια Ζηρίδη Α.Ε	Zita Event Management	Epsilon Net	Euro Cert	HANDITECH
IBM	Inform Π. Λύκος Α.Ε.	Ινστιτούτο Κοινωνικής Καινοτομίας Ε.Π.Ε.	IT Masters	KLEEMANN
ΚΡΕΜΑΛΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	MANPOWER TEAM Α.Ε.	Nestle Hellas Α.Ε.	Plias	SCA Hygiene Products Α.Ε.
Sustainable Development	SUNWING RESORT	XIDACONSTRUCTION S.A		

Τέλος, τα συνδεδεμένα μέλη του Δικτύου είναι τα εξής :

**Πίνακας 3.3: Συνδεδεμένα μέλη του Ελληνικού Δικτύου για την ΕΚΕ**  
([www.csrhellas.gr](http://www.csrhellas.gr))

QUALITYNET FOUNDATION	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΑΜΑΞΩΝ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
--------------------------	---	---

Στον πίνακα 3.4 γίνεται κατηγοριοποίηση των εταιρειών του Ελληνικού Δικτύου για την ΕΚΕ ανάλογα με τις δραστηριότητες τους.

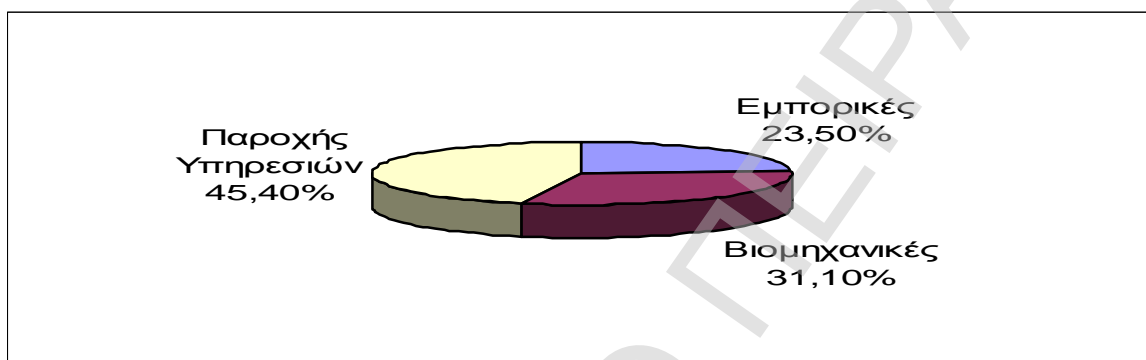
**Πίνακας 3.4: Κατηγοριοποίηση των εταιρειών του Ελληνικού Δικτύου για την ΕΚΕ ανάλογα με τις δραστηριότητες τους.**

Εμπορικές Επιχειρήσεις	Βιομηχανικές Επιχειρήσεις	Επιχειρήσεις Παροχής Υπηρεσιών
Ατλάντικ Α.Ε.	Abbot	AMACON - Σύμβουλοι Επιχειρήσεων Α.Ε.
Bayer CropScience Ελλάς Α.Β.Ε.Ε.	ΑΚΤΩΡ	Axima Services
BP Hellas Α.Ε.	ΑΛΟΥΜΥΛ-ΜΥΛΩΝΑΣ Α.Ε.	C & C International S.A.
British American Tobacco Hellas S.A.	BIBEXΡΩΜ Α.Ε.	Coca-Cola Hellas Α.Ε.
Όμιλος Εταιριών Γερμανός	Coca-Cola Ελληνική Εταιρεία Εμφιαλώσεως Α.Ε.	COSMOTE Κινητές Τηλεπικοινωνίες Α.Ε.
ΕΚΟ-ΕΛΔΑ Α.Ε.Β.Ε.	COCO-MAT	ΔΕΗ Α.Ε.
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.	Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία Α.Ε.	Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών
COSMOTE Κινητές Τηλεπικοινωνίες Α.Ε.	Α.Γ.Ε.Τ ΗΡΑΚΛΗΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
Janssen-Cilag Φαρμακευτική Α.Ε.Β.Ε.	Ιντερμπετόν Δομικά Υλικά	ΟΜΙΛΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ
Johnson & Johnson Ελλάς	Intracom Α.Ε.	Εμπορική Τράπεζα της

A.E.B.E.		Ελλάδος Α.Ε.
JohnsonDiversey Ελλάς Α.Ε.	Janssen-Cilag Φαρμακευτική Α.Ε.Β.Ε.	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών
JT International Ελλάς ΑΕΒΕ	Johnson & Johnson Ελλάς Α.Ε.Β.Ε.	Erikionia Business Communications Network Α.Ε.
Κ.Βλαχόπουλος Α.Ε.	JT International Ελλάς ΑΕΒΕ	EPT
Microsoft Ελλάς Α.Β.Ε.Ε.	Lamda Development Α.Ε.	EFG Eurobank Εργασίας Α.Ε.
Piscines Ideales	Larco	GlaxoSmithKline α.ε.β.ε.
Πρόκτερ & Γκάμπλ Ελλάς Ε.Π.Ε.	ΜΟΝΟΤΕΖ Α.Β.Ε.Ε.	INFOTE Α.Ε.
WIND	ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ Α.Ε.	Interamerican
Sea Levant Ελλάς Ε.Π.Ε.	Μυτιληναίος Α.Ε. - Όμιλος Επιχειρήσεων	Intralot Α.Ε.
Shell Hellas Α.Ε.	ΝΗΡΕΥΣ Α.Ε	Lannet Communications
Toyota Ελλάς α.β.ε.ε.	Novartis (Hellas) Α.Ε.Β.Ε.	Marfin Egnatia Bank
VODAFONE - ΠΑΝΑΦΟΝ Α.Ε.Ε.Τ.	Παντεχνική ΑΕ	Mellon Group of Companies
ΑΡΙΒΙΤΑ	Pipe Life	Microsoft Ελλάς Α.Β.Ε.Ε.
Όμιλος Εταιρειών Γερολυμάτος	S&B Βιομηχανικά Ορυκτά Α.Ε.	ΟΤΕ Α.Ε.
HANDITECH	ΣΕΚΑΠ	ΟΤΕΝΕΤ
IBM	Α.Ε. Τσιμέντων TITAN	WIND
Nestle Hellas Α.Ε.	ΦΑΓΕ Βιομηχανία Γάλακτος Α.Ε.	ΣΗΜΑ Α.Τ.Ε.Μ.Ε
Plias	FHL Η. Κυριακίδης Α.Ε	PricewaterhouseCoopers
SCA Hygiene Products Α.Ε.	VIVARTIA Α.Ε.	Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος
	ΧΑΛΥΨ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε.	Tradelink Α.Ε.
	ΒΙΟΑΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΗ	Τράπεζα Κύπρου ΛΤΔ
	ΑΡΙΒΙΤΑ	Τράπεζα Πειραιώς
	Όμιλος Εταιρειών Γερολυμάτος	TUV Hellas Α.Ε.

	Inform Π. Λύκος Α.Ε.	VODAFONE - ΠΑΝΑΦΟΝ Α.Ε.Ε.Τ.
	KLEEMANN	Alpha Mentor Ε.Π.Ε.
	Nestle Hellas Α.Ε.	ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ Α.Ε.Γ.Α
	Plias	BPM Α.Ε. - Σύμβουλοι Επιχειρήσεων
	XIDA CONSTRUCTION S.A	BROKINS -3
		Connective Communications Ltd
		DHL International Hellas S.A.
		Δημιουργική Α.Ε.
		Εκπαιδευτήρια Ζηρίδη Α.Ε
		Zita Event Management
		Epsilon Net
		Euro Cert
		HANDITECH
		IBM
		Ινστιτούτο Κοινωνικής Καινοτομίας Ε.Π.Ε.
		IT Masters
		ΚΡΕΜΑΛΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
		MANPOWER TEAM Α.Ε.
		Sustainable Development
		QUALITYNET FOUNDATION
		ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΠΑΙΔΙΚΩΝ

		ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΑΜΑΞΩΝ
		ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ



**Διάγραμμα 3.1 : Κατηγοριοποίηση των εταιρειών του Ελληνικού Δικτύου για την ΕΚΕ ανάλογα με τις δραστηριότητες τους**

Από τον παραπάνω πίνακα και τη διαγραμματική απεικόνιση προκύπτει ότι οι περισσότερες εταιρείες του Δικτύου είναι παροχής υπηρεσιών. Ορισμένες επιχειρήσεις βέβαια ανήκουν ταυτόχρονα σε δύο κατηγορίες.

### 3.1.2 Άλλοι φορείς

#### A) Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών

Ο Σ.Ε.Β. δέχεται την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ως μία νέα αντίληψη στη διοίκηση των σύγχρονων επιχειρήσεων και τη συνδέει στενά με την προσέγγιση της τριπλής αρχής και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ενθαρρύνει τα μέλη του να συμπεριλάβουν στη διαμόρφωση της στρατηγικής τους αξίες κοινωνικής ευθύνης και κανόνες Εταιρικής Διακυβέρνησης. Επιπλέον αναλαμβάνει ευρείες πρωτοβουλίες και δράσεις που υπογραμμίζουν την σημασία του κοινωνικού του ρόλου και της κοινωνικής του ευθύνης στην ελληνική οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα.

Στην τακτική Γ.Σ. του 2005 ο Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων κυκλοφόρησε τη Χάρτα Υποχρεώσεων και Δικαιωμάτων των Ελληνικών Επιχειρήσεων. Στην ουσία πρόκειται για τη διακήρυξη των αρχών της επιχειρηματικότητας, όπως την αντιλαμβάνονται οι Έλληνες επιχειρηματίες. Στη Χάρτα, στην οποία αναφέρονται εναλλάξ ένα δικαίωμα και μια υποχρέωση της επιχείρησης, συναντάμε ίσως για πρώτη φορά επίσημα σε θεσμικό επιχειρηματικό όργανο την αναγνώριση των σημαντικότερων αρετών της ΕΚΕ, και μάλιστα με τη μορφή κοινωνικής υποχρέωσης. Πιστή στο διεθνές θεωρητικό πλαίσιο, η Χάρτα κινείται φυσικά στον χώρο του εθελοντικού.<sup>2</sup>

## **B ) Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής**

Ιδρύθηκε το 2005 από 24 επιχειρήσεις και επαγγελματίες με στόχο τη δημιουργία ενός καθολικά αποδεκτού κώδικα επιχειρηματικής δεοντολογίας, τη διάδοση των καλών πρακτικών και της σχετικής τεχνογνωσίας σε συνεργασία με τοπικούς και διεθνείς φορείς και τέλος, την προώθηση των αρχών της Επιχειρηματικής Ηθικής, της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και της Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Μέλη του είναι στελέχη επιχειρήσεων, επιχειρήσεις ( Ιδιωτικές επιχειρήσεις, Δημόσιοι Οργανισμοί & Επιχειρήσεις, Μή κερδοσκοπικοί Οργανισμοί, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και άλλοι οργανισμοί που συσχετίζονται με θέματα Επιχειρηματικής Ηθικής) και ο ακαδημαϊκός χώρος (Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ακαδημαϊκοί και Φοιτητές).

Το Σωματείο επιδιώκει τους σκοπούς του με τους ακόλουθους τρόπους:

- α) Με συνεχή επαφή μεταξύ των μελών του και συγκρότηση ομάδων εργασίας, εισηγητικών επιτροπών και ομάδων μελέτης.
- β) Με το διάλογο και την ανταλλαγή πληροφοριών μέσω ιστοσελίδας στο διαδίκτυο.
- γ) Με περιοδική ενημερωτική έκδοση (Newsletter) που κυκλοφορεί κατά τακτά διαστήματα.
- δ) Με την ενεργό ηλεκτρονική συζήτηση.
- ε) Με τη διοργάνωση και συμμετοχή σε συνέδρια, επιστημονικές εκδηλώσεις και ημερίδες, με θέματα που σχετίζονται με την επιχειρηματική ηθική, την εταιρική κοινωνική ευθύνη και την εταιρική διακυβέρνηση.
- ζ) Με εκδόσεις βιβλίων.

η) Με την συνεργασία με άλλα επιστημονικά και επαγγελματικά σωματεία για την προώθηση κοινών στόχων.

θ) Με την συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διεθνών οργανισμών και λοιπών φορέων που προκηρύσσονται στην Ελλάδα και το εξωτερικό.<sup>3</sup>

### 3.2 Θεσμικό Πλαίσιο Ε.Κ.Ε. στην Ελλάδα

Στην Ευρώπη υπάρχει ένα ανεπτυγμένο θεσμικό πλαίσιο, το οποίο δίνει έμφαση στον εθελοντικό και συμμετοχικό χαρακτήρα της ΕΚΕ. Στην Ελλάδα αρκετοί τομείς ενδιαφέροντος της ΕΚΕ ρυθμίζονται από την εθνική εργατική νομοθεσία. Ιδιαίτερα, ο τομέας της “Υγείας και Ασφάλειας” των εργαζομένων ρυθμίζεται πλήρως και διεξοδικά από την παρούσα ισχύουσα νομοθεσία. Η πιο πρόσφατη προσπάθεια θεσμοθέτησης ενός άλλου τομέα της ΕΚΕ στην Ελλάδα ήταν πριν από δύο χρόνια περίπου, τον Οκτώβρη του 2006, όταν και παρουσιάστηκε στην κυβερνητική επιτροπή από τον τότε υπουργό Πολιτισμού, Γ. Βουλγαράκη το θεσμικό πλαίσιο των χορηγιών στον τομέα του πολιτισμού. Η κυβερνητική επιτροπή ενέκρινε ομόφωνα το νομοσχέδιο που για πρώτη φορά θεσπιζόταν στην Ελλάδα, ανοίγοντας το δρόμο, για να χορηγηθούν φορείς που ασκούν πολιτιστική δραστηριότητα και με ιδιωτικά κεφάλαια. Σύμφωνα, λοιπόν με το νόμο 3525/07, «Το χρηματικό ποσό ή η αξία της παροχής μετά από χρηματική αποτίμηση αυτής από ειδική εκτιμητική επιτροπή, που προσφέρεται ως πολιτιστική χορηγία, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 3525, εκπίπτει εξ ολοκλήρου από το φορολογητέο εισόδημα του φορολογούμενου ή τα ακαθάριστα εισοδήματα της επιχείρησης που προσέφεραν τη χορηγία. Το αφαιρούμενο συνολικό ποσό δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30% του συνολικού φορολογούμενου εισοδήματος ή των καθαρών κερδών που προκύπτουν από τα βιβλία της επιχείρησης που προσέφερε τη χορηγία. Το χρηματικό ποσό ή η αξία της παροχής που προσφέρεται ως πολιτιστική χορηγία εκπίπτει σε ποσοστό δύο τρίτων του ποσού της χορηγίας (66%) από το ακαθάριστο εισόδημα του φορολογούμενου ή τα ακαθάριστα εισοδήματα της επιχείρησης που διενήργησε τη χορηγία.. Η ψήφιση του συγκεκριμένου νομοσχεδίου ενίσχυσε την υιοθέτηση πρακτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των ελληνικών επιχειρήσεων στον τομέα των χορηγιών. Επιπλέον συστήθηκε Γραφείο Χορηγιών που υπάγεται απευθείας στον υπουργό Πολιτισμού, το οποίο και παραλαμβάνει τις υποβαλλόμενες προτάσεις χορηγίας που έχουν ως αποδέκτη το Δημόσιο και τις αποστέλλει με εισήγηση στο

Συμβούλιο Χορηγιών για σχετική γνωμοδότηση. Το Συμβούλιο Χορηγιών συγκροτείται με απόφαση του υπουργού Πολιτισμού και αποτελείται από εννέα μέλη. Επίσης, θεσπίστηκε ο θεσμός των Χορηγικών Βραβείων, ενώ με σκοπό την προώθηση του ελληνικού πολιτισμού παρακρατείται από το υπουργείο Πολιτισμού και αποδίδεται στην ανώνυμη εταιρεία Οργανισμός Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού (ΟΠΕΠ) ποσοστό 6% επί του ποσού κάθε χρηματικής χορηγίας που υποβάλλεται στο Γραφείο Χορηγιών και εμπίπτει στις διατάξεις του σχεδίου νόμου. Η Ελλάδα μέχρι τότε ήταν σχεδόν η μόνη χώρα στην Ευρώπη στην οποία δεν υπήρχε ουσιαστικά πολιτική για τη χορηγία, ενώ στις περισσότερες χώρες το ποσοστό φοροαπαλλαγής για τους χορηγούς κυμαίνεται γύρω στο 50%.

Το ερώτημα που τίθεται άμεσα είναι αν είναι προτιμότερος ο δρόμος της νομοθετικής ρύθμισης ή εκείνος της φιλελευθεροποίησης των πολιτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης; Η απάντηση δεν είναι εύκολη, καθώς η υπερβολική παρέμβαση μέσω της νομοθετικής ρύθμισης δημιουργεί τον κίνδυνο καταστρατήγησης του νομοσχεδίου για φοροαπαλλαγή. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι συμπληρωματική ως προς τη νομοθεσία και δεν μπορεί να την αντικαταστήσει.

Με βάση τους ορισμούς αλλά και την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα κύρια χαρακτηριστικά της ΕΚΕ (η εταιρική κοινωνική ευθύνη (ΕΚΕ) συνίσταται στην «ενσωμάτωση, σε εθελοντική βάση, θεμάτων κοινωνικής και περιβαλλοντικής μέριμνας στις επιχειρηματικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων καθώς και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη»), η συμπεριφορά των επιχειρήσεων για να εμπίπτει στην έννοια της ΕΚΕ πρέπει να είναι πέραν των νομικών υποχρεώσεών τους και να έχει χαρακτηριστικά εθελούσιας συμπεριφοράς. Συμπερασματικά λοιπόν, θα μπορούσε κανείς να πει ότι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη εκφράζεται με προγράμματα, πρωτοβουλίες και καθημερινές πρακτικές, αλλά δεν επιβάλλεται με νομοθετικές ρυθμίσεις. Διαμορφώνει την φιλοσοφία της επιχείρησης με αρχές και αξίες, επηρεάζοντας την στρατηγική της. Για τον λόγο αυτό δε μπορεί να επιβληθεί από νομοθετικές ρυθμίσεις, αντίθετα στηρίζεται στην πεποίθηση ότι η επιχείρηση οφείλει να αποτελεί ενεργό και συνειδητό μέλος της κοινωνίας, ενώ η συνεπής και υπεύθυνη επιχειρηματική δράση αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη μακροπρόθεσμη οικονομική αποδοτικότητα των επιχειρήσεων. Άρα είναι σαφές ότι η ΕΚΕ έχει εθελοντικό χαρακτήρα και αρχίζει εκεί που τελειώνουν οι από το νόμο επιβαλλόμενες υποχρεώσεις. Οι προσπάθειες που αναπτύσσονται στο εσωτερικό των επιχειρήσεων ή ενός κλάδου επιχειρήσεων έχουν καλύτερα αποτελέσματα από έξωθεν επιβαλλόμενους όρους. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η οικιοθελής απόφαση μιας



επιχείρησης για μέτρα στο πλαίσιο της ΕΚΕ δεν συνεπάγεται κάποια ηθική δέσμευση ούτε ότι στερούνται νοήματος οι μηχανισμοί παρακολούθησης και αξιολόγησης της υλοποίησης των δεσμεύσεων που αναλαμβάνονται.

Περνώντας στα άλλα επίπεδα της ΕΚΕ πέρα δηλαδή από την πολιτιστική χορηγία παρατηρούμε ότι ενώ η περιβαλλοντική προστασία είναι κατά κύριο λόγο νομικώς προστατευμένη, η ΕΚΕ αποτελεί εθελοντική πρακτική των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις δηλαδή οφείλουν να προστατεύουν το περιβάλλον δια νόμου και δεν έγκειται στην καλή τους θέληση αν θα υιοθετήσουν σχετικά μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης περιβαλλοντικής ζημιάς, όμως δεν υποχρεούνται να είναι κοινωνικά υπεύθυνες στο σύνολο του φάσματος που εκτείνεται η ΕΚΕ. Σε κάθε περίπτωση και σε ότι αφορά το περιβάλλον, οι εθελοντικές δεσμεύσεις που αναλαμβάνει η βιομηχανία στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης πρέπει να τηρούνται. Ειδικά, οι αρχές, εθνικές ή κοινοτικές, είναι αναπόφευκτό να προβαίνουν σε νομοθετική ρύθμιση.

### **3.3 Πλαίσιο Αρχών για την Κοινωνική Υπευθυνότητα στην Ελλάδα**

Η δημιουργία του Πλαισίου Αρχών για την Κοινωνική Υπευθυνότητα, στόχο έχει να συμβάλει στη σωστή ανάπτυξη της Κοινωνικής Υπευθυνότητας στην Ελλάδα. Απευθύνεται στους οργανισμούς εκείνους ,δημοσίου & ιδιωτικού τομέα , που θέλουν να ξεκινήσουν την εφαρμογή κοινωνικών πολιτικών και «υπεύθυνου επιχειρείν» .

Η Επιστημονική Επιτροπή του QualityNet Foundation δημιούργησε ένα Κείμενο 12 Αρχών, βασιζόμενο σε κείμενα Διεθνών Οργανισμών που ασχολούνται με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη όπως ILO, EFQM, GRI, CSR EUROPE, ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, GLOBAL COMPACT.

Οι οργανισμοί οι οποίοι ήδη εφαρμόζουν πολιτικές Κοινωνικής Υπευθυνότητας μπορούν να αναγνωρίσουν τον εαυτό τους στην πορεία ανάπτυξης & υιοθέτησης του δικού τους συστήματος, ενώ οι οργανισμοί που τώρα ξεκινούν θα έχουν έναν πρακτικό οδηγό με τα κυριότερα σημεία που θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους για τη δημιουργία ενός Πλαισίου Αρχών που συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Για την πληρέστερη κάλυψη και της εγκυρότητας του αποτελέσματος, το κείμενο του Πλαισίου Αρχών για την Κοινωνική Υπευθυνότητα έχει τεθεί ήδη δύο φορές σε διαβούλευση. Η Α' Διαβούλευση ολοκληρώθηκε στις 27 Απριλίου 2007 με τη συμμετοχή: 24 Οργανισμών, 10 Υπουργείων, 9 Δημοτικών Αρχών, 8 Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, 83 εταιριών και 6 Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Τα αποτελέσματα αυτής της Διαβούλευσης παρουσιάστηκαν στις 3 Μαΐου κατά τη διάρκεια Συνέντευξης Τύπου που οργανώθηκε στο Μουσείο Μπενάκη. Η Β' Διαβούλευση ολοκληρώθηκε στις 18 Μαΐου 2007 με τη συμμετοχή 180 οργανισμών .

Ήδη το Πλαίσιο Αρχών για την Κοινωνική Υπευθυνότητα χρησιμοποιείται από εταιρίες με μεγάλο αριθμό συνεργατών ή προμηθευτών ,ως εργαλείο εκπαίδευσης και ενημέρωσης για του πώς μια μικρομεσαία επιχείρηση μπορεί να συμβάλλει ενεργά στη βιώσιμη ανάπτυξη και στη κοινωνική συνοχή.

Η όλη πρωτοβουλία τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Ανάπτυξης και του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Για την δημιουργία Πλαισίου Αρχών για την Κοινωνική Υπευθυνότητα δημιουργήθηκε μια επιστημονική επιτροπή με αναγνωρισμένα στελέχη και επιστήμονες , γνώστες του θέματος της Κοινωνικής Υπευθυνότητας ,με μεγάλη εμπειρία στην υιοθέτηση της συστηματικής προσέγγισης του θέματος, οι οποίοι συμμετείχαν ενεργά στη δημιουργία του.

Σύμφωνα λοιπόν με το Πλαίσιο Αρχών για την Κοινωνική Υπευθυνότητα ο "Κοινωνικά Υπεύθυνος" Οργανισμός:

1. Σέβεται τον εργαζόμενο, μεριμνώντας για τη δημιουργία καλού εργασιακού περιβάλλοντος που διασφαλίζει την καλή ψυχική, πνευματική και σωματική υγεία των εργαζομένων.
2. Δίνει ίσες ευκαιρίες, εφαρμόζοντας πολιτικές ίσων ευκαιριών προς όλους κατά την πρόσληψη, την επαγγελματική κατάρτιση και την προαγωγή των εργαζομένων, λαμβάνοντας υπόψη και την ελαχιστοποίηση των διακρίσεων προς τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες.
3. Συμμετέχει και προωθεί τον εθελοντισμό των Εργαζομένων, καθιερώνοντας, σε συνεργασία με το προσωπικό του, δράσεις που προωθούν την κοινωνική και περιβαλλοντική υπευθυνότητα και τον εθελοντισμό τόσο σε προσωπικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο.
4. Δίνει έμφαση στην Εταιρική Διακυβέρνηση, εγγυάται τη διαφάνεια για όλα τα θέματα που άπτονται της λειτουργίας του, αρνείται τη διαφθορά και

δραστηριοποιείται για την ανάπτυξη και διατήρηση του υγιούς ανταγωνισμού προς αμοιβαίο όφελος των επιχειρήσεων και των καταναλωτών.

5. Προσεγγίζει συστηματικά, την έννοια της Κοινωνικής Υπευθυνότητας ως ένα σύστημα διαχείρισής που, αποδεδειγμένα, συνεργάζεται αποτελεσματικά με τα άλλα συστήματα διαχείρισης που εφαρμόζει ο οργανισμός.
6. Είναι διορατικός, εντοπίζει τις τρέχουσες και μελλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων του στην κοινωνία και το φυσικό περιβάλλον και τις εντάσσει στην αναπτυξιακή πολιτική του.
7. Συμμορφώνεται με το ισχύον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας του και υπερβαίνει εθελοντικά τις υποχρεωτικές νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις, αναπτύσσοντας και ικανοποιώντας τις δικές του αρχές και αντιλήψεις που καλύπτουν τυχόν κενά ή ατέλειες της νομοθεσίας, όσον αφορά τα δικαιώματα των εργαζομένων, στην προστασία του περιβάλλοντος, το σεβασμό προς την κοινωνία και τα δικαιώματα των πολιτών, την έγκαιρη πληροφόρηση των καταναλωτών και στην προστασία της υγείας και της ασφάλειας τους.
8. Σέβεται τον καταναλωτή / πολίτη, παρακολουθεί υπεύθυνα τα χαρακτηριστικά των προϊόντων που παράγει, των υπηρεσιών που παρέχει και των τεχνολογιών που χρησιμοποιεί ή αναπτύσσει, σε όλη τη διαδρομή του κύκλου ζωής τους ως την τελική διάθεσή τους, με στόχο τη μέτρηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδράσεων της παραγωγής τους, της λειτουργίας τους και της χρήσης τους.
9. Έχει μετρήσιμη συνεισφορά, με την ανάπτυξη και εφαρμογή εθελοντικών δράσεων που καλύπτουν αναγνωρισμένες και τεκμηριωμένες κοινωνικές ανάγκες και αποδίδουν κοινωνικό αποτέλεσμα που μπορεί να μετρηθεί και να αξιολογηθεί σύμφωνα με κοινά αποδεκτούς και αναγνωρισμένους διεθνείς δείκτες μέτρησης και αξιολόγησης.
10. Κάνει τακτικά τον Απολογισμό της Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητάς του, ώστε να ενημερώνονται οι κοινωνικοί εταίροι για την περιβαλλοντική και την κοινωνική συνεισφορά του, να γίνεται παράδειγμα προς μίμηση και να αποκομίζει πρακτικά οφέλη που μεγιστοποιούν την προστιθέμενη αξία της διαχείρισης της Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητάς του.
11. Επικοινωνεί με Εταίρους του, ενθαρρύνοντας την έναρξη διαλόγου με όλους τους κοινωνικούς εταίρους, με σκοπό τη βέλτιστη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των κοινωνικών και περιβαλλοντικών διεργασιών του.
12. Συνεισφέρει στην Αειφόρο Ανάπτυξη, μέσω της Διαχείρισης της Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητας. Κατανοεί ότι η Κοινωνική Υπευθυνότητα αποτελεί

καινοτόμο τρόπο διαχείρισης μέσω του οποίου ενισχύεται η οικονομική ανάπτυξη και αυξάνεται η ανταγωνιστικότητα του οργανισμού, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος και η προαγωγή της κοινωνικής ευημερίας.

Οι παραπάνω αρχές βασίζονται στα αναγνωρισμένα κείμενα Διεθνών Θεσμών και Οργανισμών όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το EFQM, ο ΟΗΕ, ο ΟΟΣΑ, ο ΙΛΟ.<sup>4</sup>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

## Σημειώσεις

1. [www.euro2day.gr](http://www.euro2day.gr) (2007)
2. [www.titan.gr](http://www.titan.gr) (2007)
3. [www.eben.gr](http://www.eben.gr) (2007)
4. [www.qualitynet.lighthouse.gr](http://www.qualitynet.lighthouse.gr) (2008)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

**ΜΕΡΟΣ Β**

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΚΛΑΔΟ**

### **4.1 Ιστορική Αναδρομή Τραπεζικού Συστήματος και οι σημερινές προοπτικές του**

Η ιστορία του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος ξεκινά το 1828 με την ίδρυση της Εθνικής Χρηματιστικής Τράπεζας, η οποία είχε σκοπό να λύσει τα οικονομικά προβλήματα. Το 1834 λόγω έλλειψης χρηματοδοτικών πόρων, οι οποίοι προήλθαν κυρίως από δάνειο του εξωτερικού, έκλεισε η Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα. Το 1841 δημιουργήθηκε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (ΕΤΕ) με ιδιωτικά και κρατικά κεφάλαια. Οι βασικές εργασίες της ήταν η αποδοχή καταθέσεων, η χορήγηση εμπορικών και στεγαστικών δανείων, όπως επίσης και το μονοπώλιο της έκδοσης Τραπεζογραμματίων. Το 1864 η ΕΤΕ έχασε το μονοπώλιο της έκδοσης Τραπεζογραμματίων, καθ' όσον η Ιονική Τράπεζα, με δραστηριότητα μέχρι τότε μόνο στα Ιόνια νησιά, άρχισε να δραστηριοποιείται και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας. Ένας μεγάλος αριθμός τραπεζών δημιουργήθηκε στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, και η Τράπεζα Αθηνών έγινε η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στην αγορά. Το 1928, με την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος ως κεντρικής πλέον τράπεζας αλλά και με την ίδρυση της Εθνικής Κτηματικής Τράπεζας Ελλάδος (ΕΚΤΕ) και της Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος (ΑΤΕ), η ΕΤΕ έχασε το προνόμιο της έκδοσης χαρτονομίσματος αλλά και άλλες δραστηριότητες που είχαν σχέση με τη Στεγαστική και Αγροτική πίστη. Στο διάστημα μέχρι το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο αρκετές μικρές τράπεζες έκλεισαν, ενώ αμέσως μετά τον πόλεμο ακολούθησαν πολλές συγχωνεύσεις τραπεζών (ΕΤΕ – Τράπεζα Αθηνών, Ιονική - Λαϊκή κ.ά.). Οι μεγαλύτερες τράπεζες κρατικοποιήθηκαν, με αποτέλεσμα το Τραπεζικό Σύστημα στην πλειοψηφία του να περιέλθει έμμεσα ή άμεσα υπό τον έλεγχο του κράτους. Από το 1960 και μετά, η διεθνοποίηση του Τραπεζικού συστήματος οδήγησε σε μια ουσιαστική αύξηση του αριθμού των ξένων Τραπεζών που

εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα. Η είσοδος αυτή των ξένων Τραπεζών συνεχίσθηκε υποβοηθούμενη και από την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ το 1981.

Οι βασικές αλλαγές παρατηρούνται κυρίως μετά το 1987 αφορούν, την βαθμιαία μείωση και τελικά κατάργηση των υποχρεωτικών επενδύσεων των τραπεζών σε τίτλους του δημοσίου, την πλήρη απελευθέρωση των επιτοκίων, την άρση των περιορισμών κίνησης κεφαλαίων και συναλλάγματος καθώς και τη διεύρυνση του φάσματος των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Μέσα από την μεταστροφή του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος το 1992 εισάγεται και στην Ελλάδα ο θεσμός των συνεταιριστικών τραπεζών με το Ν.2076/92. Ο θεσμός αυτός προϋπήρχε στην Ευρώπη πριν από το β' παγκόσμιο πόλεμο αλλά μετέπειτα αναπτύχθηκε σημαντικά.<sup>1</sup> Η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος στις αρχές της δεκαετίας του 1990 επέφερε μια εντυπωσιακή αλλαγή του σκηνικού. Δύο ήταν οι βασικές αιτίες: η πρώτη ήταν η σαφής υπεροχή των ιδιωτικών τραπεζών έναντι των κρατικών γεγονός που οδήγησε στη μεγάλη αύξηση των μεριδίων αγοράς των ιδιωτικών τραπεζών εις βάρος των κρατικών. Η δεύτερη ήταν η εφαρμογή πολιτικής ιδιωτικοποιήσεων. Έτσι μέσα σε μια δεκαετία ασήμαντες, από πλευράς μεγέθους, τράπεζες όπως η Eurobank και η Τράπεζα Πειραιώς μετασχηματίστηκαν σε πανίσχυρους τραπεζικούς ομίλους. Το 1998 αποτέλεσε έτος-σταθμό για τον κλάδο, καθώς επτά τραπεζικά ιδρύματα εξαγοράστηκαν, κυρίως από την Πειραιώς και την Eurobank. Οι μεγάλες συγχωνεύσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1999, η εξαγορά της Ιονικής από την Alpha Bank και της Εργασίας από την Eurobank ουσιαστικά θεμελίωσαν το σημερινό τραπεζικό οικοδόμημα.

Σε επίπεδο χρηματιστηριακής συμπεριφοράς, ο τραπεζικός κλάδος γνώρισε ιδιαίτερη άνθηση κατά τα τελευταία πέντε και πλέον χρόνια στην Ελλάδα. Οι μετοχές τραπεζών όπως οι Εθνική Τράπεζα, Alpha Bank, EFG Eurobank, Εμπορική Τράπεζα, Τράπεζα Πειραιώς, καθώς και Αγροτική Τράπεζα, έχουν να επιδείξουν σημαντική άνοδο στις τιμές τους, με αποτέλεσμα αρκετά επενδυτικά κεφάλαια, κυρίως ξένων θεσμικών επενδυτών, να έχουν τοποθετηθεί στις εν λόγω μετοχές ή να έχουν ήδη ρευστοποιήσει ορισμένα από τα κεφαλαιακά τους κέρδη.

Η προσοχή των επενδυτών παραμένει στραμμένη, εδώ και αρκετά χρόνια, στα θεμελιώδη μεγέθη των εν λόγω τραπεζικών ιδρυμάτων (όπως έσοδα από τόκους, καθαρά κέρδη, κεφαλαιακή επάρκεια, κ.λ.π.), προκειμένου αυτά να αποτελέσουν κριτήριο για τις εκάστοτε επενδυτικές τους αποφάσεις, ενώ από τις αρχές του 2005, η υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ) από όλες τις εισηγμένες στο



ελληνικό χρηματιστήριο εταιρίες, αποτέλεσε το νέο βαρόμετρο για την πορεία των οικονομικών μεγεθών και του τραπεζικού κλάδου.

Οι μεγάλες εμπορικές τράπεζες στην Ελλάδα διένυσαν μέχρι το 2007 μία ευνοϊκή περίοδο όσον αφορά στην ανάπτυξη των οικονομικών τους μεγεθών, εκμεταλλευόμενες τις ανάγκες της εγχώριας αγοράς (νοικοκυριών, επιχειρήσεων, κ.λ.π.) για μεγαλύτερη πιστωτική επέκταση, αλλά και τις διεθνείς προοπτικές τους, που εντοπίζονται κυρίως στις βαλκανικές οικονομίες. Η επίδραση των Δ.Λ.Π. αν και προκάλεσε από αξιοσημείωτες έως σημαντικές επιβαρύνσεις σε επίπεδο υποχρεώσεων προς τα ασφαλιστικά ταμεία αλλά και σε επίπεδο κερδοφορίας, εντούτοις δεν μετέβαλλε αρνητικά τις εν γένει προοπτικές τους.

Σήμερα, λόγω των ραγδαίων εξελίξεων και της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, ο τραπεζικός κλάδος βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Εντούτοις, οι ελληνικές τράπεζες φαίνεται να βρίσκονται σε αρκετά καλά επίπεδα, χωρίς να επηρεάζονται άμεσα από τη διαρκή κρίση. Ωστόσο ορισμένες τράπεζες που έχουν μεγάλη παρουσία σε αγορές του εξωτερικού, υπό το φόβο μιας απότομης προσγείωσης των οικονομιών της περιοχής, εξετάζουν τις δυνατότητες συγχωνεύσεων ώστε να ενδυναμώσουν τα μεγέθη τους στην Ελλάδα. Άλλες που τα προηγούμενα χρόνια εντυπωσίασαν παρουσιάζοντας πολύ υψηλούς ρυθμούς αύξησης χορηγήσεων σήμερα βρίσκονται σε δυσάρεστη θέση λόγω της έλλειψης ρευστότητας αλλά και του κινδύνου η απότομη άνοδος των δανείων να φέρει απότομη αύξηση των επισφαλειών τώρα που οι συνθήκες στην αγορά επιδεινώνονται ραγδαία. Σε μεγάλη πίεση βρίσκονται οι μικρές τράπεζες, καθώς η κατακόρυφη αύξηση του κόστους του χρήματος δημιουργεί ζήτημα επιβίωσης.<sup>2</sup>

## **4.2 Αναλυτική παρουσίαση των εταιρειών του κλάδου που ανήκουν στο Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε.**

### **4.2.1 Τράπεζα Πειραιώς**

Ο Όμιλος Πειραιώς αποτελεί έναν από τους πιο δυναμικούς και δραστήριους της ελληνικής οικονομίας. Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Για πολλές δεκαετίες

λειτουργήσε ως ιδιωτική Τράπεζα και το 1975 πέρασε υπό κρατικό έλεγχο, όπου και παρέμεινε μέχρι το 1991. Από το Δεκέμβριο του 1991 που ιδιωτικοποιήθηκε παρουσιάζει συνεχή και ταχεία ανάπτυξη εργασιών, μεγεθών και δραστηριοτήτων.

Παράλληλα με την οργανική της ανάπτυξη, η Τράπεζα Πειραιώς υλοποίησε μία σειρά στρατηγικών κινήσεων, με σκοπό την εδραίωσή της στην εγχώρια αγορά. Έτσι, το 1998 προχώρησε στην απορρόφηση των εργασιών της Chase Manhattan στην Ελλάδα, στην εξαγορά της Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης και της μικρής εξειδικευμένης Τράπεζας Credit Lyonnais Hellas, ενώ στις αρχές του 1999 στην απόκτηση του ελέγχου της Τράπεζας Χίου και στην απορρόφηση των εργασιών της National Westminster Bank PLC στην Ελλάδα. Τον Ιούνιο του 2000 πραγματοποίησε την ενοποίηση των τραπεζικών δραστηριοτήτων της στην Ελλάδα, μέσω της απορρόφησης των εμπορικών Τραπεζών Μακεδονίας-Θράκης και Χίου, δημιουργώντας μία από τις τρεις μεγαλύτερες ιδιωτικές Τράπεζες στην Ελλάδα.

Στις αρχές του 2002, η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τον έλεγχο της ETBAbank ενώ η απορρόφησή της από την Τράπεζα Πειραιώς ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο 2003. Επίσης, στις αρχές του 2002 υπογράφηκε συμφωνία Στρατηγικής Συνεργασίας του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς με το διεθνή τραπεζοασφαλιστικό Όμιλο ING για την ελληνική αγορά, με έμφαση στο χώρο των τραπεζοασφαλειών, η οποία ανανεώθηκε τον Οκτώβριο 2007 για 10 έτη.

Στις αρχές του 2005, ο Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς υλοποιώντας τη στρατηγική επέκτασής του στις αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και Ανατολικής Μεσογείου, προχώρησε στην εξαγορά της βουλγαρικής Τράπεζας Eurobank (μετονομάστηκε σε Piraeus Bank Bulgaria), ενισχύοντας την εκεί παρουσία του Ομίλου, ενώ το Μάρτιο 2006 ολοκληρώθηκε η συγχώνευση των καταστημάτων της Τράπεζας Πειραιώς στη Βουλγαρία με την Eurobank. Επίσης, το 2005, πραγματοποίησε είσοδο στη σερβική αγορά με την εξαγορά της Atlas Bank (μετονομάστηκε σε Piraeus Bank Beograd), αλλά και στην αιγυπτιακή αγορά με την εξαγορά της Egyptian Commercial Bank (μετονομάστηκε σε Piraeus Bank Egypt). Τέλος, εντός του 2007, ο Όμιλος Πειραιώς διεύρυνε τη διεθνή παρουσία του στην Ουκρανία με την εξαγορά της International Commerce Bank (μετονομάστηκε σε Piraeus Bank ICB), και στην Κύπρο με την έγκριση λειτουργίας τραπεζικού ιδρύματος (Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου) και τη συμφωνία εξαγοράς του δικτύου της Arab Bank Κύπρου.

Σήμερα η Τράπεζα Πειραιώς ηγείται ενός Ομίλου επιχειρήσεων που καλύπτουν το σύνολο των εργασιών και δραστηριοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα (universal bank). Η Τράπεζα Πειραιώς διαθέτει ιδιαίτερη τεχνογνωσία στην καταναλωτική-στεγαστική πίστη και στα άλλα προϊόντα τραπεζικής ιδιωτών, στο χώρο των μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων, στην παροχή υπηρεσιών κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής, στην αναπτυσσόμενη αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης και, τέλος, στον τομέα της ναυτιλίας.

Η παρουσία του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς στο εξωτερικό εστιάζεται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και Ανατολική Μεσόγειο, παράλληλα με παρουσία στα μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα του Λονδίνου και της Νέας Υόρκης. Συγκεκριμένα, ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς δραστηριοποιείται στις Η.Π.Α. με τη Marathon Bank στη Νέα Υόρκη με δίκτυο 14 καταστημάτων, στο Ηνωμένο Βασίλειο με ένα κατάστημα της Τράπεζας Πειραιώς στο Λονδίνο, στην Αλβανία με την Tirana Bank με 44 καταστήματα, στη Ρουμανία με την Piraeus Bank Romania με 150 καταστήματα, στη Βουλγαρία με 84 καταστήματα της Piraeus Bank Bulgaria, στη Σερβία με 46 καταστήματα της Piraeus Bank Beograd, στην Ουκρανία με 84 καταστήματα της Piraeus Bank ICB, στην Κύπρο με 12 καταστήματα της Τράπεζας Πειραιώς Κύπρου και, τέλος στην Αίγυπτο με την Piraeus Bank Egypt με 54 καταστήματα.

Κύριους στρατηγικούς στόχους του Ομίλου Πειραιώς αποτελούν η περαιτέρω διεύρυνση των μεριδίων αγοράς στην ελληνική και στις τραπεζικές αγορές του εξωτερικού όπου δραστηριοποιείται, η βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών και του επιπέδου εξυπηρέτησης των πελατών του, η πρωτοπορία στη δημιουργία καινοτόμων προϊόντων, η περαιτέρω ενίσχυση της θέσης του Ομίλου στη λιανική τραπεζική και τις μικρές-μεσαίες επιχειρήσεις, η ενδυνάμωση στους τομείς της διαχείρισης περιουσίας τρίτων και των τραπεζοασφαλειών και, τέλος, η ενίσχυση της κερδοφορίας του, με στόχο τη συνεχή αύξηση της περιουσίας των μετόχων του.

Βασική κατεύθυνση της πολιτικής για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του Ομίλου είναι η αποτελεσματική διοίκηση των ανθρωπίνων πόρων, διαθέτοντας ικανά και αφοσιωμένα στελέχη με δυνατότητα να λειτουργήσουν αποτελεσματικά στο πλαίσιο της ενιαίας Τραπεζικής αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το σύνολο των απασχολουμένων στον Όμιλο στις 30.06.2008 ανερχόταν σε 13.752 άτομα.

Στο τέλος Ιουνίου 2008, ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς διέθετε ένα δίκτυο 832 καταστημάτων (343 στην Ελλάδα και 489 στο εξωτερικό) και ίδια κεφάλαια που διαμορφώθηκαν στα €3.331 εκ. Οι καταθέσεις, τα γeros και τα ομόλογα πελατών του

Ομίλου έφθασαν τα €29.552 εκ, οι χορηγήσεις τα €36.287 εκ και το σύνολο του ενεργητικού τα €51.530 εκ.<sup>3</sup>

#### **4.2.2 Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.**

Το 1886 ο Γρηγόριος Εμπεδοκλής ίδρυσε το τραπεζικό του γραφείο και το 1896 την "Τράπεζα Γρ. Εμπεδοκλέους". Το 1907 μετατράπηκε σε Ανώνυμη εταιρεία με επωνυμία «Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.» και εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Το 1952 την διοίκηση της τράπεζας ανέλαβε ο καθηγητής Στρατής Ανδρεάδης. Τα επόμενα χρόνια ακολούθησαν εξαγορές άλλων τραπεζών και εταιρειών: Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα (1957), Ασφαλιστική Εταιρεία Ιονική (1958), Τράπεζα Πειραιώς (1962), Ασφαλιστική Εταιρεία "Γενικά Ασφάλεια" (1962), Τράπεζα Αττικής (1964), Βιομηχανία Φωσφορικών Λιπασμάτων, Χυμών & Κονσερβών, Ιονική Ξενοδοχειακή, Ναυπηγεία Ελευσίνος κ.α. Το 1971 ιδρύθηκαν θυγατρικές Τράπεζες σε Παρίσι και Φρανκφούρτη.

Το 1975 η τράπεζα περιήλθε στον έλεγχο του Ελληνικού Δημοσίου. Ο Στρατής Ανδρεάδης απομακρύνθηκε από την διοίκηση και ορίστηκε Κυβερνητικός Επίτροπος. Το 1976, μετά από αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου, την πλειοψηφία των μετοχών αποκτούν δημόσιοι οργανισμοί. Μεταξύ 1991 και 1992 η τράπεζα πούλησε επτά από τις θυγατρικές της, το 1995 εξαγόρασε το 51% της ασφαλιστικής εταιρίας Metrolife, το 1997 μεταβίβασε την πλειοψηφία των μετοχών της Τραπεζής Αττικής, και το 1999 η Ιονική Τράπεζα πουλήθηκε στην Alpha Bank. Κατά την δεκαετία του 1990 ίδρυσε επίσης και άλλες χρηματοπιστωτικές εταιρείες, και επεκτάθηκε στην Κύπρο όπου ίδρυσε και υποκαταστήματα, ενώ το 2001 ιδρύθηκε η θυγατρική της «Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου) Λ.Τ.Δ».

Το 2000 η Γαλλική τράπεζα Credit Agricole εισήλθε στο μετοχικό κεφάλαιο της Εμπορικής με ποσοστό 6,7% που αυξήθηκε σε 8,74% το 2002. Το 2004 στο πλαίσιο ανασύνταξης του Ομίλου της Εμπορικής Τράπεζας απορροφήθηκαν συνολικά δέκα

θυγατρικές εταιρείες. Το 2006 , η Crédit Agricole S.A. αυξάνει το ποσοστό συμμετοχής της στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας σε 71,97%.

Η Εμπορική Τράπεζα δραστηριοποιείται στις εγχώριες και στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και χρήματος, προσφέροντας ένα πλήρες φάσμα παραδοσιακών και σύγχρονων τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών, που καλύπτουν τις αποταμιευτικές, χρηματοδοτικές και επενδυτικές ανάγκες της πελατείας της. Η Εμπορική Τράπεζα διαθέτει 370 καταστήματα στην Ελλάδα και διεθνή παρουσία μέσω θυγατρικών της Τραπεζών στην Κύπρο, την Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Αλβανία (54 υποκαταστήματα σήμερα) και μέσω ενός υποκαταστήματος στο Λονδίνο.

Ο Όμιλος της Εμπορικής Τράπεζας είναι ένας από τους πιο δυναμικούς ομίλους στον χρηματοοικονομικό τομέα και προσφέρει μία μεγάλη γκάμα προϊόντων και υπηρεσιών, μέσω της Τράπεζας αλλά και μιας σειράς θυγατρικών εταιρειών, όπως επενδυτικής τραπεζικής και χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing), πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring), ασφάλειες, τραπεζοασφάλειες (bancassurance), διαχείριση διαθεσίμων θεσμικών επενδυτών (asset management), διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων, διαχείριση χαρτοφυλακίου κινητών αξιών, ανάπτυξη και διαχείριση ακινήτων και καταναλωτική πίστη. Ο Όμιλος της Εμπορικής απασχολεί 7.600 άτομα περίπου. Μέσω του νέου της μετόχου, που συγκαταλέγεται στους μεγαλύτερους χρηματοοικονομικούς ομίλους διεθνώς, η Εμπορική Τράπεζα έχει πλέον πρόσβαση σε σημαντική τεχνογνωσία και ένα διεθνές δίκτυο που απλώνεται σε περίπου 70 χώρες.<sup>4</sup>

#### **4.2.3 Marfin Egnatia Bank**

Η MARFIN EGNATIA BANK προήλθε από τη συγχώνευση τριών σύγχρονων και δυναμικών τραπεζών της Εγνατίας, της Λαϊκής και της Marfin και έχει υψηλές βλέψεις στην Ελλάδα και την υποστήριξη δύο μεγαλύτερων ομίλων: της μητρικής Marfin Popular Bank με έδρα την Κύπρο και της Marfin Investment Group.<sup>5</sup> Η τράπεζα είναι η θυγατρική στην Ελλάδα, της Marfin Popular Bank, στην οποία ανήκει κατά 95%.

Η MARFIN EGNATIA BANK διαθέτει εξελιγμένη τεχνολογική υποδομή, ένα ευρύτατο και διαρκώς αναπτυσσόμενο δίκτυο καταστημάτων και άρτια εκπαιδευμένα στελέχη για να εξυπηρετούν κάθε τραπεζική ανάγκη εξασφαλίζοντας καινοτόμα προϊόντα και

υπηρεσίες για τους πελάτες της Στον τομέα της εταιρικής τραπεζικής, προσφέρει χρηματοδότηση για τις μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των καταθετικών λογαριασμών, χρηματοδότηση εμπορικών τραπεζών, καθώς και ειδικές υπηρεσίες για τις ναυτιλιακές εταιρείες.<sup>6</sup> Σχετικά με τη διασφάλιση της ποιότητας, η Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Τραπεζικής της τράπεζας έχει πιστοποιηθεί κατά ISO 9001:2000 από τον Οκτώβριο του 2005 από τον οργανισμό TÜV HELLAS.

Στόχος της MARFIN EGNATIA BANK είναι να βρίσκεται διαρκώς στο πλευρό των πελατών της, καλύπτοντας οποιαδήποτε τραπεζική ανάγκη, με γνώμονα πάντα την ολοκληρωμένη εξυπηρέτηση. Μέσα από ένα διευρυμένο δίκτυο καταστημάτων και πλέον των 200 Αυτόματων Ταμειακών Μηχανών (ATMs), καθώς και μέσω των ηλεκτρονικών και τηλεφωνικών υπηρεσιών MARFIN Direct, η εξυπηρέτηση των πελατών της είναι ταχύτερη, πληρέστερη και άμεση, ενώ το ολοκληρωμένο σύστημα τραπεζικών υπηρεσιών της προσφέρει σύγχρονα χρηματοδοτικά προϊόντα με ειδικά προνόμια και πρόσθετες παροχές.<sup>7</sup>

#### **4.2.4 EFG Eurobank Εργασίας Α.Ε.**

Η Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias ιδρύθηκε το 1990 με αρχική επωνυμία «Ευρωεπενδυτική Τράπεζα» και στόχο την παροχή κυρίως επενδυτικών υπηρεσιών. Με την απελευθέρωση της αγοράς λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, η Τράπεζα επαναπροσδιόρισε τους στρατηγικούς της στόχους. Έκτοτε η EFG Eurobank Ergasias έχει ακολουθήσει μια ανοδική πορεία, μέσα από δυναμική οργανική ανάπτυξη, αλλά και μέσα από εξαγορές και συγχωνεύσεις, καταλαμβάνοντας σήμερα ηγετική θέση στους ταχύτερα αναπτυσσόμενους και πιο προσοδοφόρους τομείς της αγοράς.

Ο Όμιλος Eurobank EFG έχει στηρίξει την ύπαρξη και την πρωτοπορία του σε ένα όραμα: «Να είναι η Τράπεζα πρώτης επιλογής στη Νοτιοανατολική και Κεντρική Ευρώπη λειτουργώντας με αίσθημα ευθύνης απέναντι στους πελάτες της, τους μετόχους της και την κοινωνία». Πρόκειται για ένα διεθνή τραπεζικό οργανισμό με σύνολο ενεργητικού άνω των €77,3 δισ., που απασχολεί πάνω από 24.500 άτομα και προσφέρει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες του, τόσο μέσα από ένα δίκτυο άνω των

1.700 καταστημάτων και σημείων πώλησης, όσο και μέσα από εναλλακτικά δίκτυα διάθεσης.

Στην Ελλάδα, ο όμιλος Eurobank EFG έχει κατακτήσει την πρώτη θέση στην καταναλωτική πίστη, τα αμοιβαία κεφάλαια, την επενδυτική τραπεζική, τις χρηματοπιστηριακές εργασίες και τις ασφάλειες ζωής, ενώ είναι ο μεγαλύτερος χρηματοδότης μικρών ελληνικών επιχειρήσεων και από τους μεγαλύτερους χρηματοδότες ελληνικών επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα.

Στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης (Νέα Ευρώπη), ο όμιλος Eurobank EFG συγκαταλέγεται μεταξύ των κορυφαίων τραπεζών σε όλες τις χώρες όπου έχει παρουσία, δηλαδή στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τη Σερβία. Από το 2006, ο όμιλος Eurobank EFG επέκτεινε την παρουσία του και στις τραπεζικές αγορές της Πολωνίας, της Τουρκίας, της Ουκρανίας και της Κύπρου. Ο όμιλος Eurobank EFG έχει μέχρι σήμερα επενδύσει πάνω από €2 δισ. στη Νέα Ευρώπη.

Στρατηγική του Ομίλου είναι να αποτελέσει την Τράπεζα πρώτης επιλογής για τους πελάτες των χωρών στις οποίες διαθέτει παρουσία και να στηρίξει υγιείς επιχειρηματικές δυνάμεις και νοικοκυριά με σκοπό να λάβουν ενεργά μέρος στην οικονομική ανάπτυξη. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, η Τράπεζα στηρίζεται στο επιτυχημένο επιχειρησιακό της μοντέλο, τη σύγχρονη οργανωτική και λειτουργική της δομή, την πελατοκεντρική της προσέγγιση, την έμφασή της στην ποιότητα και την καινοτομία, αλλά πιο σημαντικά: το υψηλό επίπεδο του ανθρώπινου δυναμικού της. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνει δυναμική ανάπτυξη με αίσθημα ευθύνης προς τους πελάτες, τους μετόχους και την κοινωνία.

Η Eurobank EFG, είναι μέλος του ομίλου EFG Bank European Financial Group, του τρίτου μεγαλύτερου τραπεζικού ομίλου της Ελβετίας, μετά την UBS και την Credit Suisse. Η Eurobank EFG συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγαλύτερων, σε κεφαλαιοποίηση, εταιρειών στην Ελλάδα, και η μετοχική της βάση ξεπερνά τους 210.000 μετόχους.<sup>8</sup>

#### **4.2.5 Τράπεζα Κύπρου**

Το Συγκρότημα Τράπεζας Κύπρου Ελλάδας είναι μέρος του Συγκροτήματος της Τράπεζας Κύπρου που ιδρύθηκε στην Κύπρο το 1899, όπου και κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς. Το Συγκρότημα παρέχει ολοκληρωμένες τραπεζικές υπηρεσίες στην Κύπρο, στην Ελλάδα, στη Μεγάλη Βρετανία, στην Αυστραλία και στη Ρουμανία. Από τον Αύγουστο του 2007 η Τράπεζα επεκτάθηκε στη Ρωσία, αποτελώντας τον πρώτο Ελληνικό Τραπεζικό Όμιλο που διείσδυσε στη Ρωσική αγορά, ενώ τον Ιούνιο του 2008, προχώρησε σε συμφωνία εξαγοράς του 80% του μετοχικού κεφαλαίου της Ρωσικής τράπεζας Uniastrum Bank. Το Μάιο του 2008, εξαγόρασε το 97,2% του μετοχικού κεφαλαίου της Ουκρανικής Τράπεζας AvtoZAZBank και προχωρά πλέον δυναμικά στην προσφορά τραπεζικών υπηρεσιών στην Ουκρανική αγορά. Παράλληλα, η Τράπεζα λειτουργεί καταστήματα αντιπροσωπείας σε Καναδά και Νότια Αφρική.

Στα πλαίσια της διεθνούς παρουσίας του Συγκροτήματος, η Ελλάδα αποτελεί τον κυριότερο άξονα επέκτασής του, καθώς έχει ολοκληρωθεί η δημιουργία ενός Ομίλου παράλληλου με της Κύπρου. Στα 17 χρόνια παρουσίας της στην Ελλάδα, η Τράπεζα Κύπρου σημειώνει σταθερά ανοδική πορεία και γρήγορη ανάπτυξη. Ταχύτατη είναι η ανάπτυξη του δικτύου καταστημάτων, από 17 καταστήματα το 1999, σε 145 σήμερα. Ανάλογη είναι και η αύξηση του προσωπικού του Συγκροτήματος Τράπεζας Κύπρου Ελλάδας: από 796 άτομα το 1999, 3.000 άτομα σήμερα.

Το Συγκρότημα της Τράπεζας Κύπρου Ελλάδας προσφέρει το πλήρες φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών: τραπεζικές υπηρεσίες, leasing, διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων, asset management, χρηματιστηριακές υπηρεσίες, factoring και ασφαλιστικές υπηρεσίες (τόσο γενικές ασφάλειες όσο και ασφάλειες ζωής).

Κύρια χαρακτηριστικά της Τράπεζας Κύπρου, τα οποία οδήγησαν στην καθιέρωσή της στην ελληνική αγορά, είναι η ποιότητα εξυπηρέτησης, η ευελιξία και η παροχή πρωτοποριακών προϊόντων. Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών, εφαρμόζεται ο διαχωρισμός της πελατειακής βάσης σε τρεις κύριους τομείς: των μεγάλων επιχειρήσεων (Corporate), των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (Retail) και των ιδιωτών (Consumer). Έτσι, σε συνδυασμό με τη λειτουργία ευέλικτων καταστημάτων που λειτουργούν ως σημεία πώλησης των προϊόντων, παρέχεται υψηλού επιπέδου εξυπηρέτηση των πελατών με εξειδικευμένα προϊόντα που ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους.



Σκοπός της Τράπεζας Κύπρου είναι να προσφέρει σε κάθε πελάτη τα προϊόντα εκείνα που θα του παρέχουν προστιθέμενη αξία και να αναπτύσσει μία μακροχρόνια σχέση συνεργασίας που στηρίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και στη διαφάνεια. Το όραμα της Τραπέζας Κύπρου είναι να γίνει η πρώτη Τράπεζα προτίμησης σε Κύπρο και Ελλάδα για τους πελάτες, το προσωπικό και τους επενδυτές, ώστε στα χρόνια που έρχονται να βρεθεί μεταξύ των τριών μεγαλύτερων τραπεζών στον ευρύτερο ελληνικό χώρο, να αναδειχθεί σε περιφερειακή δύναμη για την ευρύτερη περιοχή και να είναι ωφέλιμη για την κοινωνία στην οποία λειτουργεί.

Σημαντικό χαρακτηριστικό της Τράπεζας Κύπρου είναι και το γεγονός ότι επενδύει συνεχώς στην τεχνολογία. Τα εναλλακτικά δίκτυα διανομής (ATMS, Phone Banking, Internet Banking, Mobile Banking), συμπληρώνουν το δίκτυο καταστημάτων και παρέχουν εξυπηρέτηση πέραν του τραπεζικού ωραρίου, επιτυγχάνοντας έτσι την άμεση ικανοποίηση των αιτημάτων των πελατών και την απλοποίηση των διαδικασιών.

Το 2000 το Συγκρότημα της Τράπεζας Κύπρου εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αθηνών, δημιουργώντας νέες προοπτικές για την Τράπεζα Κύπρου στην Ελλάδα και δίνοντας τη δυνατότητα στο ευρύ ελληνικό κοινό να συμμετάσχει στην εξέλιξή της. Το Συγκρότημα Τράπεζας Κύπρου Ελλάδας προχωρά με ταχείς ρυθμούς στην υλοποίηση του αναπτυξιακού πλάνου.<sup>9</sup>

#### **4.2.6 Alpha Bank**

Η Alpha Bank ιδρύθηκε το 1879 από τον Ιωάννη Φ.Κωστόπουλο, όταν δημιούργησε μία μικρή εμπορική επιχείρηση στην Καλαμάτα. Το 1918 το τραπεζικό τμήμα του οίκου Ι. Φ. Κωστοπούλου μετονομάστηκε σε Τράπεζα Καλαμών. Το 1924 η έδρα της μεταφέρθηκε στην Αθήνα και ονομάστηκε Τράπεζα Ελληνικής Εμπορικής Πίστεως. Το 1947 η επωνυμία άλλαξε σε Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως, το 1972 σε Τράπεζα Πίστεως και, τέλος, το Μάρτιο του 1994 σε Alpha Τράπεζα Πίστεως. Η τράπεζα γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες. Πέρα από την προσφορά απλών τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων, εξελίχθηκε σε έναν ολοκληρωμένο όμιλο παροχής οικονομικών υπηρεσιών.

Το 1999 εξαγόρασε του 51% των μετοχών της Ιονικής Τράπεζας, ενώ στις 11 Απριλίου 2000 εγκρίθηκε η συγχώνευση της Ιονικής με απορρόφηση από την Alpha Τράπεζα

Πίστewς και η νέα διευρυμένη τράπεζα που προέκυψε από τη συγχώνευση ονομάστηκε Alpha Bank.<sup>10</sup>

Πρόκειται πλέον για μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ελλάδα. Με δίκτυο 800 Καταστημάτων, ο Όμιλος της Alpha Bank δραστηριοποιείται στην εγχώρια αλλά και στη διεθνή τραπεζική αγορά, με παρουσία στην Κύπρο (Alpha Bank Cyprus), στη Ρουμανία (Alpha Bank Romania S.A.), στο Λονδίνο (Κατάστημα Λονδίνου και Alpha Bank London Ltd.), στη Σερβία (Alpha Bank Srbija A.D.), στην Αλβανία, στο Jersey (Alpha Bank Jersey Ltd.), στη Βουλγαρία, στην Π.Γ.Δ.Μ. (Alpha Bank A.D. Skorje), στην Ουκρανία (OJSC Astra Bank) και στη Νέα Υόρκη (Alpha Finance U.S. Corporation).

Πρωταρχικός στόχος της Τράπεζας είναι η αξιοπιστία, η συνέπεια και η ταχύτητα στην τραπεζική εξυπηρέτηση, η συνεχής ποιοτική και ποσοτική βελτίωση του επιπέδου των προϊόντων και των υπηρεσιών, καθώς και η σύγχρονη και υπεύθυνη αντιμετώπιση όλων των τραπεζικών αναγκών των πελατών της.

Η Alpha Bank, η μεγαλύτερη Τράπεζα στον τομέα της Επιχειρηματικής Πίστewς και από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες στον τομέα της Λιανικής Τραπεζικής, αναγνωρίζεται και ως πρωτοπόρος στην εισαγωγή νέων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, όπως το Alpharphone για τραπεζικές υπηρεσίες μέσω τηλεφώνου, το Alphaline για τραπεζικές συναλλαγές μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, το Alpha Web Banking μέσω Internet, το Alpha Bank m-Banking μέσω κινητού τηλεφώνου.

Επιπλέον, η Τράπεζα είναι επικεφαλής μίας ομάδας εταιριών του χρηματοοικονομικού τομέα με ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που καλύπτουν το σύνολο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών παρέχοντας ολοκληρωμένες υπηρεσίες, όπως: χρηματοδοτικές, με τις εταιρίες Alpha Leasing και ABC Factors χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, με την Alpha Finance, την Alpha Finance U.S, την Alpha Asset Management A.E.Δ.A.K. και την Αναπτυξιακή Διαχείρισεως Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος, επενδύσεων, με την Alpha Ventures και την Ιονική Συμμετοχών, παροχής υπηρεσιών, με την Ευρυμάθεια, κτηματικές, με την Alpha Αστικά Ακίνητα και ξενοδοχειακές, με την Ιονική Ξενοδοχειακά Επιχειρήσεις.

Κύριος άξονας της στρατηγικής της είναι η περαιτέρω ενίσχυση των εργασιών της Τράπεζας στους δύο τομείς δραστηριοτήτων με τα μεγαλύτερα περιθώρια και τις καλύτερες προοπτικές αναπτύξεως των εργασιών, που είναι η λιανική τραπεζική στην

Ελλάδα και ειδικότερα οι εργασίες προς ιδιώτες και μικρές επιχειρήσεις, καθώς και η επέκτασή της στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η στρατηγική αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ισχυρότερου και πιο αποτελεσματικού οργανισμού με σημαντικά οφέλη για τους μετόχους και τους πελάτες της.<sup>11</sup>

## Σημειώσεις

1. [www.icap.gr](http://www.icap.gr)(2008)
2. Παπαδογιάννης Γ. (2008):” Η κρίση αλλάζει τον τραπεζικό χάρτη”, εφημ. ”ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ”
3. [www.piraeusbank.gr](http://www.piraeusbank.gr) (2008)
4. [www.emporiki.gr](http://www.emporiki.gr) (2008)
5. [www.hrima.gr](http://www.hrima.gr) (2008)
6. [www.finance.google.com](http://www.finance.google.com) (2008)
7. [www.marfinbank.gr](http://www.marfinbank.gr) (2008)
8. [www.eurobank.gr](http://www.eurobank.gr) (2008)
9. [www.bankofcyprou.gr](http://www.bankofcyprou.gr) (2008)
10. ”Στις 50 μεγαλύτερες τράπεζες της ευρωζώνης η... Εθνική Alpha”(2001), εφημ. ”ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ”
11. [www.presspoint.gr](http://www.presspoint.gr) (2008)

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΚΛΑΔΟ**

### **5.1 Οι ερευνητικοί στόχοι και η μεθοδολογία της έρευνας**

Η έρευνα αφορά τη διερεύνηση του βαθμού γνώσης και του τρόπου αντίληψης της έννοιας και του περιεχομένου της ΕΚΕ από τον σύγχρονο τραπεζικό κλάδο στην Ελλάδα και την αξιολόγηση της στάσης των επιχειρήσεων αυτών απέναντι στην υιοθέτηση και εφαρμογή ενεργειών ΕΚΕ. Συγκεκριμένα η έρευνα αφορά τις επιχειρήσεις του κλάδου που όμως είναι ταυτόχρονα μέλη του Ελληνικού Δικτύου για την ΕΚΕ. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι : η Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. , η ΕFG Eurobank Εργασίας Α.Ε., η Marfin Egnatia Bank, η Τράπεζα Κύπρου και η Τράπεζα Πειραιώς και η Alpha Bank. Η έρευνα αποτελείται από δύο σκέλη. Το πρώτο σκέλος είναι η δευτερογενής έρευνα, όπου βασική πηγή αναζήτησης υπήρξαν οι ιστοσελίδες των επιχειρήσεων στο διαδίκτυο. Το δεύτερο σκέλος είναι η πρωτογενής έρευνα που βασίζεται στη χρήση ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε στις εταιρείες του τραπεζικού κλάδου που είναι μέλη του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη για τη συμπλήρωση στοιχείων που αφορούν την έρευνα και δεν προκύπτουν από τη μελέτη των ιστοσελίδων των επιχειρήσεων. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 16 ερωτήσεις οι οποίες είναι είτε ανοικτού είτε κλειστού τύπου και πολλαπλής επιλογής. Παράλληλα ζητήθηκαν και επιπλέον πληροφορίες μέσω προσωπικής συνέντευξης ή διευκρινίσεις κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας.

### **5.2 Το κοινωνικό πρόσωπο της Τράπεζας Πειραιώς**

Η Τράπεζα Πειραιώς θεωρεί ότι η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της θα έχει τα βέλτιστα αποτελέσματα όταν συντελείται σε ένα εύρωστο κοινωνικά περιβάλλον και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την απάλειψη των ανισοτήτων που βρίσκονται σε αναντιστοιχία με τις αξίες του πολιτισμού μας. Με την πεποίθηση αυτή, η Τράπεζα Πειραιώς εφαρμόζει επί σειρά ετών μία ολοκληρωμένη πολιτική για την ενίσχυση των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων, την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου και την προστασία του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος. Αποδίδει λοιπόν ιδιαίτερη σημασία στην προστασία του περιβάλλοντος, που μαζί με την Εταιρική Διακυβέρνηση, την κοινωνική και πολιτιστική δράση, συνθέτουν τους τρεις πυλώνες της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σύμφωνα με την Τράπεζα. Πριν 3 χρόνια ο Τομέας της ΕΚΕ απέκτησε τη δική του διακριτή ταυτότητα στο οργανόγραμμα του Ομίλου.<sup>12</sup>

Ήδη όμως από τον Δεκέμβριο του 1991 που ιδιωτικοποιήθηκε, παράλληλα με τη συνεχή και ταχεία Ανάπτυξη Εργασιών, Μεγεθών και Δραστηριοτήτων, η Τράπεζα Πειραιώς υλοποιεί κάθε χρόνο ειδικά προγράμματα και πρωτοβουλίες που συνεχώς βελτιώνουν ποιοτικά και ποσοτικά την Εταιρική της Υπευθυνότητα, θεωρώντας τις ενέργειες της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης ως «Στρατηγική Επένδυση» και όχι ως Κόστος. Η Τράπεζα Πειραιώς, όχι μόνο συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που προβλέπουν οι νόμοι, αλλά προχωρεί με πρωτοβουλίες της σε δράσεις και ενέργειες που υπερβαίνουν αυτές τις υποχρεώσεις και έχουν σχέση με τους υπαλλήλους, τους συνεργάτες και τους προμηθευτές της, τους μετόχους ή τους πελάτες της, με τις κοινότητες μέσα στις οποίες δραστηριοποιείται και με την κοινωνία ως σύνολο. Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα προσπαθεί να αναβαθμίσει τα πρότυπα της κοινωνικής ανάπτυξης, προάγοντας τον πολιτισμό και διαφυλάσσοντας την πολιτιστική κληρονομιά, προστατεύοντας το περιβάλλον και σεβόμενα τα θεμελιώδη ανθρώπινα και εργασιακά δικαιώματα. Για την Τράπεζα Πειραιώς η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αναπτύσσεται με συγκεκριμένη στρατηγική και ολοκληρωμένο σχεδιασμό μέσα από τη δημιουργία και τη στήριξη δομών που εξασφαλίζουν τη διαχρονικότητά της. Το στοιχείο αυτό της προσδίδει προστιθέμενη αξία, η οποία αντανακλάται στη μεγάλη και θετική ανταπόκριση του κοινού και των συνεργατών και επισφραγίζεται από την ένταξη της Τράπεζας σε ειδικούς δείκτες αξιολόγησης εταιρειών, με βάση τις δραστηριότητες σε θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.<sup>13</sup>

Η ξεκάθαρη δομή και οι αρχές της Εταιρικής Διακυβέρνησης με στόχο την προστασία των μετόχων, οι σχέσεις εμπιστοσύνης και ευθύνης με τους πελάτες και τους προμηθευτές, η ενσωμάτωση πολιτικών ίσων ευκαιριών και αξιοκρατικών κριτηρίων στο ανθρώπινο δυναμικό, η διακριτική παρουσίαση των κοινωνικών παρεμβάσεων, η δυναμική περιβαλλοντική πολιτική και το πλούσιο πολιτιστικό έργο, συνθέτουν την πρακτική εφαρμογή της ΕΚΕ για την Τράπεζα Πειραιώς.

Αναφορικά με την ενότητα των Περιβαλλοντικών Θεμάτων, η πεποίθηση ότι η Διαχείριση των Επιχειρήσεων πρέπει να αντιμετωπίζεται και με περιβαλλοντικά κριτήρια οδήγησε στην ενσωμάτωση Ορθών Περιβαλλοντικών Πρακτικών και Συμπεριφορών κατά τη Λειτουργία της Τράπεζας Πειραιώς.

Έχει ολοκληρωθεί η μεθοδολογία μέτρησης και επεξεργασίας περιβαλλοντικών δεικτών όπως η κατανάλωση χαρτιού, ενέργειας, νερού και οι μετακινήσεις με συγκεκριμένες και συγκρίσιμες διαδικασίες που συμμορφώνονται σταδιακά με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) μιας και περιέχει όλες τις προβλεπόμενες από τον Κανονισμό Διαδικασίες. Παράλληλα η απόφαση για την αγορά και χρήση 100% ανακυκλωμένου και μη χλωριωμένου χαρτιού για τις εσωτερικές ανάγκες της Τράπεζας, «σώζει» στην ουσία 6.000 δέντρα τον χρόνο, εξοικονομεί 9.900.000 λίτρα νερό και 1.350.000 κιλοβατώρες ενέργειας, ενώ αποφεύγεται η εκπομπή περίπου 300 τόνων CO<sub>2</sub> στην ατμόσφαιρα.

Στο πλαίσιο του ενδιαφέροντος της Τράπεζας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας δημιουργήθηκε και προωθήθηκε το πρώτο πακέτο ολοκληρωμένων “πράσινων” τραπεζικών προϊόντων στην Ελλάδα, που αφορά τη χρηματοδότηση επενδύσεων σε φωτοβολταϊκά συστήματα. Επιπλέον, προχωρεί ο βιοκλιματικός σχεδιασμός κτιρίων της Τράπεζας καθώς και η εφαρμογή συστήματος ενεργειακού ελέγχου (BEMS) Έτσι κάθε χρόνο εξοικονομούνται 8.000.000 κιλοβατώρες Ενέργειας. Στο επίπεδο της προστασίας της ελληνικής φύσης και μέσω του χορηγικού της προγράμματος, η Τράπεζα Πειραιώς, έχει διαμορφώσει μία στρατηγική σταθερής στήριξης δυναμικών και αξιόπιστων φορέων, με σημαντική και συνεχή προσφορά και στόχο την προστασία ευαίσθητων οικοσυστημάτων, τη διάσωση και προστασία απειλούμενων ειδών, αλλά και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού.

Τέλος αξίζει να αναφερθεί ότι η Τράπεζα Πειραιώς συνεχίζει να πληρεί τα κριτήρια του δείκτη FTSE4Good, έχοντας αποκτήσει από την Policy Committee του διεθνή δείκτη το Certificate of Membership. Ο διεθνής δείκτης FTSE4Good δημιουργήθηκε από τον

γνωστό για τη διαχείριση χρηματιστηριακών δεικτών διεθνή οργανισμό FTSE, προκειμένου να καλύψει τις αυξανόμενες ανάγκες των κοινωνικά ευαίσθητων επενδυτών για επενδύσεις σε εταιρείες που ανταποκρίνονται σε διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Τα κριτήρια αξιολόγησης των εταιρειών στοχεύουν στην ανάδειξη εκείνων που διαθέτουν υψηλή ευαισθησία σε θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής, αναπτύσσουν εποικοδομητικές σχέσεις με τους κοινωνικούς εταίρους, πρεσβεύουν και υποστηρίζουν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η απόκτηση του Certificate of Membership στον δείκτη FTSE4Good Index Series, αποτελεί επιβράβευση όλων των επιλογών αλλά και των προσπαθειών που έγιναν και συνεχίζουν να γίνονται σχετικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη της Τράπεζας Πειραιώς.<sup>14</sup>

### **5.3 Το κοινωνικό πρόσωπο της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.**

Η Εμπορική Τράπεζα αξιολογήθηκε το 2007 ως η κορυφαία τράπεζα στην Ελλάδα στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και πέμπτη μεταξύ του συνόλου των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Την αξιολόγηση διενήργησε το Ινστιτούτο Κοινωνικής Καινοτομίας, σύμφωνα με τα κριτήρια του διεθνούς οργανισμού Accountability Rating.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σημαίνει χρηστή διαχείριση της επιχείρησης, η οποία διέπεται από πέντε αρχές, όπως επισημαίνει η Στέλλα Κοβλακά, σύμβουλος διοίκησης της Εμπορικής Τράπεζας σε θέματα ΕΚΕ :

- 1.Το σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα
- 2.Το σεβασμό στα εργασιακά δικαιώματα
- 3.Την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος
- 4.Τη διαφάνεια
- 5.Τη συμμετοχικότητα

Η Εμπορική Τράπεζα έχει στο ενεργητικό της μακρόχρονη παράδοση ενεργού συνεισφοράς στην τοπική κοινωνία. Ορισμένες σημαντικές πρόσφατες δράσεις της στον τομέα αυτό είναι ,σύμφωνα με την Τράπεζα, οι εξής:

1.Ενίσχυση του δικτύου εξυπηρέτησης των πελατών με περισσότερα καταστήματα.

2.ΑΤΜς καθώς και ενίσχυση των εναλλακτικών ( ηλεκτρονικών ) δικτύων εξυπηρέτησης (όπως e-banking, secure e-commerce ), που επιτρέπουν ασφαλείς συναλλαγές 24 ώρες/ 7 ημέρες.

3.Παροχή στεγαστικών δανείων για αγορά πρώτης κατοικίας σε ειδικές ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (π.χ. τσιγγάνοι).

4.Υπογραφή συλλογικής σύμβασης εργασίας με το Σύλλογο Εργαζομένων στην Εμπορική Τράπεζα, καθώς και η ανταπόκριση στην πρόσκληση της ΟΤΟΕ για διάλογο σε κλαδικό επίπεδο.

5.Δημόσια δέσμευση για εφαρμογή πολιτικής για ίση μεταχείριση και δημοσιοποίηση αντίστοιχων στοιχείων.

6. Βελτίωση των υποδομών για να διευκολύνεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία καθώς και ενέργειες ευαισθητοποίησης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

7.Πρόγραμμα παροχής βοήθειας συνολικού ύψους 6.400.000 ευρώ στις πυρόπληκτες περιοχές της χώρας, με κύριους άξονες την άμεση στήριξη των πληγέντων, την οικονομική ανασυγκρότηση των περιοχών και την ευρύτερη αποκατάσταση του περιβάλλοντος.

8. Οργάνωση προγραμμάτων εθελοντικής αιμοδοσίας .

9.Συμμετοχή της διακεκριμένης Χορωδίας της Εμπορικής Τράπεζας σε εκδηλώσεις για κοινωφελείς σκοπούς.

10.Δωρεές σε κοινωνικούς, πολιτιστικούς, αθλητικούς και άλλους φορείς για ενίσχυση δράσεων κοινωφελούς χαρακτήρα.



11. Πολιτιστική συμβολή μέσω των Εκδόσεων και του Ιστορικού Αρχείου της Τράπεζας.

12. Χρηματοδότηση ημερίδων, συνεδρίων και κοινωνικών εκδηλώσεων.<sup>15</sup>

#### **5.4 Το κοινωνικό πρόσωπο της Marfin Egnatia Bank**

Στόχος της Marfin Egnatia Τράπεζας είναι η προστασία του περιβάλλοντος και η ενεργή προσφορά σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο. Για το λόγο αυτό παράλληλα με την επιτυχή επιχειρηματική του δράση, ο Όμιλος της Marfin Egnatia Τράπεζας, προωθεί τις αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης και επενδύει σε θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, καθώς εντάσσει στις επιχειρηματικές της πρακτικές κοινωνικές και περιβαλλοντικές δράσεις που έχουν σχέση με όλους όσους επηρεάζονται από τη λειτουργία της.<sup>16</sup> Το τριετές πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που εφαρμόζει ο Όμιλος, είναι μια επένδυση για το παρόν και το μέλλον και περιλαμβάνει πρωτοβουλίες συμπαράστασης σε ανθρώπους που χρήζουν αρωγής, καθώς και την ανάπτυξη τοπικών κοινωνιών και την προστασία του περιβάλλοντος. Από τις σημαντικότερες δράσεις κοινωνικής ευθύνης είναι η διοργάνωση κάθε χρόνο του Ραδιομαραθωνίου για παιδιά, με τα έσοδα του οποίου ενισχύονται ιδρύματα περίθαλψης, νοσηλείας και αποκατάστασης παιδιών με σοβαρά προβλήματα υγείας. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί ότι το πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης προβλέπει ειδικότερα την χρηματοδότηση έργων προστασίας και ανάπτυξης του Εθνικού Δρυμού της Πάρνηθας καθώς και ενίσχυση αθλητικών σωματείων που διατηρούν ομάδες παιδών και εφήβων σε ομαδικά αθλήματα

Αναλυτικά:

Εργαζόμενοι: Η MARFIN EGNATIA BANK, έχει δεσμευτεί και εφαρμόζει σύγχρονες μεθόδους για την επιλογή του ανθρώπινου δυναμικού της, παρέχει πρόγραμμα συνεχούς και συστηματικής εκπαίδευσης και εφαρμόζει σύγχρονα συστήματα

αξιολόγησης και αμοιβών ώστε να εξασφαλίζει στο ανθρώπινο δυναμικό της τη δυνατότητα για συνεχή εξέλιξη και ανάπτυξη των ικανοτήτων του καθώς και άμεση αναγνώριση της αφοσίωσης, δέσμευσης και προσφοράς του.

Μέτοχοι-Επενδυτές: Η MARFIN EGNATIA BANK λαμβάνει αποφάσεις και λειτουργεί σύμφωνα με τις αρχές της Εταιρικής Διακυβέρνησης, με διαφάνεια στη λήψη αποφάσεων και στις οικονομικές συναλλαγές της και με τέτοιο τρόπο ώστε να μην επηρεάζεται αρνητικά το μέλλον της εταιρείας από τις σημερινές επιλογές της.

Συνεργάτες: Η Τράπεζα εφαρμόζει ενιαία διαδικασία προμηθειών και επιλέγει τους προμηθευτές της με αξιοκρατικά και ποιοτικά κριτήρια.

Κοινωνία: Με αίσθημα ευθύνης απέναντι στη κοινωνία και ιδιαίτερη ευαισθησία απέναντι στους συνανθρώπους μας που έχουν ανάγκη και στο παιδί, η MARFIN EGNATIA BANK αναπτύσσει δράσεις σε όλη την Ελλάδα με κορυφαία την ετήσια διοργάνωση του ραδιομαραθώνιου για παιδιά με ειδικές ανάγκες. Στην Ελλάδα ο ραδιομαραθώνιος διοργανώνεται από το 1992 και στα 15 χρόνια δραστηριοποίησής του έχει προσφέρει πλούσιο έργο που συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση των συνθηκών εκπαίδευσης, θεραπείας και αποκατάστασης των παιδιών με ειδικές ανάγκες ολόκληρης της χώρας. Τα χρήματα που συγκεντρώνονται διατίθενται σε ιδρύματα παιδιών με ειδικές ανάγκες, σωματεία αλλά και μεμονωμένες περιπτώσεις παιδιών, για την αγορά ειδικών εξοπλιστικών οργάνων ή την παροχή κατάλληλης θεραπευτικής αγωγής. Πάνω από 80 μεγάλα έργα υλοποιήθηκαν στο διάστημα αυτό από τα οποία έχουν ωφεληθεί εκατοντάδες παιδιά σε όλη την Ελλάδα. Στον τομέα του αθλητισμού, η Τράπεζα ενισχύει συστηματικά αθλητικές ομάδες της περιφέρειας, επαγγελματικές και ερασιτεχνικές, με στόχο την ενίσχυση του αθλητισμού σε πανελλαδικό επίπεδο. Επιπρόσθετα, η εταιρεία σέβεται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και βοηθάει την τοπική, εθνική και παγκόσμια κοινωνία, ανάλογα με το αντικείμενο και τη γεωγραφική της εξάπλωση. Σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, δεν χρησιμοποιεί παιδική εργασία, δίνει ίσα δικαιώματα σε άντρες και γυναίκες, στις εθνικές, θρησκευτικές και φυλετικές μειονότητες και υπερκαλύπτει τη νομοθεσία σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας εργασίας.

Περιβάλλον : Η MARFIN EGNATIA BANK λειτουργεί με τρόπο που να μην επηρεάζει αρνητικά το περιβάλλον. Αποφεύγει συνεργάτες που οι δραστηριότητές τους βλάπτουν το περιβάλλον. Επιπλέον οι δράσεις της εντοπίζονται στην προστασία της Πάρνηθας, του Πάρνωνα, καθώς και στην αναβίωση του ελαιώνα της Πελοποννήσου που επλήγη

από τις καταστροφικές πυρκαϊές. Επιπρόσθετα, αναπτύσσει πρόγραμμα ανακύκλωσης χαρτιού σε κτίρια διοίκησης και Καταστήματα Αττικής, το οποίο και προτίθεται να διευρύνει σε όλο το Δίκτυό της. Όλο το Δίκτυο της Τράπεζας συμμετέχει σε πρόγραμμα ανακύκλωσης ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.<sup>17</sup>

Μετά από μία δεκαετία σημαντικής κοινωνικής δράσης από τις επιχειρήσεις του ευρύτερου Ομίλου της Marfin, ανακοινώθηκε τον Οκτώβρη του 2008 η σύσταση μη κερδοσκοπικής εταιρείας με τον διακριτικό τίτλο «Ίδρυμα Marfin» ή «Marfin Foundation».

Το Ίδρυμα Marfin, θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη διαχείριση της ήδη πολύπλευρης κοινωνικής και φιλανθρωπικής δραστηριότητας του Ομίλου που επεκτείνεται σε πολλούς τομείς με έμφαση την αρωγή σε ανθρώπους χαμηλών εισοδημάτων που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας, τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, τους νέους, την προστασία περιβάλλοντος, τη βοήθεια σε πυρόπληκτους και την προστασία δασών.

Σύμφωνα με το καταστατικό που έχει εγκριθεί, σκοπός του Ιδρύματος είναι:

α) η χρηματοδότηση, η συμμετοχή και η στήριξη κοινωφελών έργων πρωτοβουλιών και προσπαθειών στους τομείς της υγείας, της επιστήμης, του αθλητισμού και του περιβάλλοντος και η ενίσχυση, υλική και ηθική, της πνευματικής, πολιτιστικής, επιστημονικής και κοινωνικής πρωτοβουλίας.

β) η χρηματοδότηση, η συμμετοχή και η στήριξη πάσης φύσεως έργων, πρωτοβουλιών και προσπαθειών στην Ελλάδα και το εξωτερικό, που αναφέρονται στη συμπαράσταση και ενίσχυση, οικονομική και μη, ατόμων με περιορισμένους πόρους, με στόχο τη βελτίωση των παρεχομένων σε αυτά υπηρεσιών υγείας, την πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξή τους.

Το Ίδρυμα Marfin (Marfin Foundation) καταρτίζει προγράμματα και συμμετέχει σε πρωτοβουλίες που ανταποκρίνονται στους σκοπούς που εξυπηρετεί. Μεταξύ των πρωτοβουλιών αυτών περιλαμβάνονται:

- Μαραθώνιος Αγάπης για τα παιδιά 2008: Μιά επιτυχημένη δράση που πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Marfin Egnatia Bank και συνδυάζει την εθελοντική δράση των υπαλλήλων της τράπεζας με τη διάθεση προσφοράς των πελατών της.

- sHOPE: Μια μεγάλη αποθήκη στην οποία εργαζόμενοι στην Τράπεζα αλλά και τις άλλες εταιρείες που ανήκουν στην MIG, προσφέρουν ρούχα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και άλλα προϊόντα. Τα υλικά αυτά ελέγχονται και προσφέρονται σε φορείς και οικογένειες που τα χρειάζονται.
- Αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών: Το Ίδρυμα παρέχει οικονομική ενίσχυση σε οικογένειες και άτομα που δεν έχουν τη δυνατότητα κάλυψης των αναγκών τους, λόγω εκτάκτων περιστατικών ή και φυσικών καταστροφών.
- Ίδρύει βραβεία και υποτροφίες προς προώθηση έργων και ερευνών αναφερομένων στους σκοπούς της.
- Συνεργάζεται με Δημοσίους, Δημοτικούς και Ιδιωτικούς φορείς, επιχειρήσεις και κοινωφελή νομικά πρόσωπα στα οποία παρέχει οικονομική ή άλλη αρωγή.
- Διοργανώνει συνέδρια, σεμινάρια και ημερίδες, εκδίδει και κυκλοφορεί έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα αναπαραγωγής ήχου, εικόνας κ.λπ.

## 5.5 Το κοινωνικό πρόσωπο της EFG Eurobank Ergasias A.E.

Για την EFG Eurobank Ergasias η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αποτελεί θεμελιώδη στρατηγικό στόχο, ο οποίος συμβάλλει στη μακροπρόθεσμη επιτυχία του οργανισμού και τη βιώσιμη ανάπτυξή του. Ως εκ τούτου, η κοινωνική συνεισφορά αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής της Τράπεζας, καθώς με τον τρόπο αυτό η Eurobank EFG επιστρέφει στην κοινωνία, με τρόπο εποικοδομητικό και δημιουργικό, μέρος του οικονομικού αποτελέσματος που επιτυγχάνει. Βασική πεποίθηση του ομίλου είναι ότι μια δυναμική και επιτυχημένη επιχείρηση οφείλει να συμμετέχει ενεργά και να συνεισφέρει δημιουργικά στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Η ορθή και υπεύθυνη εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία αξίας για τους μετόχους της και για το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.<sup>18</sup> Η EFG Eurobank Ergasias βασίζεται στη σχετική εγχώρια νομοθεσία, τις διατάξεις και τους κανονισμούς, τις διεθνείς εξελίξεις, καθώς και στις εσωτερικές εταιρικές της αξίες, για την ανάπτυξη των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης που εφαρμόζει. Οι αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης της EFG Eurobank Ergasias αφορούν στη σύνθεση και τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου και των επί μέρους επιτροπών, καθώς και στην ανάπτυξη όλων των δραστηριοτήτων του Ομίλου, με ιδιαίτερη έμφαση στη διεξαγωγή τραπεζικών εργασιών. Στόχος της EFG Eurobank Ergasias είναι η άρρηκτη σύνδεση των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης με την ευρύτερη εταιρική της

κουλτούρα, καθώς η ορθή διακυβέρνηση δεν περιορίζεται στην τυπική τήρηση των νόμων, αλλά απαιτεί προσωπική αξιοπιστία και υπευθυνότητα.<sup>19</sup>

Ο όμιλος Eurobank EFG έχει βασίσει τους στόχους και τη στρατηγική του πάνω σε ένα όραμα: «Να είναι η Τράπεζα πρώτης επιλογής στη Νέα Ευρώπη λειτουργώντας με αίσθημα ευθύνης απέναντι στους εργαζομένους της, τους πελάτες της, τους μετόχους της και την κοινωνία».

Η αειφορία (sustainability) αναγνωρίζεται πλέον από τους περισσότερους οργανισμούς ως πηγή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και μηχανισμού κέρδους και ανάπτυξης. Έτσι λοιπόν, η στρατηγική της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του ομίλου Eurobank EFG αναγνωρίζει ότι η ανάπτυξη και ευημερία του οργανισμού βασίζεται στην ευθύνη που επιδεικνύει και κάνει πράξη η επιχείρηση έναντι της κοινωνίας και ειδικότερα των «ενδιαφερόμενων μερών» (stakeholders). Τα ενδιαφερόμενα μέρη δημιουργούν το περιβάλλον, στο οποίο λειτουργεί και αναπτύσσεται η Eurobank EFG και ως εκ τούτου η προστασία και βιωσιμότητά του αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της ύπαρξης της ίδιας της επιχείρησης.

1.Εργαζόμενοι: Ο όμιλος Eurobank EFG απασχολεί πάνω από 22.000 ανθρώπους στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Η στρατηγική του Ομίλου στοχεύει στη δημιουργία και διατήρηση ενός επαγγελματικού περιβάλλοντος, το οποίο προάγει και επιβραβεύει την πρωτοβουλία και την αποτελεσματικότητα.

2.Μέτοχοι: Η στρατηγική του Ομίλου βασίζεται σε ένα πνεύμα διαρκούς βελτίωσης της αποτελεσματικότητας με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας για τους μετόχους.

3.Πελάτες: Οι πελάτες του Ομίλου αποτελούν το θεμέλιο του οργανισμού και τη βασική προϋπόθεση επιτυχίας του για το μέλλον. Η στρατηγική της Eurobank EFG βασίζεται σε μία πελατοκεντρική προσέγγιση, η οποία χαρακτηρίζει όλες τις δραστηριότητές της.

4.Προμηθευτές: Για τους προμηθευτές, ο όμιλος Eurobank EFG έχει θεσπίσει και ακολουθεί μία συνεπή διαδικασία προμηθειών με στόχο την αξιοκρατία και την ποιότητα των προμηθειών.

5.Κοινωνία: Για άλλη μία χρονιά ο όμιλος Eurobank EFG συνέχισε την προσφορά του στους τομείς της Παιδείας, του Πολιτισμού και του Περιβάλλοντος, ενώ παράλληλα αγκάλισε μία σειρά ιδρυμάτων και οργανισμών, των οποίων τη δράση υποστήριξε με

χορηγίες για την πραγματοποίηση συγκεκριμένων δράσεων. Η δραστηριοποίηση του ομίλου Eurobank EFG στην Παιδεία, τον Πολιτισμό, τον Αθλητισμό και το Περιβάλλον αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνικής προσφοράς του από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα. Το 2007 όμως, η κοινωνική προσφορά του Ομίλου χαρακτηρίστηκε από το πρόγραμμα υποστήριξης των πυρόπληκτων περιοχών και πολιτών το οποίο μέσα από μία σειρά συγκεκριμένων δράσεων αποσκοπεί στη στήριξη όλων όσων επλήγησαν από τις πυρκαγιές του 2007.

5 α. Παιδεία: Για τον όμιλο Eurobank EFG η προσπάθεια να προστατευθεί η Παιδεία από κάθε κίνδυνο απαξίωσης αποτελεί βασική υποχρέωση και για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να προωθούνται πρωτοβουλίες που αναδεικνύουν τη σημασία διαχρονικών αξιών, όπως η κατάκτηση της γνώσης και η αξιοκρατία.

Με αυτή την προσέγγιση ο όμιλος Eurobank EFG δημιούργησε το 2003 το πρόγραμμα «Η Μεγάλη Στιγμή για την Παιδεία», το οποίο έχει πλέον εξελιχθεί σε ένα θεσμό που τυγχάνει της θερμής ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των οικογενειών τους, αλλά και ευρύτερα των τοπικών κοινωνιών σε όλη τη χώρα. Αυτή η υποστήριξη είναι που δίνει τελικά αξία στο πρόγραμμα και αποτελεί την καλύτερη διαβεβαίωση ότι η πρωτοβουλία του Ομίλου βρίσκει το στόχο της.

Το 2007 η Eurobank EFG ολοκλήρωσε τον πέμπτο κύκλο του προγράμματος «Η Μεγάλη Στιγμή για την Παιδεία», το οποίο αποτελεί κεντρικό άξονα της χορηγικής της πολιτικής. Από την έναρξη του προγράμματος το 2003, έχουν βραβευθεί πάνω από 5.600 αριστούχοι απόφοιτοι Λυκείου από όλη την Ελλάδα. Ειδικότερα, το 2007 βραβεύθηκαν 1.164 μαθητές από το σύνολο των 1.300 περίπου σχολείων της χώρας, δημοσίων και ιδιωτικών, ημερήσιων και εσπερινών.

Το 2007 αποτέλεσε την έβδομη συνεχή χρονιά υποστήριξης προς το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (ΙΜΕ) μέσα από τέσσερα προγράμματα, τα οποία η Eurobank EFG υποστηρίζει συστηματικά. Το πολιτιστικό κέντρο «Ελληνικός Κόσμος» του ΙΜΕ και τις εκθέσεις που φιλοξενούνται σε αυτόν επισκέφθηκαν μέσα στη χρονιά πάνω από 96.000 άτομα.

5β. Πολιτισμός : Το 2007 σηματοδότησε την έναρξη μίας ακόμη τριετίας στη συνεργασία του ομίλου Eurobank EFG με την Καμεράτα – Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής. Η συνεργασία αυτή, η οποία έχει ξεκινήσει από το 1994, έχει εξελιχθεί σε μία δημιουργική διαχρονική σχέση που έχει ως στόχο να προάγει την αγάπη και το

ενδιαφέρον για τη μουσική και να εμπλουτίσει τη γνωριμία του ελληνικού κοινού με την κλασική αλλά και τη σύγχρονη μουσική δημιουργία.

Ο όμιλος Eurobank EFG συνέχισε την υποστήριξή του και στο Παιδικό Στέκι του Εθνικού Θεάτρου, η οποία χρονολογείται από το 2001. Μέσα στο 2007, το Παιδικό Στέκι έδωσε συνολικά 213 παραστάσεις στην Αθήνα και την υπόλοιπη Ελλάδα. Το Σεπτέμβριο, με ειδική χορηγία της Τράπεζας, το Παιδικό Στέκι έδωσε από μία παράσταση στη Βέροια και το Αγρίνιο, τις οποίες παρακολούθησαν πάνω από 2.000 άτομα.

5γ. Περιβάλλον : Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί καθήκον για τη Eurobank EFG. Το 2003 σηματοδότησε την εναρκτήριο πορεία της Τράπεζας στην περιβαλλοντική προστασία με τη θέσπιση της επίσημης Περιβαλλοντικής Πολιτικής της, η οποία αποσκοπεί στη μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι επιπτώσεις μιας Τράπεζας είναι τόσο άμεσες, δηλαδή αυτές που απορρέουν από την καθημερινή λειτουργία των εγκαταστάσεών της, όσο και έμμεσες, δηλαδή αυτές που απορρέουν από τη σχέση με τους πελάτες και τους προμηθευτές της.

Η Eurobank EFG παραμένει από το 2004 ως η πρώτη και μοναδική Τράπεζα στην Ελλάδα και μια από τις λίγες στην Ευρώπη, που έχει πιστοποιηθεί κατά το Διεθνές Πρότυπο ISO 14001 για την εφαρμογή Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Οι ενέργειες της Τράπεζας στην κατεύθυνση αυτή συνεχίστηκαν και το 2007 με το πρόγραμμα επέκτασης του Συστήματος σε θυγατρικές εταιρείες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Η Eurobank EFG, συστηματικά μετρά και καταγράφει την περιβαλλοντική της επίδοση μέσω περιβαλλοντικών δεικτών. Στο πλαίσιο του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και βασισόμενη στα αποτελέσματα των περιβαλλοντικών δεικτών, η Τράπεζα θέτει ετησίως νέους περιβαλλοντικούς στόχους, με σκοπό τη συνεχή βελτίωση της περιβαλλοντικής της επίδοσης, ενώ σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

Τα περιβαλλοντικά ζητήματα θεωρούνται υψίστης σημασίας για τη Διοίκηση της Τράπεζας, η οποία έχει αναθέσει την ευθύνη για αυτά σε ειδική Επιτροπή Περιβάλλοντος. Στην Επιτροπή Περιβάλλοντος συμμετέχουν όλοι οι Διευθυντές των εμπλεκόμενων Μονάδων της Τράπεζας, όπως προμήθειες, τεχνικές υπηρεσίες, χρηματοδοτήσεις, ανθρώπινο δυναμικό, εταιρική επικοινωνία, με στόχο το στρατηγικό σχεδιασμό των πολιτικών και δράσεων για την περιβαλλοντική διαχείριση. Οι

περιβαλλοντικές ενέργειες της Τράπεζας συντονίζονται από το Γραφείο Περιβάλλοντος, το οποίο ιδρύθηκε το 2004, με σκοπό τη συνεχή και ολοκληρωμένη διαχείριση των περιβαλλοντικών δράσεων και διαδικασιών.

Η περιβαλλοντική επίδοση της Eurobank EFG αξιολογείται σε ετήσια βάση από ειδικούς χρηματιστηριακούς δείκτες αειφορίας για λογαριασμό υπεύθυνων θεσμικών επενδυτών (Socially Responsible Investors). Αξίζει να σημειωθεί ότι η μετοχή της Eurobank έχει ενταχθεί επιτυχώς στους δείκτες FTSE4Good Europe και FTSE4Good World, όπου περιλαμβάνονται οργανισμοί που επιδεικνύουν αυξημένη περιβαλλοντική επίδοση.

Ο εξορθολογισμός και ο έλεγχος της κατανάλωσης χαρτιού αποτελεί έναν σημαντικό περιβαλλοντικό στόχο για την Τράπεζα. Η διαδικασία ανακύκλωσης χαρτιού στην Τράπεζα λειτουργεί ήδη από το 2005 και για το σκοπό αυτό έχουν τοποθετηθεί ειδικοί μεταλλικοί κάδοι ανακύκλωσης/καταστροφής χαρτιού στα καταστήματα και κτίρια διοίκησης σε όλη την Αττική.

Το νερό αποτελεί το σημαντικότερο φυσικό πόρο και για το σκοπό αυτό η Τράπεζα αποδίδει μεγάλη βαρύτητα στην εξοικονόμησή του. Ένα από τα μέτρα εξοικονόμησης νερού είναι η εγκατάσταση ειδικών συστημάτων κλιματισμού, τα οποία είναι αερόψυκτα και άρα καταναλώνουν λιγότερο νερό.

Η αλλαγή του κλίματος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα διεθνή περιβαλλοντικά προβλήματα και για το λόγο αυτό η Eurobank EFG αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην αντιμετώπισή του. Η Τράπεζα επειδή ανήκει στον κλάδο των υπηρεσιών δεν εκπέμπει η ίδια άμεσα σημαντικές ποσότητες αερίων του θερμοκηπίου. Στο πλαίσιο του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης υπολογίζεται όμως η έμμεση συνεισφορά της στην εκπομπή καυσαερίων από τους σταθμούς παραγωγής της ενέργειας που η Τράπεζα καταναλώνει.

Οι δράσεις της Τράπεζας σε καθέναν από τους παραπάνω τομείς χαρακτηρίζονται από μακροχρόνιες συνεργασίες με αναγνωρισμένους οργανισμούς και φορείς, οι οποίοι διέπονται από συνέπεια και συνέχεια, με αποτέλεσμα τα περισσότερα από τα προγράμματα της Eurobank να έχουν εξελιχθεί σε θεσμό για την ελληνική κοινωνία.

Για το έργο της Eurobank EFG σε θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η μετοχή της



συμπεριλαμβάνεται από το 2001 στους δείκτες FTSE4Good Europe και FTSE4Good World, οι οποίοι περιλαμβάνουν εταιρείες που πληρούν μια σειρά αυστηρών κριτηρίων σε θέματα περιβάλλοντος, διαλόγου και συνεργασίας με τα ενδιαφερόμενα προς την εταιρεία μέρη, καθώς και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε έρευνα Φήμης Εταιρειών “Famous Companies”, που διενεργήθηκε από την Tradelink Reputation Research για το έτος 2006, η Eurobank αναδείχθηκε ως η εταιρεία με τη μεγαλύτερη κοινωνική συνεισφορά στην Ελλάδα.<sup>20</sup>

## **5.6 Το κοινωνικό πρόσωπο της Τράπεζας Κύπρου**

Η κοινωνική προσφορά είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την επιχειρηματική δραστηριότητα του Συγκροτήματος Τράπεζας Κύπρου, καθώς εκφράζει και υλοποιεί το εταιρικό όραμα «... να είμαστε ωφέλιμοι για την κοινωνία στην οποία λειτουργούμε».

Η Τράπεζα Κύπρου είναι από τα πρώτα μέλη του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Η κοινωνική προσφορά του Συγκροτήματος Τράπεζας Κύπρου είναι πολυδιάστατη και περιλαμβάνει μία σειρά από πρωτοβουλίες που αναπτύσσονται με συνέπεια σε βάθος χρόνου.

Μια από τις σημαντικότερες δράσεις κοινωνικής προσφοράς είναι το Οίκαδε, ένα μοναδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που εκπονεί η Τράπεζα Κύπρου από το 1999. Στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση της πολιτισμικής και γλωσσικής ταυτότητας των Ελλήνων όπου γης και η καλλιέργεια δεξιοτήτων στους μαθητές, ώστε να ανταποκρίνονται στις κοινωνικές απαιτήσεις της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας διατηρώντας ταυτόχρονα της εθνική τους συνείδηση. Μέσω της ιστοσελίδας [www.oikade.gr](http://www.oikade.gr) τα παιδιά περιηγούνται σε έναν ελληνικό διαδικτυακό τόπο γεμάτο γνώσεις και ψυχαγωγία.

Στον τομέα της εκπαίδευσης η Τράπεζα Κύπρου έχει επίσης χορηγήσει 36 υποτροφίες σε αριστούχους φοιτητές των μεταπτυχιακών προγραμμάτων πλήρους φοίτησης του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Αξιόλογο έργο επιτελεί το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου που ιδρύθηκε το 1984, παράρτημα του οποίου δραστηριοποιείται και στην Ελλάδα. Στόχος του Ιδρύματος είναι η διαφύλαξη και προβολή της ελληνικής και κυπριακής πολιτιστικής

κληρονομιάς, αναπτύσσοντας πλούσιο εκδοτικό έργο και διοργανώνοντας εκθέσεις και διαλέξεις που ευαισθητοποιούν το ευρύτερο κοινό.

Στο πλαίσιο της ευαισθητοποίησης της Τράπεζας στον τομέα του Πολιτισμού, το Συγκρότημα Ελλάδος ανέλαβε την αποκλειστική χορηγία της έκθεσης φωτογραφίας που διοργάνωσε το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης Ν.Π. Γουλανδρή για να γιορτάσει τα 20 χρόνια λειτουργίας του. Σε αυτή τη μοντέρνα έκθεση φωτογραφίας, 20 καταξιωμένοι σύγχρονοι Έλληνες καλλιτέχνες - μεταξύ αυτών οι Κ. Τσόκλης, Γ. Λάμπας, Μ. Καρέλλα, Γ. Ψυχοπαίδης, Π. Τανιμανίδης - είχαν αποτυπώσει, ο καθένας με τη δική του οπτική, το τοπίο των Κυκλάδων και τα κυκλαδικά ειδώλια.

Ένα πολύ σημαντικό μέρος της κοινωνικής προσφοράς της Τράπεζας Κύπρου αποτελεί το Ογκολογικό Κέντρο στη Λευκωσία, το οποίο ιδρύθηκε με εξ' ολοκλήρου δωρεά της Τράπεζας το 1998. Με υπερσύγχρονο εξοπλισμό, παρέχει θεραπευτικές και διαγνωστικές υπηρεσίες διεθνών προδιαγραφών και είναι πρότυπη ιατρική μονάδα για την ευρύτερη περιφέρεια της Ανατολικής Μεσογείου.

Επίσης, η Τράπεζα Κύπρου έχει υποστηρίξει το πρόγραμμα της τηλεϊατρικής του Σισμανόγλειου Νοσοκομείου Αττικής με τη δωρεά 22 ολοκληρωμένων συστημάτων τηλεδιάσκεψης. Το πρόγραμμα αφορά στην παροχή διαγνωστικής και θεραπευτικής βοήθειας στους πολίτες των απομακρυσμένων περιοχών της χώρας.

Η Τράπεζα Κύπρου βοηθά στο έργο τους τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις Unicef, Γιατροί του Κόσμου, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και Σύνδεσμος Θεραπευτικής Ιππασίας Ελλάδας. Παράλληλα ενθαρρύνει και ενισχύει πρωτοβουλίες εργαζομένων της για την εθελοντική στήριξη κοινωφελών ιδρυμάτων και τη διοργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων. Στόχος της Τράπεζας είναι να συμβάλει στην αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών, ιδιαίτερα δε των παιδιών και των ασθενών κοινωνικών ομάδων και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνείδησης των εργαζομένων της.

Για τη συνεχή κοινωνική προσφορά της, το 2003 η Τράπεζα Κύπρου τιμήθηκε με δύο Αριστεία, «Συνεχής Προσφορά» και «Ανθρωπος», στη διοργάνωση «Αριστεία Κοινωνικής Προσφοράς». <sup>21</sup>

## 5.7 Το κοινωνικό πρόσωπο της Alpha Bank

Η Alpha Bank, παράλληλα με τα οικονομικά αποτελέσματα παρουσιάζει και μεγάλη κοινωνική και περιβαλλοντική ευαισθησία. Στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η Τράπεζα, αναπτύσσει και εφαρμόζει προγράμματα και δράσεις σε συνάρτηση με το σύστημα αξιών, στόχων και δραστηριοτήτων που διέπουν τη διακυβέρνησή της. Η Alpha Bank αναπτύσσει σαφή και ολοκληρωμένη περιβαλλοντική πολιτική και δεσμεύεται για την αντιμετώπιση των άμεσων και έμμεσων συνεπειών από τη λειτουργία της στο περιβάλλον και θέτει μετρήσιμους στόχους σε τομείς όπως η ενημέρωση των εργαζομένων και η ενίσχυση της οικολογικής συνειδήσεώς τους, η εξοικονόμηση ενέργειας και η μείωση των εκπεμπόμενων ρύπων, η εξοικονόμηση νερού και η ανακύκλωση υλικών, καθώς και η τήρηση των περιβαλλοντικών αρχών από τους προμηθευτές της.

Η στρατηγική της Alpha Bank σε θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης εστιάζει στο τρίπτυχο ανθρώπινο δυναμικό - κοινωνία - περιβάλλον στο οποίο και επικεντρώνει τις δράσεις και τις ενέργειές της. Όλες οι πρωτοβουλίες της Τράπεζας αφορούν το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Ωστόσο, για την Alpha Bank, οι βασικές κατηγορίες συμμετόχων είναι: το ανθρώπινο δυναμικό, οι πελάτες, οι μέτοχοι, οι προμηθευτές, οι συνεργάτες, οι τοπικές κοινωνίες, τα Μέσα Μαζικής Ενημερώσεως, αλλά και οι λοιποί χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί.

Η Alpha Bank είναι κοινωνικά υπεύθυνη απέναντι στο ανθρώπινο δυναμικό της, γεγονός το οποίο επιτυγχάνεται μέσα από την άρτια διοίκηση των υπαλλήλων, την αναγνώριση και την ανάπτυξη των δυνατοτήτων των εργαζομένων σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο, καθώς και μέσω της συμμετοχής τους σε ουσιαστική διάλογοσχετικά με τις δραστηριότητες της Τράπεζας. Στόχος της Alpha Bank είναι οι γνώσεις και οι προοπτικές των εργαζομένων να εντοπίζονται και να αναπτύσσονται διαρκώς. Η Τράπεζα αναγνωρίζει, επιβραβεύει και φροντίζει για την εξέλιξη του ανθρωπίνου δυναμικού της με δικαιοσύνη και ισότητα. Προκειμένου να διατηρεί και να βελτιώνει την απόδοσή της απέναντι στο ανθρώπινο δυναμικό της, η Alpha Bank παρακολουθεί επί μακρόν συγκεκριμένους δείκτες, προκειμένου να ελέγχεται επακριβώς η λειτουργία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Οι δείκτες αυτοί λαμβάνουν υπόψη την καταγραφή και παρακολούθηση των ανθρωποωρών εκπαίδευσως, την ποσοστιαία αναλογία εκπαιδευθέντων ατόμων στο σύνολο του ανθρωπίνου δυναμικού, την ποσοστιαία

αναλογία του φύλου των εργαζομένων και τη σύγκριση με διεθνή πρότυπα, τον αριθμό των ατυχημάτων εντός του εργασιακού χώρου, καθώς και τον αριθμό των απουσιών από την εργασία.

Η Alpha Bank δίδει μεγάλη σημασία στην παροχή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής ποιότητας στους πελάτες της, καθώς και στη διασφάλιση ότι οι προσδοκίες τους θα εκπληρωθούν. Την ευθύνη για την υλοποίηση των στόχων αυτών έχει η Υποδιεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας, η οποία όρισε τις παραμέτρους ποιότητας, καθώς και τους Δείκτες Μετρήσεως Ποιότητας (K.P.I.S.) σε όλα τα σημεία επαφής με τον πελάτη, συμπεριλαμβανομένης και της Υπηρεσίας Τηλεφωνικής Εξυπηρέτησης .

Η Alpha Bank γίνεται αποδέκτης πολλών και ποικίλων αιτημάτων χορηγιών στη διάρκεια του έτους. Γνώμονας για την ικανοποίηση αυτών των αιτημάτων είναι η αρωγή που παρέχεται να καταλήγει σε προσφορά προς το κοινωνικό σύνολο. Ένας μεγάλος αριθμός κοινωνικών φορέων και ομάδων γίνεται κάθε χρόνο αποδέκτης ενός σημαντικού ποσού, το οποίο διατίθεται από την Τράπεζα για την ενίσχυση των σκοπών του. Δίδεται προτεραιότητα στην ενίσχυση της περιφέρειας ή σε ομάδες και φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες σε τοπικό επίπεδο. Επίσης, η Τράπεζα στηρίζει ομάδες που αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την απασχόληση και εκπαίδευση των νέων, ομάδες απεξαρτήσεως από ναρκωτικές ουσίες, καθώς και αθλητές με αναπηρία. Ωστόσο, η συμβολή της Τραπέζης δεν είναι μόνο οικονομική. Περιλαμβάνει και την αποστολή μέσων υποδομής, εποπτικού και λοιπού υλικού σε σχολεία, βιβλιοθήκες ή συλλόγους πανελλαδικά. Επίσης, κάθε έτος η Τράπεζα προβαίνει στην αγορά μεγάλου αριθμού βιβλίων, τα οποία αποστέλλει στη συνέχεια σε διάφορες βιβλιοθήκες σε όλη την Ελλάδα για τον εμπλουτισμό τους. Επιγραμματικά παρουσιάζονται παρακάτω οι κατηγορίες που επιχορηγούνται από την Τράπεζα:

1. Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και φορείς που σχετίζονται με την εκπαίδευση και τη μόρφωση.
2. Φορείς της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως: Δήμοι και Κοινότητες σε όλη την Ελλάδα, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δημοτικές Επιχειρήσεις Πολιτιστικής Αναπτύξεως κ.λπ.
3. Νοσοκομεία, Ιατρικές Οργανώσεις και εν γένει φορείς που σχετίζονται με την Περίθαλψη και την Υγεία.
4. Πολιτιστικοί φορείς και Ιδρύματα, καθώς και Αθλητικοί φορείς, όπως: Περιφερειακά Μουσεία και Πινακοθήκες, Ωδεία, Εικαστικά Επιμελητήρια, Πολιτιστικοί Σύλλογοι, Αθλητικές διοργανώσεις κ.λπ.
5. Ιεροί Ναοί, Μονές και Μητροπόλεις της Ελλάδος, αλλά και του Απόδημου Ελληνισμού.

6. Διάφορες άλλες περιπτώσεις που δεν εντάσσονται στις ανωτέρω ομάδες, όπως: σύνδεσμοι, σύλλογοι και ενώσεις διαφόρων επαγγελματικών ομάδων, εξωραϊστικοί σύλλογοι, καθώς και διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις - Μ.Κ.Ο.

Η Alpha Bank είναι ευαισθητοποιημένη σε θέματα περιβάλλοντος και έχει αναπτύξει μια σειρά πρωτοβουλιών με στόχο την προστασία του. Οι ενέργειες αυτές είναι συμβατές με διεθνείς κανόνες και πρακτικές. Η Τράπεζα θέτει μετρήσιμους στόχους, η υλοποίηση των οποίων παρακολουθείται συστηματικά κατά τη διάρκεια εκάστου έτους. Η Alpha Bank αναγνωρίζει ότι η ανάπτυξη της οικονομίας εξαρτάται άμεσα από τη βιωσιμότητα του οικοσυστήματος. Αναγνωρίζει την ευθύνη που έχει να συμβάλει ενεργά στην προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση των φυσικών πόρων. Επίσης, δεσμεύεται για την αντιμετώπιση των άμεσων και έμμεσων συνεπειών από τη λειτουργία της στο περιβάλλον. Η Alpha Bank εφαρμόζει μία σαφή και ολοκληρωμένη περιβαλλοντική πολιτική εκπληρώνοντας ταυτόχρονα τις προσδοκίες των μετόχων της και της κοινωνίας. Επιδίωξή της είναι η μείωση της καταναλώσεως ηλεκτρικού ρεύματος, νερού και πετρελαίου θερμάνσεως και η περαιτέρω προώθηση της ιδέας της ανακυκλώσεως χαρτιού, πλαστικού και άλλων υλικών στην Τράπεζα με βάση τους στόχους που θέτονται. Τα κτίρια και τα καταστήματα κατασκευάζονται με προδιαγραφές που στοχεύουν σε:

- ασφαλές και υγιεινό εργασιακό περιβάλλον
- οικονομική λειτουργική συμπεριφορά
- ορθολογική ενεργειακή κατανάλωση

Η Τράπεζα μεριμνά παράλληλα ώστε κατά την κατασκευή των κτιρίων και καταστημάτων της να γίνεται χρήση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον. Οι συνεργάτες της Τράπεζας που εκτελούν συντηρήσεις, καθαρισμούς κ.λπ. δεσμεύονται μέσω συμβάσεων για τη χρήση υλικών φιλικών προς το περιβάλλον.<sup>22</sup>

## Σημειώσεις

1. "Η κοινωνική ευθύνη της Τράπεζας Πειραιώς", (2007), περ. "Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη", εφημ. "ΕΘΝΟΣ", σελ.96
2. Έκθεση Εταιρικής Υπευθυνότητας Τράπεζας Πειραιώς για το 2007
3. [www.piraeusbank.gr](http://www.piraeusbank.gr) (2008)
4. "Το κοινωνικό πρόσωπο των εταιρειών", (2008), εφημ. "CITY PRESS" σελ.22
5. "Τριετές πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης", (2008) περ. "BHMagazino", εφημ. "BHMA" σελ.72
6. [www.marfinbank.gr](http://www.marfinbank.gr) (2008)
7. "Θεμελιώδης στόχος η Εταιρική Ευθύνη", (2007) εφημ. "CITY PRESS", σελ.20
8. "Δημιουργική προσφορά στην κοινωνία", (2007) εφημ. "METRO", σελ.11
9. [www.eurobank.gr](http://www.eurobank.gr)(2008)
10. Τα στοιχεία προέρχονται από ενημερωτικό υλικό που απεστάλη από την Τράπεζα Κυπρου(2009)
11. Απολογισμός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης 2007 από την Alpha Bank

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

### 6.1 Τράπεζα Πειραιώς

Η Τράπεζα από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής της ξεκίνησε την κοινωνική της δράση και σε όλη την πορεία της ανέπτυξε σημαντική κοινωνική δραστηριότητα. Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί η βαρύτητα που έδωσε τα τελευταία χρόνια στον τομέα του περιβάλλοντος με την ίδρυση ανεξάρτητης περιβαλλοντικής υπηρεσίας το 2004. Το 2007 δημιουργήθηκε και η Επιτροπή Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η Επιτροπή της Ε.Κ.Ε. εισηγείται στο Διοικητικό Συμβούλιο προτάσεις για τη σχεδίαση της στρατηγικής της Τράπεζας στον τομέα της κοινωνικής υπευθυνότητας, επιβλέπει και καθορίζει τους στόχους και το πώς θα προβληθεί η Ε.Κ.Ε. σε υψηλό επίπεδο.<sup>1</sup>

Η κοινωνική υπευθυνότητα της Τράπεζας Πειραιώς αφορά πέντε βασικούς πυλώνες : τις σχέσεις με τους πελάτες , το ανθρώπινο δυναμικό της, την κοινωνία, το περιβάλλον και τον πολιτισμό. Αναπτύσσει δηλαδή μια πολύπλευρη κοινωνική, περιβαλλοντική και πολιτιστική δραστηριότητα. Ιδιαίτερη όμως έμφαση δίνει στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Άλλωστε είναι η μοναδική Τράπεζα στην Ελλάδα που έχει ανεξάρτητη περιβαλλοντική υπηρεσία , η οποία ασχολείται αποκλειστικά με τις δράσεις που αναλαμβάνει η Τράπεζα στον τομέα του περιβάλλοντος. Θα μπορούσαμε συνεπώς να πούμε ότι έχει πραγματοποιήσει ένα σημαντικό βήμα ώστε στο μέλλον να ακολουθήσει μια περισσότερο στοχευμένη και επιλεκτική υποστήριξη κοινωφελών σκοπών. Έτσι στο χώρο του πολιτισμού , κυρίως μέσω του Πολιτιστικού Ιδρύματος του Ομίλου Πειραιώς, προωθείται μεταξύ άλλων η ανάδειξη της ιστορίας της τεχνολογίας του νεότερου ελληνικού πολιτισμού. Η έμφαση στον τομέα του περιβάλλοντος δίδεται καθώς ζούμε σε μια περίοδο κατά την οποία η παγκόσμια

κοινότητα “επενδύει ” στην έγκαιρη αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών . Η Τράπεζα Πειραιώς αξιολογεί ότι πρόκειται για τη μεγαλύτερη πρόκληση για την ανθρωπότητα και συνεπώς προσπαθεί διαρκώς να βελτιώνει την περιβαλλοντική της επίδοση.

Σύμφωνα με τον κ. Δημόπουλο – προϊστάμενο της Υπηρεσίας Περιβαλλοντικών Θεμάτων – η λήψη κοινωνικών μέτρων, για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ταυτόχρονα βελτιώνει την οικονομική επίδοση μιας επιχείρησης. Επιπλέον θεωρεί ότι τα κοινωνικά προγράμματα που υιοθετεί μια επιχείρηση αποτελούν αρκετά σημαντικό παράγοντα για την προσέλκυση και διατήρηση στελεχών στην επιχείρηση , ενώ οι ήδη υπάρχοντες εργαζόμενοι ταυτίζονται περισσότερο με την επιχείρηση που εργάζονται και συνεπώς βελτιώνεται η απόδοσή τους. Τέλος, ως όφελος για τις επιχειρήσεις από την άσκηση Ε.Κ.Ε. αναγνωρίζει την ενίσχυση σε σημαντικό βαθμό της φήμης και της δημόσιας εικόνας της, με όφελος τελικά την προσέλκυση πελατών. Αντίθετα, αντικρούει emphaticά την ύπαρξη οποιονδήποτε έμμεσων οικονομικών οφελών ( όπως π.χ. φοροελαφρύνσεις).

Συγκεκριμένα για την Τράπεζα Πειραιώς ο κ.Δημόπουλος υποστηρίζει ότι είναι δύσκολο να αποτιμηθούν στην πράξη τα οφέλη από την άσκηση Ε.Κ.Ε.. Θεωρεί όμως ότι σε κάποιο βαθμό έχει συντελέσει στη βελτίωση του εργασιακού κλίματος εντός της επιχείρησης και έχει βελτιώσει την εικόνα και τη φήμη της Τράπεζας Πειραιώς . Σε μικρότερο βαθμό ίσως έχει κάποια απήχηση και στα οικονομικά της αποτελέσματα.

Η κοινωνική δράση της επιχείρησης δημοσιοποιείται κυρίως με τα έντυπα κοινωνικού απολογισμού και τις εκθέσεις για την Ε.Κ.Ε. . Παράλληλα γίνονται και καταχωρήσεις ενημερωτικών άρθρων σε εφημερίδες και περιοδικά . Γενικότερα όπως ανέφερε ο κ . Δημόπουλος δεν γίνεται μεγάλη καμπάνια για τις δράσεις της Ε.Κ.Ε. της Πειραιώς, καθώς υπάρχει ο κίνδυνος να έχει αντίθετα αποτελέσματα στο κοινό και να θεωρηθεί ως διαφήμιση και προβολή , κάτι που ξεφεύγει από το πραγματικό νόημα της Ε.Κ.Ε.

Το προσωπικό της επιχείρησης είναι αρκετά ενημερωμένο για το κοινωνικά και περιβαλλοντικά προγράμματα της εταιρείας και έχει ενστερνιστεί σε σχετικά ικανοποιητικό βαθμό τις ενέργειες Ε.Κ.Ε. Η ενημέρωση του προσωπικού πραγματοποιείται και μέσω του Intranet που είναι το σύστημα εσωτερικής επικοινωνίας της Τράπεζας. Σε ότι αφορά τις πολιτικές της Τράπεζας για τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, πρέπει να σημειωθεί ότι γίνεται συστηματική καταγραφή των



παραπόνων από πελάτες και επιχειρηματικούς συνεργάτες και ακολούθως προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων που προκύπτουν στη μεταξύ τους σχέση.

Η ανάπτυξη προγραμμάτων Ε.Κ.Ε. επηρεάζει αρκετά τη διαμόρφωση της στρατηγικής της Πειραιώς, γεγονός που αποδεικνύεται από την απόφαση της Ανώτατης Διοίκησης για τη σύσταση ανεξάρτητης Περιβαλλοντικής Υπηρεσίας. Η Υπηρεσία μεταφέρει τις ιδέες της και εσωτερικά και είναι σε επαφή με την Ανώτατη Διοίκηση για το σχεδιασμό της περιβαλλοντικής δράσης της Τράπεζας.

Ωστόσο η έννοια της Ε.Κ.Ε. δεν περιλαμβάνεται στο όραμα-αποστολή της επιχείρησης.

<sup>2</sup>

Για την ασφαλέστερη λειτουργία της Τράπεζας και τη διασφάλιση της πιστότητας στις συναλλαγές αλλά και στη διαφήμιση της Τράπεζας λειτουργεί Επιτροπή Ελέγχου, η οποία αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. της Τράπεζας. Μεταξύ άλλων η Επιτροπή φροντίζει και για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των ορκωτών ελεγκτών – λογιστών, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.<sup>3</sup>

Συγκριτικά με άλλους κλάδους, η σημασία της Ε.Κ.Ε. για τις ίδιες τις επιχειρήσεις είναι μεγαλύτερη, γιατί σύμφωνα με τον Προϊστάμενο της Περιβαλλοντικής Υπηρεσίας, οι Τράπεζες αντιμετωπίζονται συχνά αρνητικά από τον κόσμο, δεν έχουν αυτό που συνηθίζουμε να λέμε “καλό όνομα”. Άρα αρμοδιότητα του τμήματος Ε.Κ.Ε. της εκάστοτε Τράπεζας πρέπει να είναι και η αντιστροφή αυτού του αρνητικού κλίματος. Ωστόσο, ο κ. Δημόπουλος δηλώνει ότι δυστυχώς στον τραπεζικό κλάδο δεν εφαρμόζεται στην πράξη η Ε.Κ.Ε. Εξαντλείται μόνο στο επίπεδο των χορηγιών, ενώ το πραγματικό νόημα του όρου Ε.Κ.Ε. το υπερβαίνει κατά πολύ.<sup>4</sup>

## **6.2 Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.**

Η κοινωνική ευθύνη διέπει την Εμπορική Τράπεζα από την εποχή της σύστασής της ως Ανώνυμης Εταιρίας (1907) – στις δεδομένες συνθήκες κάθε φορά. Η έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης είναι ενσωματωμένη στο όραμα-αποστολή της επιχείρησης.

Με βάση τα αποτελέσματα της πρωτογενούς έρευνας, οι ενέργειες της επιχείρησης σε θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης αφορούν πολλά και διαφορετικά κοινωνικά και

περιβαλλοντικά θέματα και δεν ακολουθείται μια στοχευμένη και επιλεκτική υποστήριξη κοινωφελών σκοπών. Το κύριο ενδιαφέρον της επιχείρησης επικεντρώνεται στους εξής τομείς ΕΚΕ:

- α) Ταυτότητα της Τράπεζας (όραμα, αρχές, αξίες, στρατηγική)
- β) Οικονομική διάσταση (εταιρική διακυβέρνηση, μέτοχοι, πελάτες, προμηθευτές, οικονομική αξία)
- γ) Κοινωνική διάσταση (ανθρώπινο δυναμικό, κοινωνία)
- δ) περιβαλλοντική διάσταση (πολιτική και επιδόσεις)
- ε) Αξιολόγηση από ανεξάρτητους τρίτους φορείς για λογαριασμό διεθνών χρηματιστηριακών δεικτών

Το κυριότερο κριτήριο με βάση το οποίο επιλέχθηκαν οι βασικοί άξονες προτεραιότητας σε θέματα ΕΚΕ είναι η αξιολόγηση των θεμάτων που θέτουν τα ενδιαφερόμενα μέρη. Με γνώμονα τη στενή σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ επιχείρησης και κοινωνίας, η Τράπεζα φέρει ευθύνες απέναντι σε όλα τα άτομα, ομάδες ή οργανισμούς που επηρεάζουν ή επηρεάζονται από τη στρατηγική, τις πολιτικές και βέβαια τις ενέργειές της. Η Διοίκηση είναι σε θέση να αποφασίζει σωστά μόνο όταν λαμβάνει υπόψιν της την επίδραση που θα έχουν αυτές σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη .

Σύμφωνα με την κα.Κοβλακά (προϊσταμένη του τμήματος ΕΚΕ της Εμπορικής Τράπεζας) το βασικότερο κίνητρο για την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα από μια επιχείρηση είναι η ενίσχυση της φήμης της και η διαρκής βελτίωση της δημόσιας εικόνας της. Η βελτίωση της φήμης προέρχεται από την αναγνώριση της βελτιωμένης αξίας του καταναλωτή, την προσοχή προς τους υπαλλήλους και προς το περιβάλλον, τον σεβασμό για τους προμηθευτές, το ιστορικό στα ανθρώπινα δικαιώματα και την επένδυση σε τοπικές κοινότητες.

Ακολούθως θεωρεί ότι σημαντικό όφελος για την εκάστοτε επιχείρηση είναι η βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων της, καθώς πιστεύει ότι σχετίζονται σε κάποιο βαθμό με την κοινωνική δράση της επιχείρησης. Είναι στην ουσία μια σχέση win-win και για την κοινωνία και για τις επιχειρήσεις. Κίνητρα αποτελούν εξάλλου και η βελτίωση του εργασιακού κλίματος εντός της επιχείρησης , όπως και η θετική συνεισφορά στο κοινωνικό σύνολο. Αντίθετα αποκρούει την προαναφερθείσα άποψη επικριτών της ΕΚΕ ότι κίνητρο αποτελούν τα έμμεσα οικονομικά οφέλη (όπως π.χ. φοροελαφρύνσεις). Συμπερασματικά, τα προγράμματα Ε.Κ.Ε. μπορούν να δώσουν προστιθέμενη αξία στις δραστηριότητες της εταιρείας, καθώς και σημαντικά άμεσα και

έμμεσα επιχειρηματικά οφέλη σε μακροπρόθεσμη βάση, που όπως αναφέρθηκε είναι αύξηση της καλής εταιρικής φήμης, η αύξηση του ενδιαφέροντος των πελατών, η θετικότερη αντιμετώπιση από τα ΜΜΕ και τα καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα.

Το τμήμα ΕΚΕ της Εμπορικής Τράπεζας θεωρεί ότι στην πράξη και συγκεκριμένα τώρα για την Εμπορική Τράπεζα το μεγαλύτερο όφελος που έχει αποκομίσει μέχρι στιγμής η Τράπεζα από την ανάπτυξη προγραμμάτων ΕΚΕ είναι η ενίσχυση της μακροπρόθεσμης εταιρικής αξίας της.

Η κοινωνική δράση της Τράπεζας δημοσιοποιείται μέσω των εκθέσεων ΕΚΕ που εκδίδει από το έτος 2003, καθώς και ηλεκτρονικά στην ιστοσελίδα της επιχείρησης. Το προσωπικό της επιχείρησης έχει ενστερνιστεί αρκετά τις ενέργειες Ε.Κ.Ε. και συμμετέχει σε αυτές σε κάποιο βαθμό, όχι όμως ακόμα ιδιαίτερα ικανοποιητικό. Παράλληλα, η Τράπεζα καταγράφει και επιλύει παράπονα από πελάτες και επιχειρηματικούς συνεργάτες, καθώς όπως ήδη αναφέρθηκε τα θέματα και τα παράπονα που θέτουν τα ενδιαφερόμενα μέρη καθορίζουν στο μεγαλύτερο βαθμό τους τομείς που επικεντρώνεται το κοινωνικό ενδιαφέρον της Εμπορικής.

Η Εμπορική διασφαλίζει την ειλικρίνεια και την ποιότητα στα συμβόλαια, τις συναλλαγές και τη διαφήμιση μέσω της εποπτείας από τις αρμόδιες αρχές της Τράπεζας που είναι η εσωτερική επιθεώρηση και τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, καθώς και η νομική υπηρεσία. Συγκεκριμένα, η Δ/ση Επιθεώρησης, αναφέρεται στο Δ.Σ. μέσω της Επιτροπής Ελέγχου και βρίσκεται σε διαρκή επαφή και επικοινωνία με την Επιτροπή Ελέγχου, έτσι ώστε να διασφαλίζονται οι άριστες συνθήκες για την άσκηση των καθηκόντων της. Η Δ/ση Επιθεώρησης διενεργεί ελέγχους σε όλες τις Μονάδες του Ομίλου της Εμπορικής Τράπεζας, με βάση το εγκεκριμένο από την Επιτροπή Ελέγχου ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης.

Η ανάπτυξη προγραμμάτων ΕΚΕ επηρεάζει τη στρατηγική της επιχείρησης, αλλά και αντίστροφα, η στρατηγική επηρεάζει τα προγράμματα ΕΚΕ. Από τη "φιλοσοφία" της ΕΚΕ άλλωστε, αλλά και από τις κατευθυντήριες γραμμές του GRI προκύπτει ότι η ένταξη της Εταιρικής Υπευθυνότητας στο επιχειρησιακό σχέδιο μιας εταιρείας είναι "κοινή λογική" για τη βιωσιμότητά της, σύμφωνα με τις απόψεις του τμήματος ΕΚΕ της Εμπορικής.

Στην ερώτηση για το κατά πόσον στην πράξη είναι ικανοποιητική η εφαρμογή ΕΚΕ στον τραπεζικό κλάδο στην Ελλάδα, η Εμπορική απαντά ότι η κοινωνική

υπευθυνότητα δεν έχει αναπτυχθεί ακόμα σε μεγάλο βαθμό από τις Τράπεζες, παρόλο που θεωρεί ότι σε σχέση με άλλους κλάδους, στον τραπεζικό η σημασία της ΕΚΕ για τις ίδιες τις επιχειρήσεις είναι μεγαλύτερη, όπως μεγαλύτερα είναι και τα πιθανά οφέλη που θα αποκομίσουν από την εφαρμογή της.<sup>5</sup>

### 6.3 Marfin Egnatia Bank

Η Marfin είναι μια διαρκώς αναπτυσσόμενη Τράπεζα και αντιλαμβάνεται τη σπουδαιότητα της ένταξης κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων στις επιχειρηματικές της πρακτικές. Ωστόσο, η έννοια της ΕΚΕ προς το παρόν τουλάχιστον δεν περιλαμβάνεται στο όραμα- αποστολή της Τράπεζας.

Οι κεντρικοί άξονες του προγράμματος ΕΚΕ, όπως ανακοινώθηκε για την επόμενη τριετία, συμπεριλαμβάνουν την Προστασία Δασών, την αποκατάσταση ζημιών από τις πυρκαγιές στην Πελοπόννησο και την αρωγή σε ανθρώπους, με δράσεις όπως ο Ραδιομαραθώνιος, το πρόγραμμα "Αθλητισμός στη γειτονιά", την βοήθεια σε πυρόπληκτους, καθώς και τη δημιουργία ιδρύματος Υγείας, σκοπός του οποίου θα είναι η αρωγή σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος που αντιμετωπίζουν ασθένειες, οι οποίες απαιτούν θεραπείες υψηλής ποιότητας και κόστους. Οι ενεργειές της συνεπώς αφορούν πολλά και διαφορετικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα.

Το κύριο κριτήριο με βάση το οποίο έγινε η επιλογή των θεμάτων αυτών είναι η αντιμετώπιση των ιδιαίτερα προβεβλημένων προβλημάτων της κοινωνίας και του περιβάλλοντος με το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ότι τα περισσότερα από αυτά τα θέματα βρέθηκαν στο επίκεντρο της δημοσιότητας και απασχόλησαν μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας για μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι πόροι, η δυναμική αλλά και το υψηλό επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό του Ομίλου, επιτρέπουν την ανάπτυξη πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην αντιμετώπιση μεγάλων προβλημάτων της εποχής, θεωρεί η Διοίκηση της Τράπεζας.<sup>6</sup> Σίγουρα όμως η ανάληψη πρωτοβουλιών για τα προβλήματα αυτά αποσκοπεί και στην επίτευξη της μεγαλύτερης κατά το δυνατόν προβολής για την Τράπεζα. Η εκτίμηση αυτή προκύπτει μόνο από την έρευνα των δευτερογενών στοιχείων, καθώς η Τράπεζα δεν συμπλήρωσε το σχετικό ερωτηματολόγιο.

Εντύπωση προκαλεί και η μεγάλη προβολή από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης του προγράμματος ΕΚΕ της Marfin για την επόμενη τριετία. Από το γεγονός αυτό προκύπτει ότι το μεγαλύτερο όφελος για την Τράπεζα από την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ είναι η βελτίωση της φήμης της επιχείρησης.

Στην περίπτωση της Marfin οξύμωρο είναι το γεγονός ότι παρά την τεράστια προβολή και δημοσιότητα του κοινωνικού και περιβαλλοντικού της έργου από την τηλεόραση, η Τράπεζα δεν εκδίδει μέχρι στιγμής τουλάχιστον έντυπα κοινωνικού απολογισμού.

Το προσωπικό της Marfin είναι αρκετά ενημερωμένο για τις δράσεις ΕΚΕ της Marfin και στο μέλλον αναμένεται να συμμετέχει και ενεργά στις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει η Τράπεζα, αφού όπως επισημάνθηκε και στο κεφάλαιο με τίτλο :” Το κοινωνικό πρόσωπο της Marfin Egnatia Bank” ,η Marfin έχει δημιουργήσει πολύ πρόσφατα το sHOPE που είναι μια μεγάλη αποθήκη στην οποία εργαζόμενοι στην Τράπεζα αλλά και τις άλλες εταιρείες που ανήκουν στην MIG, προσφέρουν ρούχα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και άλλα προϊόντα, τα οποία ακολούθως δίδονται σε φορείς και οικογένειες που τα χρειάζονται.<sup>7</sup>

Από τα δευτερογενή στοιχεία της έρευνας δεν προκύπτουν απαντήσεις για το ποια ακριβώς χρονολογία δημιουργήθηκε ανεξάρτητο τμήμα ΕΚΕ της Τράπεζας, για τη σχέση ΕΚΕ και στρατηγικής της Τράπεζας, για τις πολιτικές διασφάλισης της ειλικρίνειας και της ποιότητας στα συμβόλαια και στις συναλλαγές της, για την καταγραφή παραπόνων από πελάτες και επιχειρηματικούς συνεργάτες και τέλος για τις εκτιμήσεις της εταιρείας για την πορεία της ΕΚΕ στον κλάδο και τη σύγκριση της σπουδαιότητας της για τις εταιρείες του τραπεζικού κλάδου σε σχέση με άλλους κλάδους.

#### **6.4 EFG Eurobank Εργασίας Α.Ε.**

Η Eurobank αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα της εφαρμογής της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, καθώς και την αξία που προσδίδουν οι δράσεις ΕΚΕ μακροχρόνια στην επιχείρηση. Ωστόσο, δεν υπάρχει ανεξάρτητο τμήμα ΕΚΕ και η Διεύθυνση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης υπάγεται στον Τομέα Εταιρικής Επικοινωνίας.

Το κοινωνικό έργο της επιχείρησης ξεκινά από τις αξίες και το όραμά της και εκτείνεται ως τις συνθήκες εργασίας για το προσωπικό της, τη δραστηριοποίηση στον τομέα του αθλητισμού και του πολιτισμού, την περιβαλλοντική προστασία, καθώς και την ανάληψη δράσεων για την παιδεία. Ακολουθεί δηλαδή μια πολυδιάστατη πολιτική κοινωνικής ευθύνης και με τις δράσεις της καλύπτει όλο το φάσμα της Ε.Κ.Ε.. Τα κριτήρια, με βάση τα οποία επιλέχθηκαν οι κύριοι τομείς της κοινωνικής δράσης της επιχείρησης, ήταν πρωτίστως η πάγια πολιτική της Eurobank για την ανάδειξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της, μέσα από την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων επιλογής, εκπαίδευσης, αξιολόγησης και ανταμοιβής, αναγνωρίζοντας ότι το πολυτιμότερο κεφάλαιό της, που προσθέτει αξία στην επιχειρηματική της δράση, είναι το ανθρώπινο δυναμικό της.

Δευτερευόντως, κριτήριο αποτελεί και η αξιολόγηση των θεμάτων που θέτουν τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως πελάτες, προμηθευτές κτλ.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που έδωσε η κα. Σοφιανού Μαριάννα (Υπεύθυνη Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Eurobank ) το βασικότερο όφελος από την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ για μια επιχείρηση είναι η θετική συνεισφορά στο κοινωνικό σύνολο. Τα ενδιαφερόμενα μέρη δημιουργούν το περιβάλλον, στο οποίο λειτουργεί και αναπτύσσεται μια επιχείρηση και ως εκ τούτου η προστασία και βιωσιμότητά του αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της ύπαρξης της ίδιας της επιχείρησης. Άρα μια ευαισθητοποιημένη κοινωνικά πολιτική που προσδίδει αξία στο κοινωνικό σύνολο που δραστηριοποιείται η Τράπεζα , κατ' επέκταση και σε βάθος χρόνου θα προσδώσει μεγαλύτερη αξία και στην ίδια την επιχείρηση. Ιδιαίτερα σπουδαίο όφελος όμως θεωρεί και την απήχηση που έχει στο ηθικό των εργαζομένων και συνεπώς και στην αποδοτικότητά τους η εφαρμογή δράσεων ΕΚΕ .Είναι αποδεδειγμένο πιστεύει ότι το προσωπικό μιας επιχείρησης εργάζεται με μεγαλύτερη διάθεση γνωρίζοντας ότι η επιχείρηση προσφέρει σημαντικό έργο στην κοινωνία που και οι ίδιοι ζούνε. Η βελτίωση λοιπόν του εργασιακού κλίματος είναι σημαντικότερο όφελος για την εκάστοτε επιχείρηση. Η βελτίωση της φήμης της επιχείρησης και των οικονομικών της αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται ως οφέλη για την επιχείρηση , χωρίς όμως να αξιολογούνται ως ιδιαίτερα σημαντικά. Χαρακτηριστικό είναι ότι τα έμμεσα οικονομικά οφέλη (όπως π.χ. οι φοροελαφρύνσεις ) δεν απορρίπτονται ως ένα έστω μικρό, υπαρκτό όμως προσδοκώμενο όφελος για μια επιχείρηση στην απόφασή της να υιοθετήσει πρακτικές ΕΚΕ.

Συγκεκριμένα τώρα για την Eurobank ,στην πράξη τα μέχρι στιγμής οφέλη της από την εφαρμογή δράσεων ΕΚΕ εντοπίζονται με κέντρο την ίδια την επιχείρηση , καθώς

σημαντικότερα οφέλη χαρακτηρίζονται η βελτίωση της εταιρικής εικόνας και η βελτίωση του εργασιακού κλίματος εντός της επιχείρησης.

Η κοινωνική δράση της Eurobank δημοσιοποιείται μέσω εντύπων κοινωνικού απολογισμού και εκθέσεων για την ΕΚΕ, τα οποία ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα της επιχείρησης και εξυπηρετούν τόσο εσωτερικούς, όσο και εξωτερικούς χρήστες. Επιπρόσθετα, η εταιρεία πραγματοποιεί συχνά εκδηλώσεις στη διάρκεια των οποίων δημοσιοποιεί τις δράσεις ΕΚΕ που πραγματοποιεί. Παράλληλα η ενημέρωση του κοινού για τις κοινωνικές δράσεις της Eurobank επιτυγχάνεται και μέσω σχετικών άρθρων σε εφημερίδες και περιοδικά και ειδικότερα σε ειδικά ένθετα που συχνά περιλαμβάνουν οι εφημερίδες για την πορεία της ΕΚΕ στην Ελλάδα. Τέλος, υπάρχει και ειδική ιστοσελίδα στο διαδίκτυο ([www.megalistigmi.gr](http://www.megalistigmi.gr)) που περιέχει αναλυτικές ενημερώσεις για την κοινωνική δράση της Eurobank.

Το προσωπικό της επιχείρησης έχει ενστερνιστεί σε μεγάλο βαθμό τα προγράμματα Ε.Κ.Ε. της Τράπεζας, ενώ τους δίνεται και η ευκαιρία να συμμετάσχουν σε διάφορες εκδηλώσεις που οργανώνονται από την εταιρεία με θέμα την κοινωνική της δράση. Σε ό,τι αφορά τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη, η πολιτική της Eurobank είναι να καταγράφει και ακολούθως να επιλύει παράπονα από πελάτες και επιχειρηματικούς συνεργάτες.

Στην ερώτηση για το κατά πόσον στην πράξη είναι ικανοποιητική η εφαρμογή ΕΚΕ στον τραπεζικό κλάδο στην Ελλάδα, η Υπεύθυνη Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Eurobank απαντά ότι η κοινωνική υπευθυνότητα είναι ανεπτυγμένη σε μεγάλο βαθμό από τις Τράπεζες.<sup>8</sup>

Τα ερωτήματα που δεν συμπληρώθηκαν σχετίζονταν με το εάν η ανάπτυξη προγραμμάτων ΕΚΕ επηρεάζει τη στρατηγική της επιχείρησης και για το πόσο μεγάλη είναι η σημασία της ΕΚΕ για τις ίδιες τις επιχειρήσεις στον τραπεζικό κλάδο σε σχέση με άλλους κλάδους. Επίσης, δεν δηλώθηκε από την Eurobank εάν διασφαλίζει με κάποιο τρόπο την ειλικρίνεια και την ποιότητα σε όλα της τα συμβόλαια, τις συναλλαγές και τη διαφήμιση (π.χ. πρόνοιες για την προστασία του καταναλωτή, αποφυγή αθέμιτου ανταγωνισμού κλπ).

## 6.5 Τράπεζα Κύπρου

Η επιχείρηση, από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσής της, έχει ως στόχο την επιδίωξη της βιώσιμης ανάπτυξης. Η έννοια της ΕΚΕ είναι περιγραφικά ενσωματωμένη στη δήλωση του οράματος-αποστολής της Τράπεζας.

Οι ενέργειες που αναλαμβάνει σε θέματα ΕΚΕ αφορούν πολλά και διαφορετικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα . Οι τομείς που επικεντρώνεται το ενδιαφέρον της Τράπεζας είναι του πολιτισμού, της εκπαίδευσης και της υγείας. Τα κριτήρια με βάση τα οποία επιλέχθηκαν οι συγκεκριμένοι τομείς ενδιαφέροντος και κοινωνικής προσφοράς δεν είναι γνωστά, καθώς η Τράπεζα δεν συμπλήρωσε το ερωτηματολόγιο της έρευνας . Με βάση τα δευτερογενή στοιχεία της έρευνας διαφαίνεται πως βασικό κριτήριο για την Τράπεζα είναι η κάλυψη των θεμάτων που θέτουν τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η Τράπεζα απασχολείται ιδιαίτερα με την καταγραφή και την προσπάθεια επίλυσης παραπόνων από πελάτες και επιχειρηματικούς συνεργάτες.<sup>9</sup>

Η κοινωνική δράση της επιχείρησης δημοσιοποιείται μέσω της ιστοσελίδας της –όπου όμως δεν υπάρχει διαρκής ενημέρωση – και άρθρων σε περιοδικά. Γενικότερα όμως η Τράπεζα Κύπρου δεν δημοσιοποιεί σε ικανοποιητικό βαθμό τις δράσεις που αναλαμβάνει και μέχρι σήμερα δεν έχει προχωρήσει στην έκδοση κοινωνικών απολογισμών.

Το απασχολούμενο προσωπικό ενημερώνεται για τις κοινωνικές πρωτοβουλίες της επιχείρησης μέσω διμηνιαίας εσωτερικής έκδοσης (“ On Line”), η οποία δεν αφορά όμως αμιγώς το θέμα της κοινωνικής προσφοράς της Τράπεζας . Γενικότερα, το προσωπικό της Τράπεζας δεν φάνηκε να είναι αρκετά ενήμερο για τις ενέργειες ΕΚΕ που αναλαμβάνει.

Οι ερωτήσεις που δεν καλύφθηκαν από τις δευτερογενείς πηγές αφορούσαν τα εκτιμώμενα οφέλη από την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ, την ύπαρξη ή μη



πολιτικών διασφάλισης της ειλικρίνειας και της πιστότητας των συμβολαίων της , τη σχέση μεταξύ της ΕΚΕ και των οικονομικών αποτελεσμάτων της εταιρείας και βέβαια τις εκτιμήσεις της εταιρείας για την πορεία της ΕΚΕ στον κλάδο και τη σύγκριση της σπουδαιότητας της για τις εταιρείες του τραπεζικού κλάδου σε σχέση με άλλους κλάδους.

## 6.6 Alpha Bank

Κοινωνική δράση η Alpha Bank είχε από ιδρύσεώς της. Τότε όμως δεν υπήρχε ως έννοια η εταιρική κοινωνική ευθύνη. Για τον σκοπό αυτό η Τράπεζα και σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εποχής, προέβη από τον Αύγουστο του 2006 στη σύσταση Τμήματος ΕΚΕ και από τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους στη σύσταση ειδικής Ομάδος Έργου για θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Η Alpha Bank, στο πλαίσιο της προσφοράς της στο κοινωνικό σύνολο, μεριμνά για το ανθρώπινο δυναμικό της και το εργασιακό περιβάλλον, την προστασία της φύσεως, την κοινωνική και πολιτιστική ζωή του τόπου. Στρέφει δηλαδή το ενδιαφέρον της σε πολλά και διαφορετικά περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα. Η τράπεζα αναπτύσσει σαφή και ολοκληρωμένη περιβαλλοντική πολιτική. Στο πλαίσιο αυτό, δεσμεύεται για την αντιμετώπιση των άμεσων και έμμεσων συνεπειών από τη λειτουργία της στο περιβάλλον και θέτει μετρήσιμους στόχους σε τομείς όπως:

- Η τήρηση των περιβαλλοντικών αρχών από τους προμηθευτές της.
- Η ενημέρωση των εργαζομένων και η ενίσχυση της οικολογικής τους συνείδησης.
- Η απαγόρευση του καπνίσματος.
- Η εξοικονόμηση ενέργειας και η μείωση των εκπεμπόμενων ρύπων.
- Η εξοικονόμηση νερού, η ανακύκλωση υλικών κ.ά.<sup>10</sup>

Η στρατηγική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας επικεντρώνεται στο τρίπτυχο Ανθρώπινο Δυναμικό-Κοινωνία-Περιβάλλον. Οι τομείς Ε.Κ.Ε. επιλέχθηκαν με βάση στους δείκτες του Πλαισίου Εκδόσεως Απολογισμών του Global Reporting Initiative, καθώς και σε συνάρτηση με τη μέσο και μακροπρόθεσμη στρατηγική της.

Το κοινωνικό έργο της επιχείρησης δημοσιοποιείται με τα Δελτία Τύπου που ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα της , καθώς και με τη δημοσιοποίηση των κοινωνικών απολογισμών και εκθέσεων Ε.Κ.Ε. της Τράπεζας.

Η κα.Πατακάκη- Υπεύθυνη Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Alpha Bank- θεωρεί πως τα κοινωνικά προγράμματα που υιοθετεί η Τράπεζα έχουν ως πρώτιστο κίνητρο

τη θετική συνεισφορά στο κοινωνικό σύνολο, αλλά επιπλέον στοχεύουν να ενισχύσουν σε μεγάλο βαθμό τη φήμη και τη δημόσια εικόνα της. Δευτερευόντως αναγνωρίζει ως κίνητρο τη βελτίωση των οικονομικών της αποτελεσμάτων και τη συμβολή στη βελτίωση του εργασιακού κλίματος εντός της επιχείρησης. Χαρακτηριστικό είναι ότι και η Alpha Bank αναγνωρίζει και τα έμμεσα οικονομικά οφέλη (φοροελαφρύνσεις) της άσκησης Ε.Κ.Ε., χωρίς όμως να θεωρούνται ως ένα από τα κύρια κίνητρα της κοινωνικής και περιβαλλοντικής δράσης.

Στην πράξη τα οφέλη που η Τράπεζα αξιολογεί ότι προέκυψαν μέχρι στιγμής από την εφαρμογή των προγραμμάτων Ε.Κ.Ε. αφορούν βασικά το κοινωνικό σύνολο και ακολούθως την ίδια την επιχείρηση. Για την ίδια τα οφέλη που θεωρεί ότι είχε περιορίζονται στη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος μέσω των δράσεων που αναπτύσσονται στον άξονα του Ανθρωπίνου Δυναμικού και στην ενίσχυση της φήμης της Τράπεζας.

Η έννοια της ΕΚΕ είναι ενσωματωμένη στο όραμα-αποστολή της Alpha Bank και κατά συνέπεια επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τη λήψη αποφάσεων από την Ανώτατη Διοίκηση της Τράπεζας. Η κοινωνική ευθύνη της Alpha Bank αναπτύσσεται και εφαρμόζεται μέσα από το σύστημα αξιών, στόχων και δράσεων που διέπουν τη διακυβέρνηση της Τράπεζας. Ο άνθρωπος και ο σεβασμός των ανθρωπίνων αξιών, αποτελούν απόλυτη προτεραιότητα για την Τράπεζα. Μαζί με την αποδοτική διαχείριση των οικονομικών πόρων και τον εκσυγχρονισμό των τεχνολογικών μέσων, αποτελούν τον οδηγό κάθε συναλλαγής ή επικοινωνίας με πελάτες και με μετόχους. Συμπερασματικά, η στρατηγική της επηρεάζεται καθοριστικά από την ανάπτυξη προγραμμάτων Ε.Κ.Ε.

Το σύνολο των εργαζόμενων είναι αρκετά ενημερωμένο για το κοινωνικό έργο της εταιρείας και έχει ενστερνιστεί τις ενέργειες Ε.Κ.Ε. Σε σχέση με τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη, η πολιτική της Alpha Bank είναι να καταγράφει και να επιλύει παράπονα από πελάτες και επιχειρηματικούς συνεργάτες. Παράλληλα αναπτύσσει πολιτικές για αποφυγή του αθέμιτου ανταγωνισμού και για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των συμβολαίων της.

Η άποψη της κας Πατακάκη για το κατά πόσο είναι ικανοποιητική στην πράξη η άσκηση κοινωνικής υπευθυνότητας στον τραπεζικό κλάδο είναι ότι η έννοια είναι ακόμα σχετικά νέα στις ελληνικές επιχειρήσεις και άρα αξιολογείται με μέτριο βαθμό η εφαρμογή της.<sup>11</sup>

Το ερώτημα που δεν απαντήθηκε αφορά τη σύγκριση του προσδοκώμενου οφέλους από την εφαρμογή πρακτικών Ε.Κ.Ε. για τις εταιρείες του τραπεζικού κλάδου σε σχέση με άλλους κλάδους.

#### Σημειώσεις

1. Έκθεση Εταιρικής Υπευθυνότητας Τράπεζας Πειραιώς 2007
2. Στοιχεία από συνέντευξη – συμπλήρωση ερωτηματολογίου από τον κ.Δημόπουλο, προϊστάμενο της Υπηρεσίας Περιβαλλοντικών Θεμάτων (2009)
3. Έκθεση Εταιρικής Υπευθυνότητας Τράπεζας Πειραιώς 2007
4. Στοιχεία από συνέντευξη – συμπλήρωση ερωτηματολογίου από τον κ.Δημόπουλο, προϊστάμενο της Υπηρεσίας Περιβαλλοντικών Θεμάτων (2009)
5. Στοιχεία από συμπλήρωση ερωτηματολογίου από τον κα. Κοβλακά, προϊσταμένη του τμήματος ΕΚΕ της Εμπορικής Τράπεζας(2009)
6. "Ίδρυμα Marfin (Marfin Foundation): Για τον άνθρωπο, την κοινωνία, το περιβάλλον",(2009) ([www.eurocharity.org/article.php?article\\_id=4994](http://www.eurocharity.org/article.php?article_id=4994) - 35k)
7. [www.egnatiabank.gr](http://www.egnatiabank.gr) (2008)
8. Στοιχεία από συμπλήρωση ερωτηματολογίου από την κα. Σοφιανού -Υπεύθυνη Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Eurobank (2009)
9. [www.bankofcyprus.gr](http://www.bankofcyprus.gr) (2008)
10. Απολογισμός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης Alpha Bank 2007
11. Στοιχεία από συμπλήρωση ερωτηματολογίου από την κα.Πατακάκη- Υπεύθυνη Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Alpha Bank (2009)

## Επίλογος- Συμπεράσματα-Προτάσεις

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη παρουσιάζει σημαντικές ιδιαιτερότητες στην ελληνική αγορά που σχετίζονται κυρίως με το γεγονός ότι η ΕΚΕ αποτελεί ένα νέο, διαρκώς μεταβαλλόμενο ,περιβάλλον για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, άμεσα συνδεδεμένο με ευκαιρίες αλλά και ρίσκα, αφού επαναπροσδιορίζει το πλαίσιο διοίκησης, θέτει ζητήματα επιχειρησιακής κουλτούρας και ωθεί στη διερεύνηση και διαχείριση αλλαγών. <sup>1</sup>Ταυτόχρονα είναι ακόμα σε χαμηλά επίπεδα το ποσοστό των εγχώριων καταναλωτών που έχουν συνειδητοποιήσει και αποδεχθεί τον υπεύθυνο αλλά και εθελοντικό ρόλο των επιχειρήσεων στην ανάληψη πρωτοβουλιών Ε.Κ.Ε. , με αποτέλεσμα οι πρωτοβουλίες αυτές συχνά να αντιμετωπίζονται με καχυποψία θωρώντας ως κίνητρο τη διαφήμιση και την προβολή της εταιρείας με αποκλειστικό σκοπό την αύξηση των κερδών της. <sup>2</sup>Υπάρχει μια γενικότερη αντίληψη ότι η κοινωνική υπευθυνότητα και οι σχετικές δράσεις σε εταιρικό επίπεδο, υποδηλώνουν ιδιοτέλεια. Και αυτό γιατί η ίδια η φύση των εταιρειών, και άρα η οποιαδήποτε δραστηριοποίησή τους, υποδηλώνει ή συνεισφέρει, στο σκοπό της ύπαρξής τους, το κέρδος. Η διαμορφωθείσα αυτή αντίληψη όμως οφείλεται όπως αναπτύσσεται στις επόμενες παραγράφους και στις ίδιες τις επιχειρήσεις. Οι προαναφερόμενοι παράγοντες έχουν συντελέσει στο να έχει δημιουργηθεί ένα ιδίομορφο κλίμα σχετικά με την εταιρική υπευθυνότητα στην Ελλάδα, που θέτει σημαντικά ερωτήματα για το μέλλον της. <sup>3</sup>

Από την έρευνα προέκυψαν τόσο θετικά όσο και αρνητικά συμπεράσματα για την εξέλιξη της ΕΚΕ στον Τραπεζικό κλάδο. Το μόνο σίγουρο είναι ότι η ΕΚΕ είναι πλέον γεγονός για τις επιχειρήσεις του κλάδου στην Ελλάδα και δεν είναι απλά μια μοντέρνα τάση που γρήγορα θα ξεπεραστεί. Πλέον έχει γίνει αντιληπτό σε μεγάλο βαθμό ότι η ΕΚΕ στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον δεν είναι επιλογή αλλά αναγκαιότητα.

Σύμφωνα με τα πρωτογενή αλλά και δευτερογενή στοιχεία που συλλέχθηκαν, φαίνεται ότι οι εταιρείες του ελληνικού τραπεζικού κλάδου που είναι μέλη του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη εφαρμόζουν ποικίλες δράσεις στο πεδίο της

Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Ο κατακερματισμός των ενεργειών σε πολλά και διαφορετικά κοινωνικά ή περιβαλλοντικά θέματα αντί μιας στοχευμένης, επιλεκτικής και εις βάθος υποστήριξης κοινωφελών σκοπών, καταδεικνύει το έλλειμμα στρατηγικής προσέγγισης της ΕΚΕ. Συμπερασματικά, οι δράσεις και οι σκοποί που υπηρετούν διαχέονται σε πολλά και διαφορετικά θέματα, πολλά εκ των οποίων ελάχιστη σύνδεση έχουν με το πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους. Επιχειρούν δηλαδή κατά κάποιον τρόπο να μοιράσουν την “πίτα” του κοινωνικού μερίσματος σε πολυάριθμους κοινωνικούς φορείς, στην ουσία διακυβεύοντας την επίτευξη των κοινωνικών σκοπών. Εξαίρεση σε ένα βαθμό αποτελεί η Τράπεζα Πειραιώς, η οποία και εστιάζει περισσότερο στους τομείς του πολιτισμού και του περιβάλλοντος, ακολουθώντας κατ’ επέκταση μια περισσότερο στοχευμένη στρατηγική ΕΚΕ.

Οι ενέργειες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης καταλαμβάνουν ασφαλώς περίοπτη θέση ως χαρακτηριστικό της ταυτότητας των περισσότερων από τις επιχειρήσεις που εξετάστηκαν, στοιχείο που αποδεικνύει τη διαρκώς αυξανόμενη έμφαση σε ενέργειες ΕΚΕ. Χαρακτηριστικό άλλωστε είναι ότι αρκετές από τις επιχειρήσεις έχουν ενσωματώσει την έννοια της ΕΚΕ στο όραμα-αποστολή τους. Ωστόσο, οι δράσεις ΕΚΕ αναπτύσσονται ευκαιριακά στην πλειονότητα των περιπτώσεων χωρίς να αντικατοπτρίζουν μια εσωτερική πολιτική και δεσμευτικούς κώδικες συμπεριφοράς στο εσωτερικό της επιχείρησης. Έτσι παρατηρούμε να αποκαλούνται Προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης sporadικές χορηγίες ή φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, οι οποίες και ενέχουν πιο έντονα τη διάσταση της επικοινωνίας και καθίστανται κατά συνέπεια συχνά αντιληπτές ως απλό μέσο προβολής και επίτευξης δημοσιότητας. Τέτοιοι σκοποί ξεφεύγουν από το πραγματικό νόημα της ΕΚΕ. Αυτό ίσως οφείλεται στην έλλειψη βούλησης της Ανώτερης Διοίκησης των Τραπεζών να υποστηρίξουν συστηματικά και μακρόπνοα κοινωνικούς σκοπούς οι οποίοι δεν θα επιλέγονται με στενά οικονομικά κριτήρια ή κριτήρια δημοσιότητας. Στην πραγματικότητα όμως η ΕΚΕ έχει αξία μόνο όταν στόχος της Ανώτερης Διοίκησης είναι να εφαρμόζει τις αρχές της ΕΚΕ συστηματικά καθώς μόνο τότε είναι δυνατό να επιτευχθούν μετρήσιμα αποτελέσματα. Ορισμένοι θεωρούν την εταιρική κοινωνική ευθύνη ως μέρος των δημοσίων σχέσεων και άλλοι πάλι βαπτίζουν ως προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, προγράμματα marketing. Γεγονός παραμένει ότι η ΕΚΕ στην Ελλάδα βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε μία ανοδική πορεία, η οποία έως ένα βαθμό δικαιολογεί την έξαρση προβολής που σημειώνεται τα τελευταία χρόνια. Παρ’ όλα αυτά θα πρέπει να γίνει σαφές ότι Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν είναι μόνο η δημοσιότητα των δράσεων αναδάσωσης, ανακύκλωσης ή οτιδήποτε αγγίζει κοινωνικά ευαίσθητα ζητήματα των καιρών προκαλώντας συρροή δελτίων Τύπου, αλλά ένα πρίσμα μέσα

από το οποίο προσεγγίζει κανείς όλες τις εταιρικές δραστηριότητες. Η προβολή των κοινωνικών, φιλανθρωπικών και άλλων, πρωτοβουλιών έρχεται αντιμέτωπη με την καχυποψία του κοινού, που τείνει να χαρακτηρίσει τις ενέργειες αυτές ως ένα αμιγώς επικοινωνιακό τέχνασμα, ιδίως όταν διαπιστώνει ότι επενδύονται σοβαρά ποσά για τη διαφημιστική αξιοποίηση τέτοιων δράσεων.

Η θεσμοθετημένη άλλωστε απονομή αριστείων κοινωνικής προσφοράς είναι ενδεικτική του εναγκαλισμού διαφημιστικής επικοινωνίας και δράσεων ΕΚΕ. Η ενίσχυση της εταιρικής φήμης είναι μία από τις επιδιώξεις των ενεργειών ΕΚΕ και ασφαλώς επιτυγχάνεται και μέσα από την ορατότητα των δράσεων. Η ΕΚΕ όμως δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται –άρα και να υποβαθμίζεται- ως ένα ακόμα ερέθισμα δημοσιότητας.

Το πρώτο συνεπώς βήμα για την ορθή εφαρμογή ενός προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης είναι η επιλογή των κοινωνικών θεμάτων που θα υποστηριχθούν και η επιλογή των κοινωνικών πρωτοβουλιών οι οποίες και θα υποστηρίξουν τα επιλεγμένα θέματα. Τα θέματα αυτά θα πρέπει να είναι συναφή με τους στόχους και τις αξίες της επιχείρησης και οι δράσεις ΕΚΕ να παίξουν ρόλο στη διαμόρφωση της στρατηγικής της επιχείρησης. Μέχρι στιγμής η επιλογή των θεμάτων γίνεται κατά βάση με άξονα τα θέματα που θέτουν τα ενδιαφερόμενα μέρη (περιπτώσεις Εμπορικής-Κύπρου-Marfin-Πειραιώς και δευτερευόντως της Eurobank). Αναπτύσσουν δηλαδή επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη τους προκειμένου να διερευνήσουν και να προσεγγίσουν τις προσδοκίες τους εξασφαλίζοντας συνθήκες αμοιβαίας βιωσιμότητας. Σε δύο περιπτώσεις ( Εμπορικής Τράπεζας και Alpha Bank) παράλληλα με την αξιολόγηση των θεμάτων των ενδιαφερομένων μερών, η επιλογή στηρίχθηκε και στους δείκτες του Πλαισίου Εκδόσεως Απολογισμών του Global Reporting Initiative. Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις θα πρέπει και αυτές να ενημερωθούν για τα πρότυπα διαχείρισης που έχουν διαμορφωθεί σύμφωνα με τις επιταγές της Ε.Κ.Ε. Τα πρότυπα αυτά διαμορφώθηκαν και πιστοποιούνται από έγκυρους διεθνείς οργανισμούς και η εφαρμογή τους μπορεί να αποβεί επωφελής για τις επιχειρήσεις. Θετικά αποτιμάται ότι στην Εμπορική η ανάπτυξη προγραμμάτων ΕΚΕ επηρεάζει τη στρατηγική της επιχείρησης, αλλά και αντίστροφα, η στρατηγική επηρεάζει τα προγράμματα ΕΚΕ. Στο μέλλον εκτιμάται ότι η ανάληψη πρωτοβουλιών ΕΚΕ θα εντάσσεται όλο και περισσότερο στο στρατηγικό σχεδιασμό τους.

Ακολούθως η εφαρμογή των επιλεγμένων κοινωνικών πολιτικών θα πρέπει να εμπνέει το σύνολο του δυναμικού της επιχείρησης. Θα πρέπει δηλαδή να καλλιεργηθεί το πνεύμα της Ε.Κ.Ε. στα υποψήφια επιχειρηματικά στελέχη, ενώ τα ήδη υπάρχοντα στελέχη, θα πρέπει να εκπαιδευτούν σε ενδο-επιχειρησιακό επίπεδο. Η υιοθέτηση της

Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης πρέπει δηλαδή να ξεκινά από το εσωτερικό μιας επιχείρησης και ακολούθως να επεκτείνεται στο εξωτερικό περιβάλλον. Από την έρευνα που πραγματοποιήσαμε , εξάγουμε το συμπέρασμα ότι το προσωπικό των επιχειρήσεων ενημερώνεται για τις δράσεις ΕΚΕ , δεν έχει όμως ακόμα κατανοήσει σε απόλυτο ή έστω σε μεγάλο βαθμό τα προγράμματα ΕΚΕ των Τραπεζών. Παρατηρείται δηλαδή ότι οι επιχειρήσεις της έρευνας δεν ασχολούνται σε επαρκή βαθμό με την προώθηση των θεμάτων ΕΚΕ, στους εργαζομένους τους, αγνοώντας το ρόλο και τη δύναμη που έχουν ως θετικοί ή αρνητικοί πολλαπλασιαστές των δραστηριοτήτων τους. Εξαιρεση αποτελεί το προσωπικό της Eurobank το οποίο είναι ενημερωμένο σε μεγάλο βαθμό και συμμετέχει στις δράσεις ΕΚΕ της Τράπεζας. <sup>4</sup>

Παρά τα θετικά δείγματα γραφής που υπάρχουν από ορισμένες επιχειρήσεις του Τραπεζικού κλάδου, η ωρίμανση της ΕΚΕ στον κλάδο θα επιτευχθεί αν προσεγγιστεί στρατηγικά με διαφορετικό τρόπο , δηλαδή αν οι ενέργειες σχεδιαστούν για συγκεκριμένο σκοπό , πλαισιωμένο από λίγα αλλά σαφώς οριοθετημένα κοινωνικά ζητήματα.

Οι πιο συνηθισμένες μορφές δημοσιοποίησης του κοινωνικού έργου των επιχειρήσεων είναι μέσω εκδόσεως απολογισμών ΕΚΕ και εκθέσεων ΕΚΕ. Σε όλες τις περιπτώσεις οι εκθέσεις και οι απολογισμοί καταχωρούνται και ηλεκτρονικά στις ιστοσελίδες των Τραπεζών στο διαδίκτυο. Εξαιρεση αποτελεί η Τράπεζα Κύπρου η οποία δεν εκδίδει κοινωνικό απολογισμό. Επιπλέον, η ενημέρωση του κοινού για τις δράσεις που αναλαμβάνουν στα πλαίσια της ΕΚΕ επιτυγχάνεται και μέσω δημοσίευσης άρθρων σε εφημερίδες και περιοδικά και ειδικότερα στα πολυπληθή ειδικά ένθετα που πολύ συχνά περιέχονται τα τελευταία χρόνια στις εφημερίδες και αφορούν το θέμα της ΕΚΕ. Σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ τους υπάρχει ως προς τη διοργάνωση ή μη ειδικών εκδηλώσεων για την προβολή των ενεργειών ΕΚΕ . Δύο από αυτές (Πειραιώς και Κύπρου) τις αποφεύγουν συνειδητά υπό το φόβο μην εκληφθούν από τον κόσμο ως διαφημιστικά τρικ , ενώ στον αντίποδα η Eurobank παρουσιάζει και προβάλλει συχνά τις κοινωνικές τις δράσεις μέσω ειδικών εκδηλώσεων που πραγματοποιεί. Οι υπόλοιπες πραγματοποιούν κάποιες εκδηλώσεις, στις οποίες όμως δεν δίνουν ιδιαίτερη δημοσιότητα.

Οι επιχειρήσεις της έρευνας αντιλαμβάνονται ότι υπάρχει σχέση μεταξύ ΕΚΕ και οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης. Ωστόσο αδυνατούν να προσδιορίσουν με ακρίβεια τα οφέλη που έχουν αποκομίσει από την εφαρμογή των προγραμμάτων ΕΚΕ. Η πολυμέρεια των ενεργειών και των ωφελουμένων καθιστά εξαιρετικά επίπονη

και χρονοβόρα τη συλλογή σχετικών στοιχείων. Χαρακτηριστικό είναι ότι ένα σημαντικό μέρος των επιχειρήσεων που εξετάστηκαν αξιολογούν ότι η εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ ουσιαστικά πρώτα και κύρια ευνοεί το κοινωνικό σύνολο και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Στις ίδιες αναγνωρίζουν ως οφέλη σε περιορισμένο όμως βαθμό τη βελτίωση του εργασιακού κλίματός εντός της επιχείρησης και την πιθανή βελτίωση της εικόνας και της φήμης τους μακροχρόνια. Συμπερασματικά, αναγνωρίζουν στο έπακρο τα θεωρητικά οφέλη για μια επιχείρηση από την άσκηση ΕΚΕ, στην πράξη όμως είναι επιφυλακτικές για το εάν και πόσο έχουν οι ίδιες ωφεληθεί. Αυτό έχει ως συνέπεια να είναι δύσκολο το έργο των αρμοδίων τμημάτων ΕΚΕ των Τραπεζών να πείσουν την Ανώτατη Διοίκηση για την αναγκαιότητα περαιτέρω ενίσχυσης των προγραμμάτων ΕΚΕ που ήδη εφαρμόζουν.

Σε ότι αφορά το ερώτημα για τις πολιτικές που εφαρμόζουν οι Τράπεζες για τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, το συμπέρασμα που εξάγεται από τις απαντήσεις που δόθηκαν αλλά και την έρευνα είναι ότι γίνεται συστηματική καταγραφή των παραπόνων από πελάτες και επιχειρηματικούς συνεργάτες και ακολούθως σημαντική προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων που προκύπτουν στη μεταξύ τους σχέση. Ικανοποιητικά είναι τα αποτελέσματα της έρευνας για τις πολιτικές των Τραπεζών για την αποφυγή του αθέμιτου ανταγωνισμού και τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των συμβολαίων τους. Συνηθέστερα αυτή επιτυγχάνεται μέσω της λειτουργίας ειδικών Επιτροπών Ελέγχου.

Το δείγμα για την εξαγωγή ασφαλούς συμπεράσματος σχετικά με το ερώτημα που αφορά τη σημασία της ΕΚΕ για τις επιχειρήσεις του τραπεζικού κλάδου σε σύγκριση με τη σημασία της για επιχειρήσεις άλλων κλάδων είναι πολύ μικρό. Μόνο δύο από τις επιχειρήσεις απάντησαν στο συγκεκριμένο ερώτημα υποστηρίζοντας και οι δύο ότι για τις Τράπεζες η ΕΚΕ έχει μεγαλύτερη σημασία συγκριτικά με επιχειρήσεις άλλων κλάδων, καθώς μέσω των ενεργειών ΕΚΕ καλούνται να ανατρέψουν σε κάποιο βαθμό το αρνητικό κλίμα που όπως παραδέχονται υπάρχει στον κόσμο για τις Τράπεζες και τις πολιτικές που εφαρμόζουν σε διάφορους τομείς. Κατά κάποιο τρόπο είναι και μια προσπάθεια "αποενοχοποίησής" από άλλες ενέργειές τους που καταστρέφουν την εικόνα τους. Ωστόσο, και με βάση πάντα τις απαντήσεις που έδωσαν οι εκπρόσωποι των Τραπεζών, η εφαρμογή της ΕΚΕ στον Τραπεζικό κλάδο δεν είναι ακόμα ικανοποιητική σε μεγάλο βαθμό. Αυτό όμως δεν αφορά μόνο τον τραπεζικό κλάδο, αλλά το σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς η ΕΚΕ βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο στη χώρα μας. Υπάρχει ωστόσο η πεποίθηση ότι με την πάροδο των χρόνων η ΕΚΕ θα συνεχίσει την ανοδική της πορεία στην Ελλάδα και κατ' επέκταση και στον τραπεζικό κλάδο.



## Σημειώσεις

1. Γαλάνη , Α.(2008):" Η σημασία των Εσωτερικών και Εξωτερικών Πρακτικών ΕΚΕ στην Ελλάδα", περ. "Επιστημονικό Μάρκετινγκ"
2. " Γνώμη της ΟΚΕ :Προτάσεις για ενίσχυση της Ε.Κ.Ε. σε εθνικό επίπεδο", (2009) ([www.csrhellas.org/csr\\_last2/portal/gr/bibliothiki/61oz\\_2007110161/5.php3-6k](http://www.csrhellas.org/csr_last2/portal/gr/bibliothiki/61oz_2007110161/5.php3-6k))
3. Γαλάνης , Γ.(2008)" Η λεπτή Γραμμή στην Προβολή Δράσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης", περ. "Επιστημονικό Μάρκετινγκ"
4. Τσιλιγιάννης ,Π. , Λουδάρος, Ζ., Ζαμπέλης, Γ. , Καραϊλή, Π., Τσάγκα, Θ.(2007):" Εταιρική κοινωνική ευθύνη : Αριστεία προβολής ή υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά ;", περ. "Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ", εφημ. "ΕΘΝΟΣ", σελ.80-85

## **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

### ***Ελληνική Βιβλιογραφία***

Γαλάνη , Α.(2008):” Η σημασία των Εσωτερικών και Εξωτερικών Πρακτικών ΕΚΕ στην Ελλάδα”,περ. “Επιστημονικό Μάρκετινγκ”

Γαλάνης , Γ(2008):.” Η λεπτή Γραμμή στην Προβολή Δράσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης”,περ. “Επιστημονικό Μάρκετινγκ”

” Γνώμη της ΟΚΕ :Προτάσεις για ενίσχυση της Ε.Κ.Ε. σε εθνικό επίπεδο”,  
([www.csrhellas.org/csr\\_last2/portal/gr/bibliothiki/61oz\\_2007110161/5.php3](http://www.csrhellas.org/csr_last2/portal/gr/bibliothiki/61oz_2007110161/5.php3) - 36k)

Δασκαλόπουλος,Δ.(2007) :” Η έννοια της ΕΚΕ στον 21<sup>ο</sup> αιώνα ”, περ. ”Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ”, εφημ. ”ΕΘΝΟΣ”, σελ.22

” Δημιουργική προσφορά στην κοινωνία”,(2007), εφημ. ”METRO”

” Η κοινωνική ευθύνη της Τράπεζας Πειραιώς”,(2007), περ. ”Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ”, εφημ. ”ΕΘΝΟΣ”, σελ.96

Θανόπουλος, Ι., (2003), Επιχειρηματική Ηθική & Δεοντολογία, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα

Θανόπουλος, Ι.,(2006), Η Διεθνής Επιχείρηση : Περιβάλλον, Δομή και Προκλήσεις, Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα

Θανόπουλος, Ι.,(2009), Επιχειρηματική Ηθική, 2<sup>η</sup> Έκδοση , Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα

” Θεμελιώδης στόχος η Εταιρική Ευθύνη”, εφημ. ”CITY PRESS”, 30/03/07

” Ίδρυμα Marfin (Marfin Foundation): Για τον άνθρωπο, την κοινωνία, το περιβάλλον”,  
([www.eurocharity.org/article.php?article\\_id=4994](http://www.eurocharity.org/article.php?article_id=4994) - 35k)

Καλδής, Β(2002).: ” Επιχειρήσεις και Ηθική”, Α’ Τόμος, Βάσεις Ηθικής Θεωρίας, Αθήνα  
Κονταξή , Μ (2004), Έρευνα για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στις Ελληνικές  
Επιχειρήσεις, Εκδόσεις Price Water House Coopers-Ο.Π.Α, Αθήνα

Κουρμούσης, Φ.:" Περιβάλλον πυρήνας των εξελίξεων", περ. "Εταιρική Κοινωνική  
Ευθύνη ", εφημ. "ΕΘΝΟΣ", Μάρτιος 2007,σελ.41

Κώπτης, Γ.,(1994): Οικολογία και Οικονομία, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

Μούζουλας,Σ(2003).: Εταιρική Διακυβέρνηση, Διεθνής Εμπειρία, Ελληνική  
Πραγματικότητα, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα

Νίνα-Παζαρζή, Ε., (2006), Σημειώσεις μαθήματος Εταιρικής Κοινωνικής  
Υπευθυνότητας, Πειραιάς

Παπαδογιάννης Γ.(2008) :” Η κρίση αλλάζει τον τραπεζικό χάρτη”, εφημ.  
”ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ”

Παπαδόπουλος Ι,(2002):” Επιχειρηματική Ηθική: Θεωρία & Εφαρμογές”, Εκδόσεις  
Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα

”Στις 50 μεγαλύτερες τράπεζες της ευρωζώνης η... Εθνική Alpha”,(2001) εφημ.  
”ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ”

” Το κοινωνικό πρόσωπο των εταιρειών”,(2008) εφημ. ”CITY PRESS”, σελ.22

”Τριετές πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης ”,(2008) περ. ”ΒΗMagazino “,  
εφημ. ”ΒΗΜΑ” σελ.72

Τσιλιγιάννης ,Π. , Λουδάρος, Ζ., Ζαμπέλης, Γ. , Καραϊλή, Π., Τσάγκα, Θ.(2007):”  
Εταιρική κοινωνική ευθύνη : Αριστεία προβολής ή υπεύθυνη επιχειρηματική  
συμπεριφορά ;”, περ. ”Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ”, εφημ. ”ΕΘΝΟΣ”, σελ.80-85

Τσίτσας, Ν.(2007):” Η μεγάλη κοινωνική πρόκληση ”, περ. ”Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη”, εφημ. ”ΕΘΝΟΣ”, σελ.68-69

Χυτήρης, Λ. (2001), Οργανωσιακή Συμπεριφορά, Εκδόσεις Interbooks, 3<sup>η</sup> έκδοση, Αθήνα

### **Ξένη Βιβλιογραφία**

Anand, S(2008), Essentials of Corporate Governance, John Wiley and Sons, Inc., Hoboken, New Jersey

Beatty,A. (2006): “G3: the new edition of the Global Reporting Initiative's sustainability reporting framework.”, Australasian Business Intelligence

Boatright, J,(2007) ,Ethics and the Conduct of Business, Fifth Edition,Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey

Brundtland, G.H (1987) : “Our Common Future”

Cowton , C., Crisp, R., (1998) Business Ethics-Perspectives on the practice of theory, Oxford University Press, Oxford

Crane, A., Matton, D.,(2005) Corporate Citizenship: Toward an extended theoretical conceptualization , Academy of Management Review,σελ .167-177

Daft, R., (2006) The New Era of Management, International Edition

Davis, K (1960): “Can Business Afford to Ignore Social Responsibilities?”, California Management Review

De George, R (2007).: “Business Ethics”, 6<sup>th</sup> edition, Prentice Hall

Elkington , J. , (1997) Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21<sup>st</sup> Century Business, London

Friedman,M. (1970): “ The Social Responsibility of Business is to Increase Its Profits”,The New York Times Magazine, σελ.33

Kotler ,P. , Keller, K. L.(2006), Marketing Management, Prentice Hall, 12<sup>th</sup> edition

Kotler, P., & Lee, N. (2005). Corporate social responsibility: Doing the most good for your

company and your cause. Hoboken, NJ: John Wiley.

Lawrence, A., Weber, J. and Post, J. ,(2005) , Business and Society, Mc Graw Hill Irwin , 11<sup>th</sup> edition

Levitt, Th (1958): "The Dangers of Social Responsibility", Harvard Business Review, σελ.41-50

Nina-Pazarzi, E.(2004) : " Business Social Responsibility : Challenges in the 21<sup>st</sup> Century", Conference of Economic Sociology Network, European Sociological Association "Economic Sociology : Problems and Prospects", Rethymn

Nina-Pazarzi, E.(2005): " Business Social Responsibility and Discriminatory Behavior in Organisations", 37<sup>th</sup> World Congress of the International Institute of Sociology "Frontiers of Sociology", Stockholm

Sharma, S., & Starik, M. (Eds.). (2004), Stakeholders, the environment and society: New perspectives in research on corporate sustainability. Northampton, UK: Edward Elgar

Shaw, W. , Vincent, B. ,(1998) ,Moral Issues in Business, 7<sup>th</sup> edition

Smith, K and Johnson, P(1996) : "Business Ethics & Business Behaviour", 1st edition, International Thomson Business Press

Tietenberg, T. ,(1996), Environmental and Natural Resource Economics, Harper Collins College Publishers , μτφρ. Σταματάκης , Ν. ,(2001), Για την έκδοση στην ελληνική γλώσσα: Οικονομική του Περιβάλλοντος και των Φυσικών Πόρων, Τόμος β' , Εκδόσεις Gutenberg, 3<sup>η</sup> έκδοση

Velasquez, Manuel G(1998): "Business Ethics, Concepts and Cases", 4th edition, Prentice Hall Inc.

Waddock, S. A. (2002). Leading corporate citizens: Vision, values, value added, Boston: McGraw-Hill

Wheelen, T and Hunger, D(2004) : "Concepts in Strategic Management and Business Policy", 9th edition, Pearson Prentice Hall

## **Ιστοσελίδες**

[www.abc.net.au](http://www.abc.net.au) (2007)  
[www.agoraideon.gr](http://www.agoraideon.gr) (2007)  
[www.ase.gr](http://www.ase.gr) (2007)  
[www.bankofcyprus.gr](http://www.bankofcyprus.gr)(2008)  
[www.bsr.org](http://www.bsr.org) (2007)  
[www.ceres.org](http://www.ceres.org) (2009)  
[www.csreurope.org](http://www.csreurope.org) (2007)  
[www.crshellas.gr](http://www.crshellas.gr) (2007)  
[www.disabled.gr](http://www.disabled.gr) (2007)  
[www.eben.gr](http://www.eben.gr) (2007)  
[www.ec.europa.eu](http://www.ec.europa.eu) (2007)  
[www.egnatiabank.gr](http://www.egnatiabank.gr)(2008)  
[www.emporiki.gr](http://www.emporiki.gr)(2008)  
[www.eur-lex.europa.eu](http://www.eur-lex.europa.eu) (2007)  
[www.eurobank.gr](http://www.eurobank.gr)(2008)  
[www.eurocharity.gr](http://www.eurocharity.gr) (2007)  
[www.euro2day.gr](http://www.euro2day.gr) (2007)  
[www.finance.google.com](http://www.finance.google.com)(2008)  
[www.globalreporting.org](http://www.globalreporting.org)(2008)  
[www.hrima.gr](http://www.hrima.gr)(2008)  
[www.icap.gr](http://www.icap.gr)(2008)  
[www.marfinbank.gr](http://www.marfinbank.gr)(2008)  
[www.piraeusbank.gr](http://www.piraeusbank.gr)(2008)  
[www.presspoint.gr](http://www.presspoint.gr)(2008)  
[www.qualitynet.lighthouse.gr](http://www.qualitynet.lighthouse.gr)(2008)  
[www.sbclasslaw.com](http://www.sbclasslaw.com) (2007)  
[www.titan.gr](http://www.titan.gr) (2007)  
[www.wbcasd.ch](http://www.wbcasd.ch) (2007)

## **Άλλες Πηγές**

Απολογισμός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης 2007 από την Alpha Bank

Έκθεση Εταιρικής Υπευθυνότητας Τράπεζας Πειραιώς για το 2007

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη : 50 + Καλές Πρακτικές(2005), Ελληνικό Δίκτυο για την  
Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη,Αθήνα

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

## ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Οι ενέργειές σας σε θέματα ΕΚΕ αφορούν πολλά και διαφορετικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα ή ακολουθείται μια στοχευμένη και επιλεκτική υποστήριξη κοινωφελών σκοπών ;
2. Σε ποιους τομείς ΕΚΕ επικεντρώνεται το ενδιαφέρον της επιχείρησης ;
3. Με βάση ποια κριτήρια επιλέχθηκαν οι παραπάνω τομείς ;
4. Ποια χρονολογία ξεκίνησε την κοινωνική της δράση η επιχείρηση και ποια χρονολογία δημιουργήθηκε ανεξάρτητο τμήμα ΕΚΕ;
5. Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα κυριότερα οφέλη από την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ ; (Κατατάξτε 1ο,2ο,3ο κτλ., τοποθετώντας πρώτο αυτό που θεωρείτε πιο σημαντικό)
  - α. Βελτίωση της φήμης της επιχείρησης
  - β. Βελτίωση οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης
  - γ. Βελτίωση του εργασιακού κλίματος εντός της Επιχείρησης
  - δ. Η θετική συνεισφορά στο κοινωνικό σύνολο
  - ε. Έμμεσα οικονομικά οφέλη (π.χ. φοροελαφρύνσεις)
6. Ποια τα μέχρι στιγμής οφέλη της επιχείρησης από την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ;
7. Διαθέτει η επιχείρησή σας έντυπα κοινωνικού απολογισμού και εκθέσεις για την Ε.Κ.Ε. ;
  - A. ναι
  - B.όχι
8. Με ποιους άλλους τρόπους δημοσιοποιούνται οι δράσεις ΕΚΕ της επιχείρησης;



9. Η έννοια της ΕΚΕ είναι ενσωματωμένη στο όραμα-αποστολή της επιχείρησης;
- A. ναι  
B.όχι
10. Η ανάπτυξη προγραμμάτων ΕΚΕ επηρεάζει τη στρατηγική της επιχείρησης ;
11. Έχει η επιχείρησή σας κάποια πολιτική με την οποία να διασφαλίζει την ειλικρίνεια και την ποιότητα σε όλα της τα συμβόλαια, τις συναλλαγές και τη διαφήμιση (π.χ. πρόνοιες για την προστασία του καταναλωτή, αποφυγή αθέμιτου ανταγωνισμού κλπ);
- A. Ναι  
B. Σε κάποιο βαθμό  
Γ. Όχι
12. Σε ποιο βαθμό το προσωπικό της επιχείρησης έχει κατανοήσει και συμμετέχει στα προγράμματα ΕΚΕ της Τράπεζας;
- A.Απόλυτα  
B.Σε μεγάλο βαθμό  
Γ.Αρκετά  
Δ.Ελάχιστα  
E.Καθόλου
13. Η επιχείρησή σας καταγράφει και επιλύει παράπονα από πελάτες και επιχειρηματικούς συνεργάτες;
- A. Ναι  
B. Σε κάποιο βαθμό  
Γ. Όχι
14. Υπάρχει σχέση μεταξύ της ΕΚΕ και των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης ;
- A. Ναι  
B. Σε κάποιο βαθμό  
Γ. Όχι
15. Σε σχέση με άλλους κλάδους, στον τραπεζικό κλάδο η σημασία της ΕΚΕ για τις ίδιες τις επιχειρήσεις και τα πιθανά οφέλη που θα αποκομίσουν από την εφαρμογή της είναι :
- A.Ίδια  
B.Μεγαλύτερη  
Γ.Μικρότερη

16. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι είναι ικανοποιητική στην πράξη η εφαρμογή ΕΚΕ στον Τραπεζικό κλάδο γενικότερα;

- A. Σε μεγάλο βαθμό
- B. Σε μέτριο βαθμό
- Γ. Η εφαρμογή της βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο
- Δ. Δεν εφαρμόζεται στην πράξη

**Πίνακας II.1 : Κατευθυντήριες Οδηγίες G3**

**([www.globalreporting.org](http://www.globalreporting.org))**

## **2007 GRI Guidelines (2006 Edition)**

### **Δείκτες οικονομικής επίδοσης**

EC1 Άμεση οικονομική αξία που παράγεται και κατανέμεται, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων, του κόστους λειτουργίας, των αμοιβών των εργαζομένων, των δωρεών και άλλων επενδύσεων σε επίπεδο κοινότητας, παρακρατηθέντων κερδών και πληρωμών σε παρόχους κεφαλαίου και κρατικούς φορείς.

EC2 Χρηματοοικονομικές επιπτώσεις και άλλοι κίνδυνοι και ευκαιρίες για τις επιχειρησιακές δραστηριότητες λόγω της αλλαγής του κλίματος.

EC3 Κάλυψη των υποχρεώσεων του οργανισμού, σχετικά με το καθορισμένο πρόγραμμα παροχών.

EC4 Σημαντική χρηματοοικονομική βοήθεια που λαμβάνεται από κυβερνητικούς φορείς.

EC5 Κλίμακα ποσοστού του τυπικού βασικού μισθού σε σύγκριση με τον κατώτατο μισθό που ισχύει σε τοπικό επίπεδο, σε σημαντικές τοποθεσίες δραστηριοποίησης του οργανισμού.

EC6 Πολιτική, πρακτικές και αναλογία δαπανών σε τοπικούς προμηθευτές στις σημαντικές τοποθεσίες δραστηριοποίησης του οργανισμού.

EC7 Διαδικασίες για προσλήψεις προσωπικού από την περιοχή και αναλογία προσλήψεων ανώτερων στελεχών από την τοπική κοινότητα στις περιοχές στις οποίες δραστηριοποιείται σημαντικά ο οργανισμός.

EC8 Ανάπτυξη και επίδραση των επενδύσεων σε υποδομή και υπηρεσίες που παρέχονται κυρίως για κοινό όφελος, μέσω της συμμετοχής μέσω του εμπορίου, καθώς και της συμμετοχής σε είδος ή δωρεάν.

EC9 Κατανόηση και περιγραφή των σημαντικών έμμεσων οικονομικών επιδράσεων, συμπεριλαμβανομένης της έκτασης των επιδράσεων.

### **Δείκτες περιβαλλοντικής επίδοσης**

EN1 Χρησιμοποιούμενα υλικά, με βάση το βάρος ή τον όγκο.

EN2 Ποσοστό χρησιμοποιούμενων υλικών που προέρχονται από εισαγωγή ανακυκλωμένων υλικών.

EN3 Άμεση κατανάλωση ενέργειας, με βάση την πρωτογενή πηγή ενέργειας.

EN4 Έμμεση κατανάλωση ενέργειας, με βάση την πρωτογενή πηγή ενέργειας.

EN5 Ενέργεια που εξοικονομείται χάρη στην οικονομία και τις βελτιώσεις στην αποδοτικότητα.

EN6 Πρωτοβουλίες για την παροχή προϊόντων και υπηρεσιών που χρησιμοποιούν αποδοτικά την ενέργεια ή βασίζονται σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και περιορισμός των απαιτήσεων σε ενέργεια ως αποτέλεσμα αυτών των πρωτοβουλιών.

EN7 Πρωτοβουλίες για τη μείωση της έμμεσης κατανάλωσης ενέργειας και περιορισμοί που επιτεύχθηκαν.

EN8 Συνολική άντληση νερού με βάση την πηγή.

EN9 Πηγές νερού που επηρεάζονται σημαντικά από την άντληση.

EN10 Ποσοστό του συνολικού όγκου νερού που ανακυκλώνεται και επαναχρησιμοποιείται.

EN11 Θέση και έκταση ιδιόκτητων, εκμισθωμένων ή διαχειριζόμενων γαιών εντός ή παρακείμενων σε προστατευόμενες περιοχές και περιοχές υψηλής αξίας βιοποικιλότητας, εκτός προστατευόμενων περιοχών.

EN12 Περιγραφή των σημαντικών επιδράσεων των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών στη βιοποικιλότητα των προστατευόμενων περιοχών και των περιοχών υψηλής αξίας βιοποικιλότητας, εκτός των προστατευόμενων περιοχών.

EN13 Οικότοποι που προστατεύονται ή αποκαθίστανται.

EN14 Στρατηγικές, τρέχουσες ενέργειες και μελλοντικά σχέδια για τη διαχείριση των επιδράσεων στη βιοποικιλότητα.

EN15 Αριθμός των ειδών που συγκαταλέγονται στην Κόκκινη Λίστα του IUCN και στον εθνικό κατάλογο προστατευόμενων ειδών, των οποίων ο οικότοπος βρίσκεται σε περιοχές που επηρεάζονται από τις δραστηριότητες, με βάση το επίπεδο κινδύνου εξαφάνισης.

EN16 Συνολικές άμεσες και έμμεσες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου με βάση το βάρος.

EN17 Άλλες σχετικές έμμεσες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου με βάση το βάρος.

EN18 Πρωτοβουλίες για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και περιορισμοί που επιτεύχθηκαν.

EN19 Εκπομπές ουσιών που προκαλούν μείωση του όζοντος με βάση το βάρος.

EN20 NO<sub>x</sub>, SO<sub>x</sub> και άλλες σημαντικές εκπομπές αερίων, με βάση τον τύπο και το βάρος.

EN21 Συνολικός όγκος υδάτινων αποβλήτων, με βάση την ποιότητα και τον προορισμό.

EN22 Συνολικό βάρος των αποβλήτων, με βάση τον τύπο και τη μέθοδο διάθεσης.

EN23 Συνολικός αριθμός και όγκος σημαντικών διαρροών.

EN24 Βάρος διακινούμενων, εισαγόμενων, εξαγόμενων ή επεξεργασμένων αποβλήτων, που θεωρούνται επικίνδυνα σύμφωνα με τους όρους των Παραρτημάτων I, II, III και VIII της Σύμβασης της Βασιλείας και ποσοστό των αποβλήτων που διακινούνται σε όλο τον κόσμο.

EN25 Ταυτότητα, μέγεθος, κατάσταση «προστατευόμενου» και αξία βιοποικιλότητας των υδάτινων μαζών και των σχετικών οικοτόπων που επηρεάζονται σημαντικά από τις απορρίψεις νερού και τις απορροές από τον οργανισμό που εκδίδει τον απολογισμό .

EN26 Πρωτοβουλίες για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιδράσεων των προϊόντων και των υπηρεσιών και βαθμός μείωσης των επιδράσεων.

EN27 Ποσοστό προϊόντων που πωλούνται και τα επιστρεφόμενα υλικά συσκευασίας τους, ανά κατηγορία.

EN28 Χρηματική αξία των σημαντικών προστίμων και συνολικός αριθμός μη χρηματικών κυρώσεων για τη μη συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία και τους κανονισμούς.

EN29 Σημαντικές περιβαλλοντικές επιδράσεις από τη μεταφορά προϊόντων και άλλων αγαθών και υλικών που χρησιμοποιούνται κατά τις δραστηριότητες του οργανισμού και μεταφορά των μελών του εργατικού δυναμικού.

EN30 Συνολικές δαπάνες και επενδύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, με βάση τον τύπο.

### **Δείκτες επίδοσης για τις πρακτικές εργασίας και την αξιοπρεπή εργασία**

LA1 Συνολικό εργατικό δυναμικό με βάση τον τύπο απασχόλησης, τη σύμβαση εργασίας και την περιοχή.

LA2 Συνολικός αριθμός και ποσοστό κίνησης προσωπικού με βάση την ηλικιακή ομάδα, το φύλο και την περιοχή.

LA3 Παροχές που προσφέρονται από μεγάλες επιχειρήσεις στους εργαζομένους πλήρους απασχόλησης, οι οποίες δεν ισχύουν για τους εποχικούς εργαζομένους ή τους εργαζομένους μερικής απασχόλησης.

LA4 Ποσοστό εργαζομένων που καλύπτονται από συμφωνίες που βασίζονται σε συλλογικές διαπραγματεύσεις.

LA5 Ελάχιστη περίοδος ειδοποίησης όσον αφορά στις λειτουργικές αλλαγές, συμπεριλαμβανομένου του εάν προσδιορίζεται στις συλλογικές συμβάσεις.

LA6 Ποσοστό του συνολικού εργατικού δυναμικού που εκπροσωπείται στις επίσημες επιτροπές υγιεινής και ασφάλειας, στις οποίες συμμετέχουν από κοινού εκπρόσωποι της Διοίκησης και των εργαζομένων, οι οποίες συμβάλλουν στον έλεγχο και παρέχουν συμβουλές σχετικά με τα προγράμματα υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας.

LA7 Ποσοστά τραυματισμών, επαγγελματικών ασθενειών, απώλειας ημερών εργασίας και απουσιών εργαζομένων και αριθμός θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων ανά περιοχή.

LA8 Προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης, παροχής συμβουλών, πρόληψης και περιορισμού κινδύνων, που εφαρμόζονται για την υποστήριξη των μελών του εργατικού δυναμικού, των οικογενειών τους ή των μελών της κοινότητας σχετικά με σοβαρές ασθένειες.

LA9 Θέματα υγιεινής και ασφάλειας που καλύπτονται στις επίσημες συμφωνίες με τα εργατικά συνδικάτα.

LA10 Μέσος όρος ωρών εκπαίδευσης ανά έτος/εργαζόμενο, με βάση την κατηγορία εργαζομένων.

LA11 Προγράμματα για τη διαχείριση των δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση, που υποστηρίζουν τη συνεχή απασχολησιμότητα των εργαζομένων και συμβάλλουν στη διαχείριση της ολοκλήρωσης της σταδιοδρομίας τους.

LA12 Ποσοστό εργαζομένων που λαμβάνουν τακτικές εκθέσεις σχετικά με την επίδοση και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας.

LA13 Σύνθεση των φορέων διακυβέρνησης και ανάλυση των εργαζομένων ανά κατηγορία, σύμφωνα με το φύλο, την ηλικιακή ομάδα, το εάν ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες και άλλους δείκτες διαφοροποίησης.

LA14 Αναλογία βασικού μισθού ανδρών/γυναικών με βάση την κατηγορία εργαζομένων.

### **Δείκτες κοινωνικής επίδοσης**

SO 1 Η φύση, το πεδίο εφαρμογής και η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων και των πρακτικών που αξιολογούν και διαχειρίζονται τις επιδράσεις των επιχειρήσεων στις κοινότητες, συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής, της λειτουργίας και της εξόδου.

SO 2 Ποσοστό και συνολικός αριθμός επιχειρηματικών μονάδων που εξετάζονται για κινδύνους που σχετίζονται με τη διαφθορά.

SO 3 Ποσοστό των εργαζομένων που εκπαιδεύονται στις πολιτικές και τις διαδικασίες που εφαρμόζει ο οργανισμός κατά της διαφθοράς.

SO 4 Ενέργειες που πραγματοποιούνται για την αντιμετώπιση περιστατικών διαφθοράς.

SO 5 Οι θέσεις της δημόσιας πολιτικής και η συμμετοχή στην ανάπτυξη της δημόσιας πολιτικής και στη δημιουργία ομάδων πίεσης (λόμπι).

SO 6 Συνολική αξία οικονομικών συνεισφορών και συνεισφορών σε είδος σε πολιτικά κόμματα, πολιτικούς και σχετικά ιδρύματα ανά χώρα.

SO 7 Συνολικός αριθμός δικαστικών προσφυγών που αφορούν σε αντιανταγωνιστική συμπεριφορά, αποφυγή δημιουργίας τραστ και απαγόρευση μονοπωλιακών πρακτικών, και η έκβασή τους.

SO 8 Χρηματική αξία των σημαντικών προστίμων και συνολικός αριθμός μη χρηματικών κυρώσεων για τη μη συμμόρφωση με τη νομοθεσία και τους κανονισμούς.

### **Δείκτες επίδοσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα**

HR1 Ποσοστό και συνολικός αριθμός σημαντικών επενδυτικών συμφωνιών που περιλαμβάνουν όρους που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα ή έχουν υποβληθεί σε έλεγχο σχετικά με το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

HR2 Ποσοστό σημαντικών προμηθευτών και αναδόχων που έχουν υποβληθεί σε έλεγχο σχετικά με το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί.

HR3 Σύνολο ωρών εκπαίδευσης εργαζομένων σχετικά με πολιτικές και διαδικασίες που αφορούν σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία σχετίζονται με τις δραστηριότητες, συμπεριλαμβανόμενου του ποσοστού των εργαζομένων που έχουν εκπαιδευτεί.

HR4 Συνολικός αριθμός περιστατικών διάκρισης και ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί.

HR5 Δραστηριότητες κατά τις οποίες θεωρείται ότι το δικαίωμα στην ελευθερία του συνδικαλισμού και των συλλογικών διαπραγματεύσεων ενδεχομένως να αντιμετωπίζει σημαντικό κίνδυνο και ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί για την υποστήριξη αυτών των δικαιωμάτων.

HR6 Δραστηριότητες που θεωρείται ότι ενέχουν σημαντικό κίνδυνο εμφάνισης περιστατικών παιδικής εργασίας και μέτρα που έχουν ληφθεί για την εξάλειψη της παιδικής εργασίας.

HR7 Δραστηριότητες που θεωρείται ότι ενέχουν σημαντικό κίνδυνο περιστατικών εξαναγκασμένης ή υποχρεωτικής εργασίας και μέτρα που έχουν ληφθεί για την εξάλειψη της εξαναγκασμένης ή υποχρεωτικής εργασίας.



HR8 Ποσοστό προσωπικού ασφαλείας που εκπαιδεύεται σε πολιτικές ή διαδικασίες του οργανισμού σχετικά με ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αφορούν τις δραστηριότητές της.

HR9 Συνολικός αριθμός περιστατικών παραβίασης δικαιωμάτων αυτόχθονων πληθυσμών και ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί.

### **Δείκτες επίδοσης για την ευθύνη για τα προϊόντα**

PR1 Στάδια του κύκλου ζωής κατά τα οποία οι επιδράσεις των προϊόντων και των υπηρεσιών στην υγιεινή και την ασφάλεια αξιολογούνται με στόχο τη βελτίωση και ποσοστό των σημαντικών κατηγοριών προϊόντων και υπηρεσιών που υπόκεινται σε αυτές τις διαδικασίες.

PR2 Συνολικός αριθμός περιστατικών μη συμμόρφωσης με τους κανονισμούς και προαιρετικοί κώδικες που διέπουν τις επιδράσεις των προϊόντων και των υπηρεσιών στην υγεία και την ασφάλεια, με βάση τον τύπο της έκβασης.

PR3 Τύπος προϊόντων και υπηρεσιών που απαιτούνται με βάση τις διαδικασίες και ποσοστό σημαντικών προϊόντων και υπηρεσιών που υπόκεινται σε τέτοιου είδους απαιτήσεις πληροφόρησης.

PR4 Συνολικός αριθμός περιστατικών μη συμμόρφωσης με τους κανονισμούς και τους προαιρετικούς κώδικες σχετικά με τις πληροφορίες και τη σήμανση των προϊόντων και των υπηρεσιών, με βάση τον τύπο και την έκβαση.

PR5 Πρακτικές που σχετίζονται με την ικανοποίηση των πελατών, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων των ερευνών, βάσει των οποίων υπολογίζεται η ικανοποίηση των πελατών.

PR6 Προγράμματα για τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία, τα πρότυπα και τους προαιρετικούς κώδικες συμπεριφοράς, που σχετίζονται με τις επικοινωνίες μάρκετινγκ, όπως η διαφήμιση, η προώθηση προϊόντων και η χορηγία.

PR7 Συνολικός αριθμός περιστατικών μη συμμόρφωσης με τους κανονισμούς και τους προαιρετικούς κώδικες σχετικά με τις επικοινωνίες μάρκετινγκ, συμπεριλαμβανομένης της διαφήμισης, της προώθησης προϊόντων και της χορηγίας, με βάση τον τύπο και τα αποτελέσματα.

PR8 Συνολικός αριθμός τεκμηριωμένων παραπόνων σχετικά με παραβιάσεις του απορρήτου των πελατών και απώλειες προσωπικών δεδομένων πελατών.

PR9 Χρηματική αξία των σημαντικών προστίμων που επιβλήθηκαν για τη μη συμμόρφωση με τη νομοθεσία και τους κανονισμούς αναφορικά με τη χρήση των προϊόντων και των υπηρεσιών.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

---

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

---

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ